

LUONNOS: Hallituksen esitys eduskunnalle sähkömarkkinalain sekä sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkömarkkinalakia sekä sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annettua lakia.

Hallituksen esityksen päätavoitteena on toimeenpanna työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkotyöryhmän loppuraportissaan esittämiä konkreettisia toimia, joilla älykäs sähköjärjestelmä voi palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää toimitusvarmuuden ylläpitoa. Näihin toimiin lukeutuvat ehdotettu yhteislaskutus, jakeluverkkomaksujen rakenteiden harmonisointi sekä markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus.

Lisäksi hallituksen esityksen tavoitteena on turvata kuluttajan asemaa sähkömarkkinoilla rajamalla uuden, etämyynnissä tehdyn sähköntoimitussopimuksen voimaantuloaika sekä panemalla täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin säännös, jolla säännellään määräaikaisten kiinteähintaisien sähköntoimitussopimusten irtisanomismaksuja.

Jo voimassa olevaa sääntelyä pyritään selkeyttämään sähkömarkkinalain liittymisjohdon määrittelmään ja verkonhaltijan liittämisvelvollisuuteen liittyvien säännösten osalta. Lisäksi esitetään pantavaksi täytäntöön RED II –direktiivin säännökset verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä maksettavasta korvauksesta.

Ehdotukset liittyvät osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toteuttamiseen, hallitusohjelman sisältäessä tavoitteita sähkön vähittäismarkkinoiden jouston lisäämiseksi sekä joustavan tuotannon ja kulutuksen yhteensovittamiseksi ja järjestelmäintegraation parantamiseksi jousto- ja varastointiratkaisuin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa. Yhteislaskutusta ja markkinapohjaista loppukäyttäjän kuormanohjausta koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
1.1 Tausta	5
1.1.1 Älyverkkotyöryhmän ehdotukset	5
1.1.2 Muut ehdotukset.....	6
1.2 Valmistelu	8
2 Nykytila ja sen arviointi.....	10
2.1 Loppukäyttäjän laskutus sähkön vähittäismarkkinoilla	10
2.2 Keskitetyn tiedonvaihdon palvelut.....	11
2.3 Verkkopalvelumaksut	12
2.3.1 Vaatimukset verkkopalveluiden hinnoittelulle.....	12
2.3.2 Jakelumaksujen rakenne.....	13
2.3.3 Energiaviraston tehtävät tariffien tai niiden laskentamenetelmien vahvistamisessa	13
2.4 Kuormanohjaus	15
2.5 Sähkönmyyntisopimuksen voimaantulo	15
2.6 Määräaikaiset sähkönmyyntisopimukset	16
2.7 Liittymisjohdon määritelmä	17
2.8 Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä.....	18
2.9 Liittämisvelvollisuus.....	18
2.10 Valitusten käsittely.....	19
3 Tavoitteet	20
3.1 Hallituksen esityksen tavoitteet.....	20
3.2 Yhteislaskutus	20
3.3 Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja sähkönjakelun tehopohjaisen hinnoittelun edistäminen	21
3.4 Markkinapohjainen kuormanohjaus.....	21
3.5 Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen.....	22
3.6 Määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävät maksut	22
3.7 Liittymisjohdon määritelmä	22
3.8 Liittämisvelvollisuus.....	23
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	24
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	24
4.1.1 Yhteislaskutus	24
4.1.2 Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja sähkönjakelun tehopohjaisen hinnoittelun edistäminen	24
4.1.3 Markkinapohjainen kuormanohjaus	25
4.1.4 Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen.....	25
4.1.5 Määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävät maksut	25
4.1.6 Liittymisjohdon määritelmän täsmentäminen	26
4.1.7 Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä...26	

4.1.8	Liittämisvelvollisuus	26
4.1.9	Valitusten käsittely	27
4.2	Pääasialliset vaikutukset	27
4.2.1	Kotitalouksien asema	27
4.2.2	Yritysvaikutukset	31
4.2.3	Kilpailuvaikutukset	37
4.2.4	Ympäristövaikutukset	37
4.2.5	Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset	38
4.2.6	Viranomaisvaikutukset	38
4.2.7	Yhteiskunnalliset vaikutukset	38
5	Muut toteuttamisvaihtoehdot	40
5.1	Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	40
5.1.1	Yhteislaskutus	40
5.1.2	Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen	41
5.1.3	Markkinapohjainen kuormanohjaus	42
5.1.4	Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen	43
5.1.5	Määräaikaisen sopimuksen irtisanomismaksun sääntely	43
5.1.6	Liittymisjohdon määritelmä	43
5.1.7	Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä	43
5.1.8	Liittämisvelvollisuus	44
5.2	Ulkomaisten lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	44
5.2.1	Yhteislaskutus	44
5.2.2	Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja tehotariffit	46
5.2.3	Kuormanohjauksesta markkinaehtoisen jouston hyödyntämiseen	48
5.2.4	Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantulo	49
5.2.5	Määräaikaisen sähkönmyyntisopimuksen irtisanomismaksun sääntely	49
5.2.6	Liittämisvelvollisuus	50
6	Lausuntopalaute	50
7	Säännöskohtaiset perustelut	50
7.1	Sähkömarkkinalaki	50
7.2	Laki sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä	64
8	Lakia alemman asteinen sääntely	66
9	Voimaantulo	66
10	Toimeenpano ja seuranta	67
11	Suhde muihin esityksiin	67
11.1	Esityksen riippuvuus muista esityksistä	67
11.2	Suhde talousarvioesitykseen	67
12	Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	67
12.1	Elinkeinovapaus	67
12.2	Omaisuuksien suoja	68
12.2.1	Omaisuuksien käyttörajoitukset	68
12.2.2	Sopimusvapautta koskevat rajoitukset	70
12.3	Sääntelyvallan siirtäminen	73
12.4	Arvio säätämisyjärjestyksestä	75
LAKIEHDOTUKSET		76
	sähkömarkkinalain muuttamisesta	76

sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta	83
LIITTEET	86
RINNAKKAISTEKSTIT	86
sähkömarkkinalain muuttamisesta	86
sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta	103

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

1.1.1 Älyverkkotyöryhmän ehdotukset

Sähkömarkkinoiden kehittämiseksi ja sähkömarkkinadirektiivin toimeenpanon tueksi asetettiin syyskuussa 2016 työ- ja elinkeinoministeriön älyverkkotyöryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää ja esittää konkreettisia toimia, joilla älykäs sähköjärjestelmä voi palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää toimitusvarmuuden ylläpitoa. Älyverkkotyöryhmä loi toimikautensa alussa yhteisen vision, jossa asiakas nostettiin tulevaisuuden älykkään sähköjärjestelmän keskiöön. Vision toteuttamiseksi se laati toimenpide-ehdotuksia, jotka on koottu 24.10.2018 julkaistuu loppuraporttiin¹. Työryhmä kuuli toimikautensa aikana yhteensä 59 asiantuntijaa ja teetti yhteensä 15 selvitystä työnsä tueksi.

Älyverkkotyöryhmän ehdotuksia on toteutettu sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 (sähkömarkkinadirektiivi) edellyttämien lainsäädäntömuutosten yhteydessä. Vielä toteuttamatta ovat työryhmän ehdotus asiakkaan mahdollisuudesta saada yksi sähkölasku sähkön myynnistä ja siirrosta sekä jakeluverkkojen jakelumaksurakenteiden harmonisointi ja jakeluverkonhaltijan kuormanohjauksesta luopuminen.

Yhteislaskutusta on käsitelty jo vuonna 2010, kun pohjoismaisten energiaregulaattoreiden yhteistyöelin NordREG antoi suosituksensa yhteisestä Pohjoismaisesta vähittäismarkkinamallista.² Yhteislaskutuksen osalta NordREG korosti jakeluverkonhaltijan keskeistä roolia yhden laskun mallin mahdollistajana sekä tarvetta vaikutusarvioon pakollisen ja vapaaehtoisen yhteislaskutuksen osalta. NordREG ehdotti myös tutkittavan sitä, ovatko harmonisoidut jakeluverkkojen jakelumaksurakenteet edellytyksenä yhteislaskutukselle.

Älyverkkotyöryhmä ehdotti, että Suomessa otettaisiin käyttöön vapaaehtoinen yhteislaskutus, jossa asiakkaiden tulee voida valita yksi tai kaksi laskua sähköntoimitukselleen. Asiakkailta tulisi halutessaan olla mahdollisuus saada yhdistetty sähköenergia- ja sähkönsiirtolasku sähköntoimittajan toimittamana. Jakeluverkkoyhtiöt olisivat velvoitettuja ottamaan osaa yhteislaskutukseen ja takaamaan sähköntoimittajille tasapuoliset ja syrjimättömät mahdollisuudet tarjota asiakkailleen yhteislaskua. Yhteislaskutuksen tarjoaminen olisi myyjälle vapaaehtoista.

Kuormanohjauksen osalta älyverkkotyöryhmä katsoi, että kulutusjoustop tulisi olla kilpailtua liiketoimintaa, ja ehdotti, että kuormanohjaustoiminnallisuus tulee sisällyttää seuraavan sukupolven älymittareihin niille asiakkaille, joilla on merkittäviä ohjattavia kuormia. Lisäksi työryhmä katsoi, että jakeluverkkoyhtiön roolina on luoda tekninen alusta, ja palveluntarjoajat muodostavat varsinaiset ohjaukset verkko-yhtiöiden luoman rajapinnan kautta. Sähköntoimittajien selvityksestä ja mittauksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (767/2021) säädettiin seuraavan sukupolven älymittareiden ominaisuuksista. Asetuksen mukaan seuraavan sukupolven älymittareissa tulee olla kuormanohjausrele, jonka avulla mittauslaitteisto kykenee vastaanottamaan ja panemaan täytäntöön tai välittämään eteenpäin viestintäverkon kautta lähetettäviä

¹ Joustava ja asiakaskeskeinen sähköjärjestelmä - Älyverkkotyöryhmän loppuraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 33/2018, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-346-7>.

² NordREG, Report 7/2010, Implementation Plan for a Common Nordic Retail Market.

kuormanohjauskomentoja. Varsinaisen ohjausrajapinnan määrittely jätettiin myöhempään työhön.

Jakeluverkon jakelumaksurakenteiden harmonisoinnin osalta älyverkkotyöryhmä suositteli, että asiakkaiden mahdollisuutta vaikuttaa omaan sähkönjakelumaksuunsa tulisi lisätä korvaamalla perusmaksu sellaisella tehokomponentilla, jonka avulla asiakkaalla on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa jakelulaskuunsa. Jakelumaksujen hinnoittelurakenteita olisi työryhmän mukaan syytä harmonisoida tietyiltä osin koko Suomessa. Nykyään verkkoyhtiöt vastaavat itsenäisesti hinnoittelusta, ja verkkoyhtiöiden välillä voi olla hintaeroja.

Työryhmätyön tueksi teetetyt selvitykset ovat saatavilla työ- ja elinkeinoministeriön älyverkkotyöryhmän hankesivulla osoitteessa tem.fi/alyverkot.

Älyverkkotyöryhmän ehdotusten valmistelua jatkettiin eri sidosryhmien välillä Energiaviraston syyskuussa 2019 asettamassa kaksivuotisessa älyverkkoforumissa. Älyverkkoforumin keskustelun pohjalta Energiavirasto laati ehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriölle lainsäädännön kehittämiseksi. Älyverkkoforumin ja sen alatyöryhmien valmistelumateriaalit ja ehdotukset löytyvät osoitteesta <https://energiavirasto.fi/alyverkkoforum>.

Energiavirasto toimitti 13.7.2021 työ- ja elinkeinoministeriölle älyverkkoforumin keskustelumuistion sähkön myynnin ja jakelun maksujen yhteislaskutuksen toimeenpanoa koskeviksi suosituksiksi. Suosituksia oli yhteensä 19 ja ne koskivat yhteislaskutukseen liittyviä asiakkaan, vähittäismyynnin ja jakeluverkonhaltijoiden keskinäisiä sopimusjärjestelyjä, annettavia laskutus-tietoja ja –aikatauluja, Energiaviraston roolia yhteislaskutuksessa, erilaisia ongelmatilanteita ja lainsäädännön jatkoselvitystarpeita.

Älyverkkoforumin tariffien harmonisointityöryhmän loppuraportti harmonisoiduksi jakelumaksujen hinnoittelun rakenteeksi annettiin 25.6.2021. Työryhmä katsoi, että tehomaksu lisäisi verkon kustannusvastaavuutta ja kohdistaisi kustannukset asiakkaalle aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Työryhmä suositteli, että jakeluverkon kapasiteetin käyttöön perustuvan tehomaksun tulisi määräytyä kuukausitasolla ja jokaiselle kuukaudelle olisi yhtäläinen määräytymisperuste. Myös energiamaksun aikajaotuksen harmonisointia kannatettiin laajasti.

1.1.2 Muut ehdotukset

Kuluttaja-asiamies teki 4.6.2021 työ- ja elinkeinoministeriölle aloitteen sähkömarkkinalainsäädännön kehittämiseksi (KKV/688/03.01/2021). Aloitteessaan kuluttaja-asiamies ehdotti ennakkolaskutuksen kieltämistä sähkön vähittäismyynnissä sekä uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittamista kolmeen kuukauteen. Kuluttaja-asiamiehen ehdotuksiin vastattiin osittain sähkömarkkinalain 1.6.2023 voimaan tulleella muutoksella, jolla ennakkolaskutuksen käyttö rajattiin vain asiakaskohtaisten luottoriskien hallintatarkoituksiin (laki sähkömarkkinalain muuttamisesta 497/2023).

Esitys liittyy myös Suomen 19.4.2023 vastaanottamaan komission perusteltuun lausuntoon, jolla komissio on jatkanut Suomea vastaan aiemmin aloittamaansa rikkomusmenettelyä, joka koskee uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun direktiivin (EU) 2018/2001 (jäljempänä *RED II – direktiivi*) täytäntöönpanoa. Komissio katsoo perustellussa lausunnossaan, että Suomi ei ole toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä noudattaakseen RED II –direktiiviä, eikä se ole ilmoittanut tällaisista toimenpiteistä komissiolle. Perusteltu lausunto koski muun muassa direktiivin 21 artiklan 2 kohdan d alakohtaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla, jotka itse tuottavat uusiutuvaa energiaa joko yksin

tai aggregaattorien kautta, on oikeus saada verkkoon syöttämästään uusiutuvista energialähteistä itse tuottamastaan sähköstä korvaus, tapauksen mukaan myös tukijärjestelmien välityksellä, joka vastaa syötetyn sähkön markkina-arvoa ja jossa voidaan ottaa huomioon sen pitkän aikavälin arvo sähköverkolle, ympäristölle ja yhteiskunnalle. Perustellun lausunnon johdosta kansallista lainsäädäntöä on tarpeen muuttaa sisällyttämällä siihen mainittu direktiivin säännös.

RED II-direktiivillä luodaan EU:n yhteiset puitteet uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian edistämiseksi. Direktiivissä asetetaan sitova unionin tavoite, joka koskee uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kokonaisuutta energian kokonaisloppukulutuksesta unionissa vuonna 2030. Direktiivi sisältää myös säännöt uusiutuvista lähteistä tuotettavalle sähkölle myönnettävästä taloudellisesta tuesta, itse tuotetun tällaisen sähkön kulutuksesta, uusiutuvan energian käytöstä lämmitys- ja jäähdytysalalla ja liikennealalla, jäsenvaltioiden välisestä sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisestä alueellisesta yhteistyöstä, alkuperätakuista, hallinnollisista menettelyistä sekä tiedottamisesta ja koulutuksesta. Lisäksi siinä vahvistetaan kestävyyksiteerit ja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevat kriteerit biopolttoaineille, bionesteille ja biomassapolttoaineille. Direktiivin sisältö on kuvattu hallituksen esityksessä (HE 70/2020 vp.) eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta s. 6-8.

Esityksellä täydennetään myös direktiivin (EU) 2019/944 (jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*) kansallista täytäntöönpanoa. Direktiivin 10 artiklan 9 kohdan mukaan loppuasiakkailta on oikeus toimittajiltaan saamansa palvelun ja valitusten käsittelyn hyvään tasoon. Lisäksi toimittajien on käsiteltävä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi. Komissio on vuonna 2021 aloittamansa, sähkömarkkinadirektiivin täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn yhteydessä pyytänyt Suomelta tarkennusta valitusten yksinkertaista, oikeudenmukaista ja ripeää käsittelyä koskevan säännöksen kansallisesta täytäntöönpanosta. Kansallista lainsäädäntöä katsotaan olevan tarpeen selkeyttää sisällyttämällä siihen mainittu direktiivin säännös.

Lisäksi sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohta mahdollistaa sen, että jäsenvaltiot voivat sallia sähköntoimittajien ja aggregointia harjoittavien markkinaosapuolten perivän asiakkailta sopimuksen irtisanomisesta asiakkaan kanssa tehtyyn sopimukseen sisältyneen maksun, kun nämä asiakkaat vapaaehtoisesti sanovat irti määräaikaisen vakiohintaisen sähköntoimitussopimuksen ennen määräajan päättymistä. Lisäksi säännös sisältää määrittelyn sallittavasta irtisanomismaksusta. Suomi ei ole sähkömarkkinadirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä valinnut panna kyseistä säännöstä kansallisesti täytäntöön. Kansallinen täytäntöönpano katsotaan kuitenkin perustelluksi energiakriisin yhteydessä esiin nousseiden määräaikaisiin sähkönmyyntisopimuksiin liittyneiden haasteiden vuoksi.

Sähkömarkkinadirektiivin tavoitteena on mukauttaa sähkökaupan sääntöjä kohti uusiutuvia energialähteitä käyttävää hajautettua sähköntuotantoa ja vähähiilisiä markkinoita ja organisoida sähkömarkkinat joustavammin sekä integroida uusiutuvan energian tuottajat, uudet energiapalvelujen tarjoajat, energian varastointi ja kulutusjousto tehokkaasti niihin. Direktiivillä halutaan antaa kuluttajille parempi mahdollisuus osallistua sähkömarkkinoille uusin tavoin samalla turvaten kuluttajien oikeudet entistä paremmin. Direktiivin sisältö on kuvattu hallituksen esityksessä (HE 318/2022 vp) eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi s. 12-22.

Esitys liittyy lisäksi osittain EU:n niin kutsutun uudistetun sähkömarkkinamallin toimeenpanoon. Kesäkuussa 2024 sähkömarkkinoiden rakenteen parantamiseksi annetuilla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/1747 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2024/1711 muutettiin muun muassa sähkömarkkinadirektiiviä sekä asetusta

(EU) 2019/943 (jäljempänä sähkökauppa-asetus). Sähkömarkkinamallia koskevilla säädösmuutoksilla EU:n sähkömarkkinoista pyritään tekemään entistä kestävämpiä ja vakaampia, suojelemaan kuluttajia ja yrityksiä äkilliseltä hintavaihtelulta, parantamaan kuluttajansuojaa sekä kannustamaan investointeja uusiutuviin energialähteisiin. Sähkömarkkinamallin uudistus sisältää muun muassa säännökset jakeluverkonhaltijan velvoitteesta julkaista säännöllisesti tietoja käytettävissä olevasta kapasiteetista ja verkkoon liittämispynnön tilasta. Direktiivi- ja asetusmuutosten edellyttämät kansalliset säännökset tulevat pääosin sisältymään myöhemmin annettavaan erilliseen hallituksen esitykseen.

Direktiivin 2023/1791 (jäljempänä *energiatehokkuusdirektiivi*) liitteessä XIV säädetään, että siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on annettava tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön uudelle tuottajalle, joka haluaa tulla liitetyksi järjestelmään, kattavat ja tarpeelliset tiedot, mukaan lukien kohtuullinen viitteellinen aikataulu ehdotetulle verkkoon liittämislle. Koko verkkoonliittämisprosessi ei saisi kestää kauempaa kuin 24 kuukautta, sen mukaan, mikä on kohtuullisesti toteutettavissa ja syrjimätöntä. Kyseinen edellytys on pantu kansallisesti täytäntöön sähkömarkkinalakiin lailla 1430/2014 tehdyllä muutoksella. Verkkoonliittämisprosessin 24 kuukauden aikarajan soveltamisalaa koskevien tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi katsotaan kuitenkin tarpeelliseksi tarkentaa kansallista sääntelyä.

Ehdotukset tukevat osaltaan myös pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toteuttamista, hallitusohjelman sisältäessä tavoitteita sähkön vähittäismarkkinoiden jouston lisäämiseksi. Hallitusohjelman mukaan (7.1) poistetaan esteitä tarjota kuluttajille riittävän helppoja tapoja säästää rahaa kulutuksen ajoitusautomaatiikalla. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että sähköverkonhaltijat velvoitetaan asennuttamaan etäohjauksen mahdollisuus sähkölämmitteisiin kiinteistöihin ja tarjoamaan sen käyttö kuluttajien sekä heidän valtuuttamiensa joustosäästötarjoajien käyttöön. Myös eduskunnan talousvaliokunta on tunnistanut mietinnössään TaVM 6/2024 vp tarpeen yksittäisten kuluttajien sähkönkulutuksen joustokyvyn hyödyntämiselle keinona toteuttaa tehokkaasti järjestelmän kulutusjousto, ja näin ollen mahdollistaa siirtymä kohti hiilivapaata energiajärjestelmää sekä huomioida säästä riippuvaisen tuotannon osuuden kasvaminen.

1.2 Valmistelu

Kansallinen taustavalmistelu

AFRY Management Consulting Oy selvitti työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta ja älyverkkoforumin linjausten pohjalta sähkön myynnin ja siirron maksujen vapaaehtoisen yhteislaskutuksen vakuusjärjestelyiden toteuttamisvaihtoja. Heinäkuussa 2022 työ- ja elinkeinoministeriölle toimitetussa selvityksessä³ tarkasteltiin vakuusjärjestelyjä muissa maissa sekä muilla sektoreilla, vakuusjärjestelyjen hallinnointimalleja, vakuusjärjestelyn kustannuksia sekä vakuusjärjestelyjen vaikutuksia eri toimijoihin.

Työ- ja elinkeinoministeriö antoi järjestelmä vastaavalle kantaverkonhaltijalle Fingrid Oyj:lle 11.9.2023 toimeksiannon kuormanohjausrajapinnan määrittämiseksi älymittareiden kautta toteutettavan ohjauksen mahdollistamiseksi. Toimeksianto perustui älyverkkotyöryhmän ehdotukseen, jonka mukaan kuormanohjaustoiminnallisuus tulee sisällyttää seuraavan sukupolven älymittareihin niille asiakkaille, joilla on merkittäviä kuormia. Älyverkkotyöryhmä katsoi, että

---

³ Selvitys sähkön myynnin ja jakelun maksujen yhteislaskutuksen vakuusjärjestelyjen toteuttamisvaihtoehtoista. AFRY Management Consulting Oy 2022, https://tem.fi/documents/1410877/0/AFRY_TEM_Securities_Report_2022.pdf/519ab538-75d0-69fa-982e-03ebea9701dd/AFRY_TEM_Securities_Report_2022.pdf?t=1720697108983

tällä tavalla suuri osa nykyisen yösähköohjauksen piirissä olevista asiakkaista, kuten sähkölämmittäjät, saadaan kustannustehokkaalla tavalla helposti kulutusjouston ulottuville. Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi Fingrid Oyj:tä määrittelemään kuormanohjausrajapinnan teknisen toteutuksen älymittareiden kautta toteutettavan kuormanohjauksen mahdollistamiseksi. Fingrid Oyj asetti tehtävää varten työryhmän, osallistaen valmisteluun sidosryhmät. Työryhmän loppuraportti on saatavissa osoitteessa www.fingrid.fi/globalassets/dokumentit/fi/sahkomarkkinat/ky-syntajousto/kuormanohjausrajapinnan-maarittely---loppuraportti.pdf.

EU-säädöksen valmistelu

RED II –direktiivi astui voimaan 24.12.2018. Jäsenvaltioiden oli saatettava RED II –direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 30.6.2021 (RED II –direktiivi 36 artikla). Direktiivin valmistelu on kuvattu hallituksen esityksessä (HE 70/2020 vp) eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta, s. 4-5.

Sähkömarkkinadirektiivi julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 14.6.2019. Jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan pääosin viimeistään 31.12.2020. Direktiivin valmistelu on kuvattu hallituksen esityksessä (HE 318/2022 vp) eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi, s. 7-9.

Sähkömarkkinamallia sääntelykokonaisuus pohjautuu komission 14.3.2023 antamaan lainsäädäntöehdotukseen, joka sisälsi ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2019/943 (sähkökauppa-asetus) ja (EU) 2019/942 (ACER-asetus) ja direktiivien (EU) 2018/2001 (RED II -direktiivi) ja (EU) 2019/944 (sähkömarkkinadirektiivi) muuttamiseksi EU:n sähkömarkkinarakenteen parantamiseksi (COM(2023) 148 final). Ehdotus ei sisältänyt vaikutusarviointia, vaan esityksen liitteenä julkaistiin valmisteluasiakirja (SWD(2023) 58 final).

Valtioneuvosto antoi E-selvityksen (E 159/2022 vp) eduskunnalle 12.1.2023. Valtioneuvosto katsoi ennakkovaikuttamislinjauksissaan, että aloite sähkömarkkinamallin tarkasteluksi on kannatettava. Eduskunnan talousvaliokunta katsoi, ettei asian johdosta ole tarvetta enemmille toimenpiteille. Valtioneuvosto antoi U-kirjeen (U 3/2023 vp) eduskunnalle 27.4.2023. Valtioneuvosto täydensi E-kirjeessä mainitsemiaan kantoja todeten muun ohella, että se suhtautuu myönteisesti joustoratkaisujen edistämiseen, joilla voidaan tukea uusiutuvan energian tuotannon nopeutettua käyttöönottoa. Talousvaliokunta antoi asiasta lausunnon (TaVL 1/2023 vp), jossa se piti ehdotusta keskeisiltä osiltaan perusteltuna.

Ehdotusta uudistetuksi markkinamalliksi käsiteltiin EU:n neuvostossa ja sen valmisteluelimissä maaliskuusta 2023 toukokuuhun 2024. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi lausuntonsa ehdotuksesta 14.6.2023 (C/2023/293/112) ja Euroopan alueiden komitea 5.7.2023 (C/2023/253). EU:n neuvosto ja parlamentti saavuttivat säädösmuutoksista alustavan yhteisymmärryksen 13.12.2023, ja neuvosto hyväksyi säädökset 21.5.2024. Direktiivi ja asetus julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 26.6.2024. Direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset tulisi pääosin saattaa voimaan viimeistään 17.1.2025.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelutyössä on edellä mainittujen lisäksi käyty keskusteluja Energiaviraston kanssa.

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella xx.xx.–xx.xx.2024.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnisteella TEM087:00/2019.

Sähkömarkkinalainsäädäntö kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 22 kohdan nojalla maakunnan toimivaltaan. Maakunnan sähkömarkkinoita sääntelee maakuntalaki 102/2015 (landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstifning om elmarknaden).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Loppukäyttäjän laskutus sähkön vähittäismarkkinoilla

Sähkön vähittäismarkkinoilla keskeisiä toimijoita ovat jakeluverkonhaltijat, vähittäismyyjät ja loppukäyttäjät. Jakeluverkonhaltija vastaa sähkön siirtämisestä jakeluverkossa eli sähkönjakelusta ja sähkönkulutuksen mittauksesta. Vähittäismyyjä puolestaan huolehtii sähköenergian hankinnasta jakeluverkkoihin liittyneille loppukäyttäjille. Jotta vähittäismyyjä pystyy laskuttamaan asiakkaaltaan oikean määrän sähköä ja hankkimaan itse vastaavan määrän sähköä, tulee jakeluverkonhaltijan toimittaa vähittäismyyjälle tämän asiakkaan kulutustiedot. Verkonhaltijan tulee asettaa kulutustiedot samanaikaisesti myös asiakkaan saataville.

Tavallisesti asiakas solmii erilliset sopimukset sähköenergian toimituksesta sähkön myyjän kanssa ja sähkön jakelusta jakeluverkonhaltijan kanssa. Sähkön myyjä vastaa sähköenergian toimituksesta ja jakeluverkonhaltija sähkön jakeluun liittyvistä kysymyksistä esimerkiksi sähkökatkoksiin, sähkön laatuun ja sähköliittymiin liittyen. Yhteisen laskun sähkön myynnistä ja jakelusta saavat nykyisin pääsääntöisesti ainoastaan ne asiakkaat, joiden sähkönmyyjä kuuluu samaan konserniin asiakkaan jakeluverkkoyhtiön kanssa. Lisäksi sähkömarkkinalain 87 §:n 4 momentin mukaan toimitusvelvollisuuden piirissä olevalla loppukäyttäjällä tulee olla mahdollisuus tehdä vähittäismyyjän kanssa sopimus, joka sisältää sähkötoimituksen lisäksi sähkönjakelun sisältämän palvelun. Toimitusvelvollisuus on sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaan sillä vähittäismyyjällä, jolla on huomattava markkinavoima jakeluverkonhaltijan vastuualueella. Jos jakeluverkonhaltijan vastuualueella ei ole vähittäismyyjää, jolla on huomattava markkinavoima, on toimitusvelvollisuus sillä vähittäismyyjällä, jonka toimitetun sähkön määrällä mitattu markkinaosuus toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien hankkimasta sähköstä on kyseisellä vastuualueella suurin.

Sekä vähittäismyyjä että jakeluverkonhaltija laskuttavat asiakasta vähintään neljä kertaa vuodessa pääsääntöisesti tuntimittaukseen perustuen. Vähittäismyyjän asiakkaalle toimittama sähkölasku koostuu kiinteästä perusmaksusta ja sähkön käytöstä riippuvasta kulutusmaksusta.

Sähkömarkkinalain 105 b §:n mukaan loppukäyttäjän laskun ja laskutustietojen on oltava täsmällisiä, helposti ymmärrettäviä, selkeitä, ytimekkäitä ja käyttäjäystävällisiä. Laskutustiedot on esitettävä tavalla, joka helpottaa loppukäyttäjän vertailumahdollisuuksia, ja loppukäyttäjän on pyynnöstä saatava selkeä ja ymmärrettävä selvitys siitä, mistä tämän lasku muodostuu. Loppukäyttäjän on saatava laskunsa ja laskutustietonsa maksutta, ja ne on loppukäyttäjän niin halutessa toimitettava sähköisinä. Sähkömarkkinalaissa on tarkemmin säädetty loppukäyttäjän laskussa esitettävistä tiedoista. Energiavirasto voi antaa täydentäviä tarkempia määräyksiä annettavien laskutus- ja vertailutietojen sekä muiden tietojen tietosisällöstä ja tietojen esitystavasta.

Jakeluverkonhaltijan verkkopalvelumaksu kattaa sähkön jakelun sekä sähköverkkojen ylläpidon. Jakeluverkonhaltija perii laskulla verkkopalvelun lisäksi myös sähköveron, joka tilitetään

valtiolle. Sähkön käyttökohteen sijainti määrittää sen, minkä verkkoyhtiön verkosta sähkö jaetaan sähkökäyttöpaikkaan. Verkkoyhtiötä ei voi vaihtaa, eli sähkön verkkopalvelun hintaa ei voi kilpailuttaa eri verkkoyhtiöiden kesken.

Sähkönmyyjä ja jakeluverkonhaltija vastaavat laskutuksen ongelmatilanteista, asiakasreklaamaatioista, luottotappioista ja loppukäyttäjältä perittävien vakuuksien määrittämisestä ja perimisestä omien saataviensa ja sopimussuhteidensa osalta.

Tietyt jakeluverkonhaltijat ovat jo nykytilanteessa tarjonneet yhteislaskutuksen mahdollisuutta. Käytännössä tämä on tapahtunut yhtiökohtaisen sopimusmallin pohjalta, verkkoyhtiön tarjotessa esimerkiksi kaikille markkinoilla oleville sähkömyyntiyhtiöille yhteislaskutuksen mahdollisuutta samoilla sopimusehdoilla, niin sanotusti läpilaskutuksena. Esimerkiksi erään jakeluverkkoyhtiön käyttämässä mallissa vähittäismyyjä on sitoutunut hoitamaan laskutusta koskevan asiakaspalvelun, valvomaan mahdollista asiakkaalta saatavan maksun perintää, sekä maksamaan yhteislaskutusta koskevan maksuvelvoitteen verkkoyhtiölle riippumatta siitä, onko myyjäyhtiö saanut maksua vastaavan saatavan kokonaisuudessaan asiakkaalta. Myyjäyhtiöllä on näin ollen mallissa ollut luottotappioriski asiakkaiden osalta myös verkkoyhtiön osuudesta laskua. Luottotappioriskin jakautumista on perusteltu sillä, että myyjällä on paremmat mahdollisuudet hallita luottotappioriskiä, kun taas verkkoyhtiön yhteys asiakkaaseen ja tämän maksukäyttäytymiseen vähenee yhteislaskun myötä. Kyseisessä mallissa verkkoyhtiöllä on ollut oikeus tarkistaa vähittäismyyjän luottokelpoisuus sekä kieltäytyä läpilaskutuksesta epäillessään myyntiyhtiön maksukykyä. Vakuus vähittäismyyjältä on pyydetty vain, jos se on katsottu aiheelliseksi myyntiyhtiön luottotietojen perusteella. Vakuus on vastannut arvioita verkkoyhtiön saatavasta kolmen kuukauden ajalta, ja olla pankkitakauksen tai tilitalletuksen tai verkkoyhtiön harkinnan mukaan sen hyväksymän kolmannen tahon antaman takauksen muodossa.

2.2 Keskitetyn tiedonvaihdon palvelut

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluiden yksikkö Datahub otettiin käyttöön helmikuussa 2022 yhteistyössä sähkön vähittäismarkkinoilla toimivien yhtiöiden ja järjestelmätoimittajien kanssa. Datahubin käyttäjiksi siirtyi noin 80 sähkömyyjää ja 80 jakeluverkkoyhtiötä. Keskitetty järjestelmä mahdollistaa tasapuolisen, reaaliaikaisen ja tietoturvallisen tiedonvaihdon yhtiöiden välillä ja nopeuttaa sähköyhtiöiden asiakaspalvelua. Datahubin käyttö vähentää myös markkinaprosesseissa syntyvien virheiden määrää ja helpottaa usean sähkökäyttöpaikan yhdistämistä samalle sähkömyyntisopimukselle.

Datahubin kehittäminen ja palvelut ovat järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan vastuulla. Sähkömarkkinalain 49 a §:n mukaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kuuluvat vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakastietojen ja sähkökäyttöpaikkatietojen ylläpito, vähittäismyyntin ja sähkönjakelun asiakassopimusprosessien edellyttämän tiedonvaihdon järjestäminen, laskutuksen perustana olevien mittaustietojen tiedonvaihdon järjestäminen, sähköntoimitusten ja sähkönjakelun katkaisu- ja kytkentäprosessien tiedonvaihdon järjestäminen, jakeluverkonhaltijan tuote- ja laskurivitietojen ylläpidon järjestäminen sekä vähittäismyyjän tuote- ja laskurivitietojen ylläpitomahdollisuuden järjestäminen, vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan osapuolittietojen välittäminen, vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakkaan pääsyn järjestäminen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön hallussa oleviin omiin tietoihinsa, sähkökauppojen taseselvitys jakeluverkoissa ja taseselvitykseen liittyvän tiedonvaihdon järjestäminen, sekä edellä mainittujen palvelujen kattamien tietojen säilyttäminen.

Sähkömarkkinalain 75 §:n mukaan sähkömarkkinatoimijoilla on velvollisuus käyttää sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluita sekä huolehtia siitä, että niiden tietojärjestelmät ja tie-

donsiirtoon käyttämät järjestelmät toimivat yhteensopivasti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tietojärjestelmien kanssa. Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan on huolehdittava vastuulleen kuuluvan, sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikölle toimittamansa tiedon virheettömyydestä sekä toimittamansa virheellisen tiedon korjaamisesta viipymättä. Datahub on suunniteltu yhteensopivaksi yhteislaskutusta koskevan ehdotuksen kanssa.

2.3 Verkkopalvelumaksut

2.3.1 Vaatimukset verkkopalveluiden hinnoittelulle

Sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan mukaan jakeluverkkopalvelumaksujen on oltava kustannuksia vastaavia ja avoimia, niissä on otettava huomioon tarve turvata verkon käyttövarmuus ja joustavuus, niiden on vastattava todellisia kustannuksia, sikäli kuin nämä ovat verrattavissa tehokkaan ja rakenteeltaan vastaavan verkonhaltijan kustannuksiin, ja niitä on sovellettava syrjimättömästi. Maksut eivät saa sisältää asiaan liittymättömiä kustannuksia, joilla tuetaan niihin liittymättömiä toimintapoliittisia tavoitteita. Verkkomaksujen määrittämiseksi käytetyllä menetelmällä on neutraalisti tuettava koko järjestelmän tehokkuutta pitkällä aikavälillä asiakkaille ja tuottajille annettavien hintasignaalien kautta.

Sähkömarkkinadirektiivin 59 artiklan 7 kohdan mukaan tariffien tai tariffimenetelmien on mahdollistettava tarvittavien investointien tekeminen verkkoihin niin, että kyseisillä investoinneilla voidaan varmistaa verkkojen toimivuus. Lisäksi direktiivin 31 ja 40 artiklojen mukaan jakelua ja siirtoverkonhaltijoiden on vastattava sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset sähkönsiirto- ja jakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä, sekä varman, luotettavan ja tehokkaan verkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä taloudellisten edellytysten mukaisesti alueellaan ympäristö asianmukaisesti huomioon ottaen.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkkopalveluiden myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden tulisi olla tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Hinnoittelun kohtuullisuutta tulee arvioida kokonaisuutena, jolloin varmistetaan sekä verkkotoiminnan hintojen kustannusvastaavuus että liiketoiminnasta saatavan tuoton kohtuullisuus. Peruseriaatteena on, että hinnoittelun tulisi vastata toiminnan kustannuksia. Hinnoittelun kustannusvastaavuutta arvioidaan siten kunkin verkonhaltijan kustannusten perusteella. Verkkopalveluiden hinnoittelun tulee turvata verkonhaltijalle kuuluvien tehtävien edellyttämä kohtuullinen tulorahoitus ja vakavaraisuus. Tulot saavat kattaa verkon ylläpidon, käytön ja rakentamisen kohtuulliset kustannukset sekä antaa sijoitetulle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuoton.

Sähkömarkkinalakia koskevan hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp) perusteluiden mukaan jakelumaksut voisivat vaihdella verkkopalvelujen käytön suhteen erikokoisten tai tyyppisten asiakkaiden välillä. Saman asiakasryhmän sisällä tulee kuitenkin olla sama hinnoittelu. Asiakkailta, joilla on saman suuruinen sulake, tulisi olla hinnoittelultaan samanlainen jakelumaksu. Sääntelyn tavoitteena on taata kustannusvastaavuus verkonhaltijan eri tariffien välillä. Hinnoittelussa on myös otettava huomioon kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon.

Sähkömarkkinalain 25 §:n mukainen liittymispistehinnoittelu oikeuttaa verkkoon liittyneen asiakkaan käyttämään koko maan sähköverkkoa ja käymään kauppaa kaikkien verkkoon liittyneiden kanssa. Säännös edellyttää verkonhaltijoiden yhteistyötä periaatteiltaan yhtenäisen, eri verkkoportaat yhdistävän hierarkkisen hinnoittelukäytännön luomiseksi.

2.3.2 Jakelumaksujen rakenne

Verkkoyhtiöiden jakelupalvelun hinnoittelu perustuu pienasiakkailta pääsääntöisesti energiaperusteiseen muutuvaan osaan (snt/kWh) sekä kiinteään kuukausittaiseen perusmaksuun (€/kk). Jakelumaksuissa on käytössä erilaisia aikajaotuksia, esimerkiksi kellonaikoihin sidottu yö-päivä- jaottelu tai vuodenaikaan sidottu jaottelu. Lisäksi perusmaksu voi olla porrastettu pääsulakekoon mukaan. Koska verkkoyhtiöiden kustannukset koostuvat suurelta osin kiinteistä investoinneista ja pääoman sitoutumisesta aiheutuvista kustannuksista, jotka eivät ole riippuvaisia siirretyn energian määrästä, on perusmaksun osuus jakelumaksuista kasvanut ja samalla energiaperusteisen maksun osuus laskenut. Perusmaksun kasvattaminen ja energiakomponentin pienentäminen lisäävät maksujen kustannusvastaavuutta verkkoyhtiön näkökulmasta, mutta toisaalta vähentävät loppukäyttäjän mahdollisuuksia vaikuttaa siirtolaskuunsa. Perusmaksun suuri osuus myös vähentää maksujen loppukäyttäjän kulutukseen kohdistuvaa ohjausvaikutusta.

Verkkoyhtiöt voivat määrittellä vapaasti jakelupalvelun hinnoittelunsa perusteet, jolloin myös tehopohjaisen hinnoittelun käyttöönotto jakelumaksuissa on jo nyt mahdollista. Suurimmalla osalla verkkoyhtiöistä onkin siirtohinnoittelussaan tehokomponentti paljon sähköä käyttäville asiakkaille. Jotkin jakeluverkkoyhtiöt ovat ottaneet tehopohjaisen hintakomponentin käyttöön myös pienasiakkailta.

Sähkömarkkinalain 54 §:n mukaan jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia erilaisia sähkönjakelupalveluja. Laajalti käytössä olevaa aikajaotusta on perusteltu sillä, että erilaisille käyttäjäryhmille, kuten teollisuudelle, palveluille, maataloudelle ja kuluttajille olisi tarjolla näiden tarpeita vastaavia jakeluverkon palvelutuotteita. Myös käyttäjäryhmien sisällä voi erottua erilaisia ryhmiä, kuten sähkölämmittäjät.

Sähkönjakelupalveluiden aikajaotus perustuu sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (767/2021) 7 lukuun, jossa säädetään, että jakeluverkonhaltijan tulee tarjota vastuualueensa asiakkaille yleisen aikajaotuksen mukaisia mittauspalveluita. Aikajaottelu voi olla valtakunnallinen tai paikallinen eli verkonhaltijan itse määrittelemä. Esimerkiksi yö- ja päiväenergiaan perustuva valtakunnallisessa kaksiaikasiirron mittauspalvelussa päiväenergialla tarkoitetaan kaikkina viikonpäivinä kello 7:n ja 22:n välistä aikaa, ja muuna aikana kulutettu energia on yöenergiaa. Jakeluverkonhaltija voi mittauspalveluiden yleisen aikajaotuksen ohella tarjota vastuualueensa asiakkaille paikalliseen aikajaotukseen perustuvia mittauspalveluita, jotka poikkeavat rakenteeltaan yleisen aikajaotuksen mukaisista mittauspalveluista. Sähkönjakelupalvelutuotteiden aikajaottelu voi siten vaihdella eri verkonhaltijoiden kesken.

Erilaiset jakelumaksurakenteet voivat vaikuttaa joustopalveluiden tarjoamiseen ja niiden kehitykseen. Joustopalvelujen tarjoajan on palvelussaan huomioitava asiakkaan kokonaishyöty, eli huomioon on otettava sekä sähköenergian hinta että sähkönjakelusta aiheutuvat kustannukset. Joustopalveluntarjoajan toimiessa koko valtakunnan laajuisilla markkinoilla edellyttävät jakeluverkonhaltijoiden erilaiset jakelupalveluiden hinnoittelun rakenteet sitä, että joustopalvelut on optimoitava sekä asiakas- että jakeluverkkoyhtiötasolla.

2.3.3 Energiaviraston tehtävät tariffien tai niiden laskentamenetelmien vahvistamisessa

Sähkömarkkinadirektiivin sääntelyviranomaisia koskevien säännösten tavoitteena on kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten toimivaltuuksien yhdenmukaistaminen sekä niiden riippumattomuuden lujittaminen. Direktiivin johdantokappaleen 80 mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten olisi voitava tehdä päätöksiä kaikista sähkön sisämarkkinoiden moitteettoman

toiminnan kannalta merkityksellisistä sääntelykysymyksistä, ja niiden tulisi olla täysin riippumattomia kaikista muista julkisista tai yksityisistä eduista. Direktiivi velvoittaa jäsenvaltioita takaamaan sääntelyviranomaisen riippumattomuuden ja varmistamaan, että se käyttää toimivaltuuksiaan puolueettomasti ja avoimesti. Sääntelyviranomaisen riippumattomuuden suojelemiseksi jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että sääntelyviranomaisen voi tehdä itsenäisiä päätöksiä poliittisista elimistä riippumatta. Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetulla lailla (588/2013) ja Energiavirastosta annetulla lailla (870/2013) on pantu täytäntöön Energiaviraston riippumattomuuden turvaamiseen tähtäävät säännökset direktiivin vaatimusten mukaisesti.

Yksi keskeisimmistä sääntelyviranomaiselle sähkömarkkinadirektiivin nojalla annetuista tehtävistä on vahvistaa tai hyväksyä avointen kriteerien mukaisesti siirto- tai jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät tai molemmat. Sähkömarkkinadirektiivin johdantokappaleen 81 mukaan sääntelyviranomaisten olisi voitava asettaa tai hyväksyä tariffit tai niiden laskentamenetelmät siirtoverkonhaltijan tai jakeluverkonhaltijoiden ehdotuksen pohjalta tai näiden verkonhaltijoiden ja verkon käyttäjien yhteisesti sopiman ehdotuksen pohjalta. Johdantokappaleen 82 mukaan sääntelyviranomaisten olisi asetettava tai hyväksyttävä siirto- ja jakeluverkkoja koskevat yksittäiset verkkotariffit tai menetelmä taikka sekä kyseiset verkkotariffit että menetelmät. Kaikissa tapauksessa olisi säilytettävä 57 artiklan 4 kohdan b alakohdan ii alakohdan mukainen sääntelyviranomaisten riippumattomuus verkkotariffien vahvistamisessa. Sähkömarkkinadirektiivin 57 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on taattava sääntelyviranomaisen riippumattomuus ja varmistettava, että se käyttää toimivaltuuksiaan puolueettomasti ja avoimesti. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava, että sääntelyviranomaisen on oikeudellisesti erillinen ja toiminnallisesti riippumaton muista julkisista ja yksityisistä elimistä. Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että viranomaisen toimii markkinoiden eduista riippumatta eikä pyydä tai ota suoria ohjeita miltään hallitukselta tai muulta julkiselta tai yksityiseltä elimeltä. Tämä vaatimus ei rajoita tarvittaessa tiivistä yhteistyötä muiden asiaankuuluvien kansallisten viranomaisten kanssa eikä hallituksen julkaisemien, 59 artiklan mukaisiin sääntelytehtäviin ja toimivaltuuksiin liittyvämmien yleisten poliittisten suuntaviivojen noudattamista.

Unionin tuomioistuin on antanut useita ratkaisuja koskien kansallisen sääntelyviranomaisen riippumattomuutta tariffien tai niiden laskentamenetelmien vahvistamista (mm. asiat C-274/08 komissio v Ruotsi, C-474/08 komissio v Belgia, C-771/18 komissio v Unkari, C-718/18 komissio v Saksa). Sääntelyviranomaiselle sähkömarkkinadirektiiveissä annettu toimivalta estää sen, että verkkopalvelumaksujen yksityiskohtaiset laskentamenetelmät määritettäisiin kansallisesti laissa tai asetuksessa. Unionin tuomioistuin on todennut riippumattomuuden käsitteestä, että julkisten elinten osalta tällä käsitteellä kuvataan tavanomaisesti asemaa, joka antaa kyseiselle elimelle mahdollisuuden toimia vapaasti suhteessa elimiin, joista sen on oltava riippumaton, ja vapaana kaikesta ohjaamisesta ja ulkoisesta vaikutuksesta (ks. asiat C-718/18 komissio v. Saksa, C-378/19 Prezident Slovenskej republiky). Komissio valvoo sähkön sisämarkkinoita koskevien sääntöjen täytäntöönpanoa ja on nostanut rikkomuskanteita, jos kansallisella sääntelyviranomaisella ei ole direktiivin edellyttämää riippumatonta toimivaltaa vahvistaa ennalta siirto- tai jakelutariffeja tai niiden laskentamenetelmiä tai jos jäsenvaltio ei ole varmistanut oikeutta tehokkaaseen oikeussuojakeinoon verkkoon pääsystä perittävien maksujen vahvistamisesta annettujen kansallisen sääntelyviranomaisen päätösten osalta (ks. C-474/08 komissio v. Belgia, C-274/08 komissio v. Ruotsi, C-767/19 komissio v. Belgia, C-771/18 komissio v. Unkari, C-718/18 komissio v. Saksa). Unionin tuomioistuin on katsonut tapauksessa C-718/18 komissio v. Saksa, jossa kysymys oli tilanteesta, jossa Saksa oli säätänyt asetuksella laskentamenetelmien yksityiskohdista, että kansallisten sääntelyviranomaisten täysi riippumattomuus talouden toimijoista ja julkisista elimistä, riippumatta siitä, ovatko ne hallinnollisia vai poliittisia elimiä, ja viimeksi mainitussa tapauksessa siitä, ovatko ne toimeenpanovallan vai lainsäädäntövallan käyttäjiä, on tarpeen sen takaamiseksi, että niiden tekemät päätökset ovat puolueettomia

ja syrjimättömiä, sulkemalla pois mahdollisuus, että hallitukseen, enemmistöön tai joka tapauksessa poliittiseen valtaan kytkeytyvät yritykset ja taloudelliset edut saisivat etuoikeutettua kohtelua. Lisäksi täysi eriyttäminen poliittisesta vallasta mahdollistaa sen, että kansallinen sääntelyviranomaisen voi noudattaa toiminnassaan pitkän aikavälin näkemystä, joka on tarpeen direktiivien tavoitteiden toteuttamiseksi (C-718/18 komissio v. Saksa).

2.4 Kuormanohjaus

Jakeluverkkoyhtiöillä on Suomessa pitkät perinteet pienkuluttajien sähkönkulutuksen ohjauksesta. Jakeluverkkoyhtiöiden erilaisella hinnalla (yö-päivä -tariffi) on pyritty tasamaan kuormituksen vaihtelua yön ja päivän välillä. Merkittävä osa kuluttaja-asiakkaiden joukosta soveltuvasta sähkönkulutuksesta on yhä jakeluverkkoyhtiöiden kellonaikaan sidotun kuormanohjauksen piirissä historiallisista syistä. Yleisesti näitä ohjauksia kutsutaan yö- ja päiväohjaukseksi. Joissain yhtiöissä on käytössä myös kalenteriin sidottu kausisähkөөhjaus. Aikaohjaus on toistaiseksi voimassa oleva, ennalta määrätty, säännöllisesti toistuva profiili, jonka perusteella jakeluverkkoyhtiö ohjaa ohjauksen piirissä olevaa loppukäyttäjien kuormaa.

Sähkötoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 luvun 8 §:n mukaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tulee järjestää sähkökaupan taseselvitys jakeluverkoissa ja siihen liittyvä tiedonvaihto avointen toimitusten ja mittausalueiden välillä siirretyn sähkön osalta. Asetuksen 6 luvun 6 §:ssä säädetään lisäksi, että uudessa etämittauslaitteistossa tulee olla kuormanohjausrele, jonka avulla mittauslaitteisto kykenee vastaanottamaan ja panemaan täytäntöön tai välittämään eteenpäin viestintäverkon kautta lähetettäviä kuormanohjauskomentoja. Kuormanohjausrelettä ei kuitenkaan tarvitse olla mittauslaitteistossa, joka asennetaan yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla varustettuun sähkөөkäyttöpaikkaan taikka sähkөөkäyttöpaikkaan, joka sijaitsee yli kahden asunnon asuinrakennuksessa tai toimisto-, liike-, teollisuus- tai varastorakennuksessa. Verkonhaltijan tietojärjestelmien tulee mahdollistaa verkonhaltijan välittämän tai antaman kuormanohjaustoiminnon toteuttaminen kuuden tunnin sisällä ohjauskäskyn antamisesta.

2.5 Sähkөөnmyyntisopimuksen voimaantulo

Sähkөөnmyyntisopimuksen voimaantuloajasta ei säädetä laissa. Etenkin sähkөөnmyyntisopimusten etämyynnissä onkin esiintynyt käytäntöä, jossa uusi sähkөөsopimus tehdään odottamaan asiakkaalla sillä hetkellä voimassa olevan määräaikaisten sopimuksen päättymistä. Kuluttaja voi etämyynnissä peruuttaa sopimuksen kuluttajansuojalain 6 luvun 14 §:n 1 momentin mukaisesti 14 vuorokauden sisällä sopimuksen tekemisestä, minkä jälkeen sopimus on sitova. Sopimus saatetaan tehdä paljon ennen edellisen määräaikaisten sopimuksen päättymistä, ja näin ollen niin markkinatilanne kuin loppukäyttäjän olosuhteet ja käsitys niihin sopivasta sopimuksesta ovat voineet merkittävästi muuttua ennen uuden sopimuksen voimaantuloa.

Jos sähköverkkosopimusta tai sähkөөnmyyntisopimusta ei ole tehty kirjallisesti, jakeluverkonhaltijan tai vähittäismyyjän on sähkömarkkinalain 88 §:n mukaan lähetettävä loppukäyttäjälle tiedot tehdystä sopimuksesta sekä siihen sovellettavista hinnoista ja muista ehdoista (vahvistusilmoitus). Vahvistusilmoitus on lähetettävä viivytyksettä ja viimeistään kahden viikon kuluttua sopimuksen tekemisestä. Jos sopimus on tehty kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettussa kotimyyntisopimuksessa tai etämyyntisopimuksessa, vahvistusilmoituksen on täytettävä mainitun luvun 13 §:ssä vahvistukselle säädetyt vaatimukset, ja toimitettava kuluttajalle kohtuullisessa ajassa etämyyntisopimuksen tekemisestä ja viimeistään tavaroiden luovutusajankohtana tai ennen kuin palvelun suorittaminen aloitetaan.

Lisäksi sähkömarkkinalain 87 §:n 3 momentissa säädetään, että elinkeinonharjoittajan tarjotessa kuluttajalle puhelimesta sähkömyyntisopimusta ja kuluttaja tällöin ilmoittaa halustaan tehdä sopimus elinkeinonharjoittajan kanssa, sopimuksen tekemisessä on noudatettava kuluttajansuojalain 6 luvun 12 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia, jollei mainitun pykälän 3 momentista muuta johdu. Kuluttajansuojalain 6 luvun 12 §:n mukaan etämyynnissä 9 §:ssä tarkoitettujen, ennen sopimuksen tekemistä kuluttajalle annettavat tiedot sekä peruuttamislomake ja -ohje on annettava tai asetettava ne kuluttajan saataville etäviestimelle soveltuvalla tavalla selkeästi ja ymmärrettävästi. Jos tiedot taikka lomake tai ohje annetaan pysyvällä tavalla, niiden on oltava helposti luettavassa muodossa.

2.6 Määräaikaiset sähkömyyntisopimukset

Määräaikainen sopimus on Suomessa kotitalouksien suosituin sähkömyyntisopimusten tyyppi. Energiaviraston tilastojen mukaan vuoden 2023 lopussa kotitalouksien sähkösopimuksista 45 prosenttia oli määräaikaisia, kun toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia oli 24 prosenttia ja pörssisähkösopimuksia 31 prosenttia. Vaikka määräaikaisten sopimusten määrässä on tapahtunut laskua niiden osuuden oltua 50 prosenttia kotitalouksien sähkömyyntisopimuksista vuonna 2022, muodostavat ne edelleen merkittävän osan sopimuskannasta.

Sähkömarkkinalain 89 §:ssä säännellään sähkömyyntisopimuksen voimassaoloa. Pykälän 2 momentin mukaan määräaikainen sopimus päättyy määräajan umpeuduttua. Lisäksi sähkömarkkinalain 92 §:n 3 momentissa säädetään, että jos kuluttajan kanssa on tehty määräaikainen sähkömyyntisopimus kahta vuotta pitemmäksi ajaksi, kuluttaja saa kahden vuoden kuluttua irtisanoa sopimuksen samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen.

Sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimittajan tai aggregointia harjoittavan markkinaosapuolen vaihtamisesta ei pääsääntöisesti ainakaan kotitalousasiakkailta ja pieniltä yrityksiltä tulisi periä vaihtamiseen liittyviä maksuja. Direktiivi mahdollistaa, että jäsenvaltiot voivat sallia pääsäännöstä poikkeamisen silloin, kun asiakas vapaaehtoisesti irtisanoo määräaikaisen vakiohintaisen sähkömyyntisopimuksen ennen määräajan päättymistä. Tällöin toimittajat tai aggregointia harjoittavat markkinaosapuolet voivat 12 artiklan 3 kohdan mukaan periä asiakkailta sopimuksen irtisanomisesta maksun, mikäli tällainen maksu on osa sopimusta, jonka asiakas on tehnyt vapaaehtoisesti, ja tällaisesta maksusta on tiedotettu selvästi asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä. Tällaisten maksujen on oltava oikeasuhteisia, eivätkä ne saa ylittää asiakkaan sopimuksen irtisanomisesta toimittajalle tai aggregointia harjoittavalle markkinaosapuolelle aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota, mukaan lukien kustannukset mahdollisista yhdistetyistä investoinneista tai asiakkaalle osana sopimusta jo toimitetuista palveluista. Toimittajalla tai aggregointia harjoittavalla markkinaosapuolella on todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta, ja sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on seurattava sopimuksen irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä.

Energiateollisuus ry:n suosittelemien sähkömyyntiehtojen (SME 2014) kohdan 10.2. mukaan määräaikainen myyntisopimus päättyy määräajan umpeuduttua tai purkamisen johdosta, jollei ehtojen kohdista 10.2.1-10.2.5 muuta johdu. Kuluttaja saa irtisanoa toimitusvelvollisuuden ulkopuolella olevan yli kahdeksi vuodeksi tehdyn määräaikaisen myyntisopimuksen kahden viikon irtisanomisajalla, kun se on ollut voimassa kaksi vuotta. Kumpikin sopijapuoli saa aina irtisanoa kahden viikon irtisanomisajoin määräaikaisen myyntisopimuksen sähkökäyttöpaikan vaihtuessa toiseksi esimerkiksi käyttäjän muuton takia, jollei muuta ole sovittu. Kuluttaja saa irtisanoa määräaikaisen myyntisopimuksen myös, jos kuluttajan sähkökäytön tarve on olennaisesti muuttunut kuluttajan vakavasta sairastumisesta, lähiomaisen kuolemasta tai näihin rinnastettavista painavista syistä ja jos myyntisopimuksen jatkuminen tällöin on kuluttajan osalta kohtuutonta. Sähkömyyntiehtojen kohdan 10.3 mukaan, jos määräaikainen myyntisopimus

muuten kuin kohdissa 10.2.1—10.2.5 mainituissa tilanteissa päättyy käyttäjästä johtuvasta syystä ennen määräaikaa, on myyjällä oikeus periä käyttäjältä kohtuullinen sopimussakko, jos siitä ja sen määrästä on yksilöllisessä myyntisopimuksessa erikseen sovittu. Yleisiä sopimusehdoja sovelletaan jakeluverkkoon liitetulle sähkökäyttäjälle tapahtuvassa sähkön vähittäismyynnissä osana sähkökäyttäjän ja sähkömyyjän välistä sähkömyyntiä koskevaa sähkömyyntisopimusta. Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (499/2023) 6 §:n 24 kohdan mukaan Energiaviraston tehtävänä on seurata sähköntoimitus- ja aggregointisopimusten irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä.

Kysymykset määräaikaisten sähkömyyntisopimusten irtisanomisesta ja sopimussakoista ajan-kohtaistuivat energiakriisin yhteydessä, kun merkittävä määrä kuluttajia teki korkeahintaisen määräaikaisen sopimuksen vuoden 2022 lopulla. Sähkömyyntisopimusten irtisanomismaksuihin liittyvä käytäntö on Suomessa vaihdellut yhtiökohtaisesti, ja käytössä on ollut muun muassa tietyn euromäärän suuruisia maksuja tai koko sopimuksen jäljelle jäävän kauden arvioitun kulutuksen kattavia maksuja.

Kuluttajariitalautakunta on ratkaisussaan D/998/39/2023 katsonut, että sopimuksen ennenaikaista päättämistä koskeva sopimusehto on kuluttajan kannalta täysin tarkoitukseton ja vahingonkorvausoikeudessa noudatettavan rikastumiskiellon vastainen, kun irtisanomistilanteessa ehdon mukaan kuluttajan maksettavaksi tulisi jäljellä olevan sopimusajan mukainen arvioitu sähkönkulutus perusmaksuineen, ja sähkömyyjällä olisi oikeus veloittaa kuluttajaa perusmaksuineen sähköstä, jota ei kuluttajalle kuitenkaan toimiteta. Lautakunta piti sopimusehtoa sellaisenaan kohtuuttomana ja katsoi, että ehto tulee kuluttajansuojalain 4 luvun 2 §:n 3 momentin nojalla jättää sopimussakon määrän osalta huomioon ottamatta. Kuluttajariitalautakunta ei ratkaisussaan ottanut kantaa siihen, minkälainen sopimussakko irtisanomisesta olisi ratkaisussa mainittujen sovittelukynnysten alle jäävissä tapauksissa vielä kohtuullinen, mutta katsoi, että sopimussakko voi olla sitä suurempi, mitä pienemmäksi hinnanero ratkaisussa mainittuun vertailuhintaan jää.

Kuluttaja-asiamies vetosi 20.9.2023 julkaistussa tiedotteessa sähköalaan, jotta yritykset antaisivat asiakkailleen mahdollisuuden irtisanoa poikkeuksellisissa olosuhteissa tehty määräaikainen sopimus kohtuullista sopimussakkoa vastaan. Kuluttaja-asiamiehellä ei nähty olevan keinoja, joilla olisi mahdollista saada aikaan nopeaa, tasapuolista ja kattavaa ratkaisua vaikeuksissa olevien kuluttajien auttamiseksi. Kuluttaja-asiamies katsoi, että asiaa olisi tarkasteltava tapauskohtaisesti huomioiden sekä kuluttajan yksilölliset olosuhteet että sähköyhtiöiden toimintatavat ja sopimusehdot. Kuluttaja-asiamiehen mukaan tilanteeseen ei todennäköisesti löytyisi yleisiä suuntaviivoja, jotka soveltuisivat kaikkien sopimusten kohtuullistamiseen. Kuluttaja-asiamies tunnisti mahdolliseksi ratkaisuvaihtoehdoksi sen, että kuluttaja voisi irtisanoa määräaikaisen sopimuksen maksamalla kohtuullisen sopimussakon, ja viittasi mahdollisuuteen säätää asiasta tulevaisuudessa sähkömarkkina- laissa.

2.7 Liittymisjohdon määritelmä

Sähköjärjestelmän joustoa pyrittiin lisäämään sähkömarkkinalakiin lailla 497/2023 tehdyillä muutoksilla. Sähkömarkkinalain 3 §:n 5 kohdan liittymisjohdon määritelmää täydennettiin tässä yhteydessä energiavarastoja koskevalla lisäyksellä. Energiavirasto on tulkinnut säännöstä siten, ettei voimalaitosten yhteyteen rakennettavia energiavarastoja voi liittää verkonhaltijan sähköverkkoon samalla liittymisjohdolla, jolla yksi tai useampi voimalaitos liitetään sähköverkkoon ilman, että liittyjän sähkölaitteistojen operointi katsotaan luvanvaraiseksi sähköverkkotoiminnaksi. Energiaviraston tulkinta on pysäyttänyt suurelta osin investoinnit tuulipuistojen ja aurinkovoimalaitosten yhteyteen rakennettaviin energiavarastoihin.

Uusiutuvan vaihtelevan tuuli- ja aurinkosähkön tuotantokapasiteetti ja tuotetun sähkön määrä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti Suomen sähköjärjestelmässä. Vaihtelevan sähköntuotannon määrän arvioidaan lisääntyvän myös jatkossa voimakkaasti. Lämpövoiman väheneminen ja vaihtelevan sähköntuotannon voimakas lisääntyminen johtavat sähköjärjestelmän inertian vähenemiseen ja edellyttävät myös sähköjärjestelmän jouston lisäämistä. Tätä muutosta voidaan kompensoida tuuli- ja aurinkovoimalaitosten liittymiin rakennettavilla energiavarastoilla. Energiaviraston soveltamiskäytännön vuoksi tällaisten energiavarastoinvestointien käynnittiin saattaminen edellyttää kuitenkin sähkömarkkinalain energiavarastojen liittämistä koskevan sääntelyn tarkentamista.

2.8 Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energialähteistä tuotetusta sähköstä

RED II –direktiivin 21 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla, jotka itse tuottavat uusiutuvaa energiaa joko yksin tai aggregaattorien kautta, on oikeus saada verkkoon syöttämästään uusiutuvista energialähteistä itse tuottamastaan sähköstä korvaus, tapauksen mukaan myös tukijärjestelmien välityksellä, joka vastaa syötetyn sähkön markkina-arvoa ja jossa voidaan ottaa huomioon sen pitkän aikavälin arvo sähköverkolle, ympäristölle ja yhteiskunnalle.

Uusiutuvia energialähteitä käyttävien käyttäjien itse tuottamalle sähkölle on Suomessa toimivat vähittäismarkkinat, joilla varmistetaan, että uusiutuvia energialähteitä käyttäville kuluttajille korvataan itse tuotettu uusiutuva energia, joka syötetään verkkoon. Suomessa on noin 100 000 sopimusta, jotka koskevat uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä itse käyttäviltä kuluttajilta ja 58 vähittäismyyjää, jotka ostavat tällaista sähköä (Fingrid Datahub Oy, 29.1.2024). Ostohinta on tyypillisesti sähköpörssin päivittäiskaupan tuntihinta Suomen hinta-alueelle, josta on vähennetty vähittäismyyjän katteena 0,2-0,6 senttiä/kilowatti (ALV 0%) (Energiavirasto 29.1.2024). Tämän voidaan katsoa täyttävän markkinaehtoisen korvauksen vaatimuksen.

Komissio katsoo RED II-direktiiviä koskevassa perustellussa lausunnossaan, että Suomi ei ole toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä noudattaakseen RED II –direktiiviä, eikä se ole ilmoittanut tällaisista toimenpiteistä komissiolle. Siitä huolimatta, että Suomen voimassa olevan lainsäädännön kautta Suomessa on toimivat markkinat uusiutuvia energialähteitä käyttävien käyttäjien itse tuottamalle sähkölle, perusteltu lausunto koski muun muassa direktiivin 21 artiklan 2 kohdan d alakohtaa. Perustellun lausunnon johdosta kansallista lainsäädäntöä on tarpeen muuttaa sisällyttämällä siihen säännökset, joilla mainittu direktiivin säännös saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

2.9 Liittämisvelvollisuus

Sähkömarkkinalain 19 §:ssä säädetään verkon kehittämisvelvollisuudesta, ja sen mukaan verkonhaltijan tulee riittävän hyvälaatuisen sähkön saannin turvaamiseksi verkkonsa käyttäjille ylläpitää, käyttää ja kehittää verkkoaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin muun muassa verkon käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisesti. Pykälän 2 momentissa tarkennetaan kehittämisvelvollisuuden sisältöä edellyttämällä muun muassa sitä, että sähköverkko on suunniteltava ja rakennettava sekä sitä on ylläpidettävä siten, että sähköverkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä sähkökäyttöpaikkoja, voimalaitoksia ja sähkövarastoja. Sähkömarkkinalain 20 §:n mukaan verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkökäyttöpaikat, voimalaitokset ja energiavarastot toiminta-alueellaan. Saman pykälän 3 momentin mukaan liittymä on kytkettävä sähköverkkoon 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä, jos liittymän kytkemisen edellyttämät verkonhaltijan investoinnit sähköverkkoon on mahdollista toteuttaa tässä ajassa verkonhaltijan kannalta kohtuullisesti ja verkon käyttäjien suhteen syrjimättömästi. Kyseinen 24 kuukauden

sähkömarkkinoilla. Sähkömarkkinalaki ei kuitenkaan sisällä erillistä sääntelyä valitusten käsittelystä.

3 Tavoitteet

3.1 Hallituksen esityksen tavoitteet

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan poistetaan esteitä tarjota kuluttajille riittävän helppoja tapoja säästää rahaa kulutuksen ajoitusautomaatiikalla, sekä velvoitetaan sähköverkonhaltijat asennuttamaan etäohjauksen mahdollisuus sähkölämmitteisiin kiinteistöihin ja tarjoamaan sen käyttö kuluttajien sekä heidän valtuuttamiensa joustosäästotarjoajien käyttöön. Hallitusohjelman mukaan huolehditaan, että Suomessa riittää sähköä kohtuulliseen hintaan myös tuulettomien pakkasjaksojen aikana, ja sähköntuotannon investoinneissa edistetään toimitusvarmuuden ja järjestelmän kokonaiskustannusten kannalta hyvää tasapainoa sääriippuvaisen tuotannon sekä säätövoiman ja perusvoiman välillä. Lisäksi yhteensovitetaan joustavaa tuotantoa ja kulutusta sekä parannetaan järjestelmäintegraatiota jousto- ja varastointiratkaisuin. Hallituksen esityksellä pannaan osaltaan täytäntöön edellä mainittuja hallitusohjelman tavoitteita.

Hallituksen esityksen päätavoitteena on toimeenpanna työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkojärjestelmän loppuraportissaan lokakuussa 2018 esittämiä konkreettisia toimia, joilla älykäs sähköjärjestelmä voi palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää toimitusvarmuuden ylläpitoa. Näihin toimiin lukeutuvat ehdotettu yhteislaskutus, jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen sekä markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös toimenpiteitä sähkön vähittäismarkkinoilla esiintyneiden kuluttajiin kohdistuneiden ongelmallisten sopimus- ja markkinointikäytäntöjen ehkäisemiseksi. Koti- tai etämyynissä tehdyn sähkönmyyntisopimuksen voimaantulon ajankohta esitetään rajattavaksi kolmeen kuukauteen sopimuksen tekemisestä. Lisäksi esitetään pantavaksi täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohta, jolla säännellään määräaikaisten kiinteähintaisten sähkönmyyntisopimusten irtisanomismaksuista, sekä täydennettävän loppukäyttäjien sähköntoimittajille tekemien valitusten käsittelyä koskevan 10 artiklan 9 kohdan täytäntöönpanoa.

Liittymisjohdon määritelmään ja verkonhaltijan liittämismääräyksiin liittyvillä esitetyillä muutoksilla pyritään tarkentamaan jo voimassa olevaa sääntelyä sekä estämään mahdollisia tulkintaepäselvyyksiä.

3.2 Yhteislaskutus

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa sähkön myynnin ja jakelun maksujen yhteislaskutus. Asiakkaalla olisi halutessaan mahdollisuus valita erillisten sähkö- ja verkkopalvelulaskujen sijaan yksi yhteinen lasku. Yhden laskun tarjoamista ei säädettäisi pakolliseksi, vaan vähittäismyyjä voisi tarjota yhden laskun mallia halutessaan.

Yhteislaskutuksen tavoitteena on yhdistää myynnin ja jakelun kulut samalle laskulle, jotta asiakkaan olisi helpompi saada kokonaiskuva sähkökustannuksistaan. Näin myös markkinoiden tarjoamat mahdollisuudet omaan sähkönhintaan vaikuttamiseen olisivat helpommin havaittavissa ja hyödynnettävissä asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin tavoitteiden mukaisesti.

Yhteislaskutuksen mahdollistaminen koko maassa yhdenmukaistaisi jakeluverkkoyhtiöiden toimintamalleja ja toisi sähkömyyjät tasapuoliseen asemaan verrattuna tilanteisiin, joissa yleensä vain jakeluverkkoyhtiön kanssa samassa konsernissa toimivat myyntiyhtiöt tarjoavat asiakkaalle laskua, joka kattaa sekä sähkön myynnin että jakelun. Yhteislaskutus edistäisi sähkömyyjien mahdollisuuksia luoda uusia tuotteita ja tarjota kokonaisvaltaisempia energiapalveluita.

Suomessa käytettävän vähittäismarkkinamallin tulisi olla mahdollisimman yhteensopiva muiden Pohjoismaiden valitsemien mallien kanssa. Yhdenmukaiset toimintamallit madaltavat markkinoille tulon kynnyksiä ja laskevat erilaisten palvelu- ja teknologiaratkaisujen hintaa, kun maa- tai verkkoyhtiökohtaisen toiminnan ja palveluiden räätälöinnin tarve vähenee. Yhdenmukaisemmilla vähittäismarkkinoilla Suomessa kehitettävät ratkaisut olisi helpompi viedä ulkomaille.

3.3 Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja sähköjakelun tehopohjaisen hinnoittelun edistäminen

Sähköjakelun hinnoittelurakenteita koskevan ehdotuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa jakelumaksujen rakenteita ja edistää tehomaksun käyttöönottoa. Tällä hetkellä jakeluverkojen sähköjakelun hinnoittelurakenteet vaihtelevat jakeluverkoittain ja maksukomponentit sekä aika- ja kausijaotukset voivat erota toimijoiden välillä. Hinnoittelurakenteiden valtakunnantason yhtenäistäminen helpottaisi palveluntarjoajien jakeluverkonhaltijoiden jakelumaksuja koskevaa tiedonhakua sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköstä Datahubista. Helpompi tiedonsaanti edistäisi joustopalveluiden tarjontaa koko Suomessa ja voisi laskea niiden hintaa asiakkaille. Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistämällä tavoiteltaisiin myös jakelumaksujen ymmärrettävyyden lisäämistä asiakkaille. Jokainen verkkoyhtiö päättäisi edelleen itsenäisesti hinnoittelunsa tasosta, ja hinnoittelurakenteet mahdollistaisivat jatkossakin erilaisissa ympäristöissä toimivien jakeluverkkoyhtiöiden toimintaedellytykset.

Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen selkeyttäisi toimintaympäristöä myös joustopalveluntarjoajille, kun palveluita ei tarvitsisi räätälöidä ja optimoida yksittäisten jakeluverkonhaltijoiden tasolla. Yhtenäistämällä voisi näin ollen olla sekä joustopalvelujen tarjontaa edistävä että niiden hintaa alentava vaikutus.

Tehopohjaisen jakelupalvelujen hinnoittelun edistämisen tavoitteena olisi lisäksi ohjata asiakkaita pienentämään kulutushuippujaan, jolloin jakeluverkojen investointeja pystyttäisiin lykkäämään tai jopa välttämään. Lisäksi tehopohjaisella jakelupalvelujen hinnoittelulla pyrittäisiin parantamaan sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta ja aktivoimaan asiakkaita kulutusjouktoon. Tehokomponentilla voidaan mahdollisesti vaikuttaa myös verkon mitoitukseen.

3.4 Markkinapohjainen kuormanohjaus

Ehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa markkinaehtoinen kuormanohjaus, jossa asiakas itse tai palveluntarjoaja päättää asiakkaan kulutuksen ohjauksesta. Kellonaikaan tai kalenteriin sidottu sähkökulutuksen aikaohjaus on käymässä vanhentuneeksi, kun sähkön tuotantorakenne muuttuu vaihtelevammaksi ja säästä riippuvaksi, jolloin sähkömarkkinoiden tilanne muuttuu aiempaa nopeammin. Vaihtelevaan sähköntuotantoon perustuvassa sähköjärjestelmässä on tärkeää, että jatkossa yhä suurempi osuus sähkön kulutuksesta voi reagoida sähkömarkkinatilanteeseen nopeasti ja joustavasti.

Markkinapohjainen kuormanohjaus siirtäisi asiakkaita kustannustehokkaalla tavalla helposti kulutusjouston ulottuville. Näin voidaan parantaa esimerkiksi sähkön toimitusvarmuutta kulutusjouston lisääntymisen myötä. Markkinapohjaiseen kuormanohjaukseen siirtyminen lisääisi myös mahdollisuuksia palvelujen kehittämiseksi sekä uudelle kilpailulle toiminnalle sähkömarkkinoilla.

Jakeluverkkoyhtiöiden ohjaustarpeet liittyvät poikkeustilanteisiin kuten häiriöihin. Jatkossa verkkoyhtiöt tarvitsevat joustoa esimerkiksi verkon pullonkaulojen hallintaan, minkä ne voisivat ostaa joustopalveluna markkinoilta. Jakeluverkkoyhtiöt voivat jatkossa ohjata kuormia suoraan omista tarpeistaan ainoastaan erikseen määritellyissä poikkeustilanteissa, jos loppukäyttäjä olisi aktivoinut markkinapohjaisen kuormanohjauksen.

3.5 Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen

Esitetyllä uuden, koti- tai etämyynnissä tehdyn sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittamisella tavoitellaan kuluttajien parempaa suojaa. Nykyisin uuden sopimuksen voimaantuloa ei ole säännelty, ja käytännössä sopimuksia on voitu tehdä pitkäksikin aikaa odottamaan aiemman määräaikaisen sopimuksen päättymistä. Esitetty muutos helpottaisi kuluttajan näkökulmasta oman sopimustilanteen hallinnointia sekä estäisi sellaisten tilanteiden syntymisen, jossa voimaantuloa odottamaan jäänyt uusi sopimus ei enää mahdollisesti muuttuneissa olosuhteissa tai uudessa markkinatilanteessa vastaisi kuluttajan tarpeita ja toiveita.

3.6 Määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävät maksut

Esitetyllä sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaisella määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävän maksun sääntelyllä pyritään määrittelemään kohtuullisen irtisanomismaksun suuruutta ja näin selkeyttämään tilannetta markkinoilla. Tapauskohtaisen, kuluttajasuojasääntelyyn pohjautuvan kohtuuttomuusarvioinnin rinnalla säännös antaisi irtisanomismaksujen tarkastelulle konkreettisen arviointiperusteen sekä ylärajan, ja turvaisi näin ollen kuluttajien asemaa. Toisaalta ehdotettu sääntely voisi myös yhtenäistää käytäntöjä irtisanomismaksujen määrittelyssä ja edistää sopimuskäytännön ennakoitavuutta.

3.7 Liittymisjohdon määritelmä

Sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmän täsmentämisen tavoitteena on, että voimalaitosten yhteyteen sijoitettavat energiavarastot voisivat hyödyntää voimalaitoksen liittymisjohtoa tai usean voimalaitoksen yhteistä liittymisjohtoa. Tällöin liittyjän sähkölaitteistoista ei muodostuisi sähkömarkkinalaissa tarkoitettua sähköverkkoa ja niiden operoinnista luvanvaraista sähköverkko toimintaa. Esitetyillä muutoksilla on tarkoitus mahdollistaa voimalaitosten yhteyteen sijoitettavien energiavarastojen toteutettavuus lainsäädännön puitteissa. Tavoitteena on edistää investointeja tuuli- ja aurinkovoimalaitosten yhteyteen rakennettaviin energiavarastoihin, jotka puolestaan tukevat sähköjärjestelmän joustoa energiavarastojen osallistuessa sähkömarkkinoille, tasoittavat uusiutuviin energialähteisiin perustuvien voimalaitosten vaihtelevaa tuotantoa häiriötilanteissa, edesauttavat tuuli- ja aurinkosähkön tuottajien tuotantoennusteiden virheiden korjaamista ja tarkentavat siten tuotetun sähkön hinnan määräytymistä sekä vakauttavat suuntaajakytkettyjen voimalaitosten määrän kasvun vaikutuksia sähköjärjestelmän inertian vähentämiseen energiavarastojen osallistuessa voimalaitoksen tavoin verkon loissähkön ja jännitteen säätöön.

3.8 Liittämiselvöllisyys

Hallituksen esityksen liittämiselvöllisyyttä koskevilla ehdotuksilla pyritään selkeyttämään sähkömarkkinalain säännöksiä kohtuullisen liittämisaajan vaatimuksesta sekä osaltaan paneemaan täytäntöön direktiivin (EU) 2024/1711 verkkoon liittämistä koskevia säännöksiä. Sähkömarkkinalain 20 §:ssä säädetyn kohtuullisen liittämisaajan vaatimusta ja 24 kuukauden säännön suhdetta esitetään selkeytettäväksi tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi.

Direktiivillä (EU) 2024/1711 muutetaan sähkömarkkinadirektiiviä uudistaen sähkömarkkinoiden rakennetta siten, että markkinahinnat perustuisivat enemmän uusiutuvaan, halpaan tuotantomuotoon ja että energian hinta olisi vakaampi. Direktiivi pohjautuu olemassa olevaan markkinamalliin, mutta tavoitteena on optimoida sitä, jotta markkinat toimisivat paremmin uusiutuvan energian osuuden kasvaessa. Direktiivillä muun ohella rakennettaisiin puskuria energian lyhyen aikavälin markkinoiden ja kuluttajahintojen välille, osaltaan vähentämällä sääolosuhteiden vaihteluista johtuvia sähkön hintavaihteluita, mikä tapahtuisi luomalla edellytyksiä joustoja lisäävien järjestelmien käyttöönotolle, samoin kuin lisättäisiin tuotantokustannuksiltaan matalien, uusiutuvien energialähteiden integraatiota sähköjärjestelmään pyrkien siten vähentämään niitä ajanjaksoja, jolloin energiahinnat pohjautuisivat kalliimpiin fossiilisiin tuotantomuotoihin. Tällä esityksellä saatettaisiin kansallisesti voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1711 sähköverkkoon liittämistä koskeva kansallinen sääntely. Ottaen huomioon direktiivissä asetettu hyvin lyhyt määräaika sääntelyn saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä sekä ehdotettujen liittämistä koskevien muutosten yksinkertaisuus, on perusteltua toteuttaa muutoksia kansalliseen sääntelyyn pikimmiten osakokonaisuutena. Muilta osin tarvittavat muutokset kansalliseen sääntelyyn tullaan tekemään erillisen hallituksen esityksen yhteydessä.

Sähkömarkkinadirektiivissä edellytetään jakeluverkonhaltijoiden antavan verkon käyttäjille tietoja, joita nämä tarvitsevat päästäkseen tai voidakseen käyttää verkkoa tehokkaasti. Jakeluverkonhaltijoiden tulisi julkaista tietoja uusia liittäntöjä varten käytettävissä olevasta kapasiteetistaan sekä perusteista sen laskemiseksi kolmen kuukauden välein. Tietojen julkaisulle on asetettu tiettyjä laadullisia kriteerejä. Lisäksi jakeluverkonhaltijan tulisi antaa verkonkäyttäjille selkeää ja läpinäkyvää tietoa liittämispyyntöjen tilasta kolmen kuukauden välein. Käytettävissä olevan kapasiteetin sekä liittämispyyntöjen tilaa koskevien tietojen julkaisujen osalta jäsenvaltiot voisivat päättää, ettei velvoitteita sovelleta sellaisiin integroituneisiin sähköalan yrityksiin, joilla on vähemmän kuin 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta tai jotka toimittavat sähköä pieniin erillisiin verkkoihin. Jäsenvaltiot voisivat myös päättää pienemmästä kuin 100 000 asiakkaan kynnysarvosta. Lisäksi direktiivin mukaan liittämispyyntöt sekä siihen liittyvä aineisto tulisi voida toimittaa jakeluverkonhaltijalle pelkästään digitaalisessa muodossa.

Direktiivissä edellytetään myös, että jäsenvaltiot vahvistavat tarvittavan sääntelykehyksen, jolla helpotetaan sellaisten yleisesti saatavilla olevien ja yksityisten latauspisteiden liittämistä jakeluverkkoihin, joissa on älykkään lataamisen toiminnot ja kaksisuuntaisen lataamisen toiminnot. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jakeluverkonhaltijat tekevät syrjimättömältä pohjalta yhteistyötä yritysten kanssa, jotka omistavat, kehittävät, käyttävät tai hallinnoivat sähköajoneuvojen latauspisteitä, myös verkkoon liittämisen osalta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Yhteislaskutus

Yhteislaskutuksessa asiakkaalla olisi halutessaan mahdollisuus valita erillisten sähkö- ja verkkopalvelulaskujen sijaan yksi yhteinen lasku. Yhden laskun tarjoamista ei säädettäisi pakolliseksi, vaan vähittäismyyjä voisi tarjota yhteislaskua halutessaan. Jakeluverkonhaltijalla olisi puolestaan velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen. Asiakkaalla olisi jatkossakin erilliset sopimukset sähkötoimituksesta ja jakelusta, mutta myyjä toimisi yhteyspisteenä laskutusasioissa asiakkaan niin valitessa. Jakeluverkonhaltijan puoleen asiakas voisi edelleen kääntyä jakeluun liittyvissä teknisissä kysymyksissä. Mahdollisuutta tarjota yhteislaskutusta loppukäyttäjälle ei rajattaisi koskemaan ainoastaan kuluttaja-asiakkaita, vaan yhtä laskua voisi tarjota kaikille sähkön loppukäyttäjille. Mahdollisten luottotappioriskien hillitsemiseksi esitetyn yhteislaskutuksen ulkopuolelle rajattaisiin kuitenkin suuret sähkönkäyttäjät.

Yhteislaskutuksen edellytyksenä olisi, että jakeluverkkoyhtiöt antavat kaikille sähkönmyyjille tasapuoliset ja syrjimättömät mahdollisuudet tarjota asiakkailleen yhteislaskua sähkön myynnistä ja -jakelusta. Jakeluverkonhaltijalla olisi mahdollisuus päättää yhteislaskutus vähittäismyyjään perustuvasta syystä esimerkiksi vähittäismyyjän velvoitteiden laiminlyöntien vuoksi. Jakeluverkonhaltijoille aiheutuisi ehdotetussa mallissa luottotappioriski tilanteessa, jossa vähittäismyyjä ei tilittäisi jakelumaksun osuutta laskusta jakeluverkonhaltijalle. Jakeluverkonhaltijalla olisi tietyin tarkemmin määritellyin edellytyksin oikeus vaatia vähittäismyyjältä vakuutta saataviensa turvaamiseksi. Vakuudet olisivat kahdenvälisiä.

Yhteislaskutuksessa myyjä laskuttaisi sähkönkäytön ja -jakelun suoraan asiakkaalta ja tilittäisi jakeluverkonhaltijan osuuden sille sovitussa maksuaikataulussa. Myyjä lähettäisi asiakkaalle maksumuistutuksen ja vastaisi maksamattomia yhteislaskuja koskevista perintätoimista sekä kantaisi luottotappioriskin myös sähkönjakelua koskevan laskusumman osalta. Yhteislaskutuksen edellyttämä jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välinen tiedonvaihto toteutettaisiin Datahubissa.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välisestä maksuaikataulusta, Datahubiin toimitettavista tiedoista, sekä vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välisen vakuuden asettamisesta ja sen laskentaperusteista. Lisäksi Energiavirastolle esitetään annettavaksi toimivalta antaa tarkempia määräyksiä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavista ehdoista. Ehdot olisi valmisteltava koordinoitusti verkonhaltijoiden kanssa ja niiden valmistelussa olisi kuultava vähittäismyyjiä sekä asiaankuuluvia verkon käyttäjiä ja muita sähkömarkkinoiden osapuolia.

4.1.2 Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja sähkönjakelun tehopohjaisen hinnoittelun edistäminen

Lainmuutoksella ehdotetaan yhtenäistettävän jakelumaksujen yleiset rakenteet tehomaksun käyttöönoton edistämiseksi. Jakelumaksu voisi koostua perusmaksusta, energiamaksusta ja tehomaksusta. Lisäksi niillä loppukäyttäjillä, joiden sähkönkäyttöpaikka on varustettu yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla, jakelumaksussa voisi lisäksi olla loistehokomponentti. Jakelumaksurakenteet vastaisivat jo käytössä olevia maksurakenteita. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sähkönjakelupalveluiden aikajaotuksesta ja rakenteesta.

Energiaviraston määräyksellä voitaisiin lisäksi antaa tarkempia määräyksiä eri maksukomponenttien rakenteista, mukaan lukien tehomaksun kansallisista määräytymisperusteista. Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistämisen tavoitteena on yhdenmukaistaa maksurakenteita ja edistää tehomaksun käyttöönottoa sekä helpottaa jakelumaksujen ymmärrettävyyttä.

4.1.3 Markkinapohjainen kuormanohjaus

Jakeluverkonhaltijoiden toteuttamasta loppukäyttäjän kuormanohjauksesta esitetään siirryttävän markkinaehtoiseen dynaamisempaan kulutuksen ohjaukseen. Loppukäyttäjä voisi sähkökäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinatoimijan antamaan suoraan käskyt sähkömittarin kuormanohjausreleeseen kytketyn kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Kuormanohjausrajapinnalla tarkoitetaan teknistä alustaa, joka mahdollistaa joustopalveluntarjoajan muodostamien kuormanohjaussanomien välittämisen jakeluverkonhaltijan toteutettavaksi.

Jakeluverkonhaltijan olisi mahdollistettava loppukäyttäjän valtuuttamalle toimijalle markkina-perusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittauslaitteiston kuormanohjausreleeseen. Jakeluverkonhaltijan olisi lisäksi mahdollistettava loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen.

Markkinaehtoinen kuormanohjaus mahdollistaisi joustavammin asiakkaiden markkinoilta saamiin ansaintamahdollisuuksiin parhaiten sopivat käytännöt. Loppukäyttäjä voisi päättää miten ja kuka hänen kuormaansa ohjaa.

Mikäli loppukäyttäjä pysyisi passiivisena eikä tarttuisi esimerkiksi vähittäismyyjän tai aggregaattorin tarjoukseen markkinaehtoisesta kulutuksenohjauksesta, säilyisi loppukäyttäjän kuorma olemassa olevan ohjauksen piirissä. Vastaavasti edellä tarkoitetun valtuutuksen päättyessä loppukäyttäjän verkonhaltijan olisi aktivoitava kuormanohjaukseen verkkopalvelutuotteen mukainen aikajaotus, ellei loppukäyttäjä tekisi uutta valtuutusta. Jakeluverkonhaltijalla olisi lisäksi oikeus käyttää kuormanohjausrelettä sähköverkkoon kohdistuvissa normaaliolojen häiriötilanteissa, sähköpulatilanteissa tai valmiuslain (1552/2011) tarkoittamissa poikkeusoloissa.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin kuormanohjaustoiminnallisuuden toteuttamisesta ja sen edellyttämästä tiedonvaihdosta.

4.1.4 Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen

Sähkömarkkinalakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettussa kotimyynnissä tai etämyynnissä, kuten puhelinmyynnissä, tehdyn sähkönmyyntisopimuksen mukaisen sähkön toimituksen olisi käynnistytävä kolmen kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä. Säännöksellä estettäisiin myyjän aloitteesta tarjottujen sähkönmyyntisopimusten tekeminen odottamaan pitkäksi aikaa aiemman määräaikaisen sopimuksen voimassaolon päättymistä. Toisaalta säännös ei estäisi kuluttajan aloitteesta tapahtuvaa sopimuksen tekemistä pidemmälle tulevaisuuteen.

4.1.5 Määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävät maksut

Sähkömarkkinalakiin esitetään uutta säännöstä, jolla pantaisiin täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohta. Säännöksellä määriteltäisiin irtisanomismaksujen hyväksyttävyyden

arviointikriteerejä. Maksujen tulisi olla oikeasuhtaisia eivätkä ne saisi ylittää sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota. Maksun olisi oltava osa sopimusta, jonka asiakas on tehnyt vapaaehtoisesti, ja tällaisesta maksusta tulisi olla tiedotettu selvästi asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä. Vähittäismyyjällä tai itsenäisellä aggregaattorilla olisi todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta. Energiavirasto valvoisi sopimuksen irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä.

Ehdotettua muutosta ei sovellettaisi takautuvasti jo olemassa oleviin sopimuksiin, sillä sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansallinen sääntely voi koskea irtisanomismaksua, joka on osa asiakkaan vapaaehtoisesti tekemää sopimusta, ja tällaisesta maksusta on tullut tiedottaa selvästi asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä.

4.1.6 Liittymisjohdon määritelmän täsmentäminen

Sähkömarkkinalakia ehdotetaan tarkennettavaksi voimalaitosten ja niiden yhteydessä olevien energiavarastojen muodostamien niin sanottujen hybridiliittymien liittämisen osalta tavalla, joka mahdollistaisi yksiselitteisesti yhden tai useamman voimalaitoksen ja niihin kytkeytyvän yhden tai useamman energiavaraston muodostaman kokonaisuuden liittämisen sähköverkkoon kokonaisuuden yhteisellä liittymisjohdolla. Tällöin liittyjän sähkölaitteistoista ei muodostuisi sähkömarkkinalaissa tarkoitettua sähköverkkoa ja niiden operoinnista luvanvaraista sähköverkkoimintaa.

4.1.7 Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä

RED II –direktiivin 21 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla, jotka itse tuottavat uusiutuvaa energiaa joko yksin tai aggregaattorien kautta, on oikeus saada verkkoon syöttämästään uusiutuvista energialähteistä itse tuottamastaan sähköstä korvaus, tapauksen mukaan myös tukijärjestelmien välityksellä, joka vastaa syötetyn sähkön markkina-arvoa ja jossa voidaan ottaa huomioon sen pitkän aikavälin arvo sähköverkolle, ympäristölle ja yhteiskunnalle. Sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivin kyseisen kohdan täytäntöönpanemiseksi säännökset, jotka velvoittaisivat vertailuvälineeseen rekisteröityneet vähittäismyyjät ilmoittamaan vertailuvälineeseen myös ostotarjoukset, joilla nämä tarjoutuvat ostamaan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän loppuasiakkaansa verkkoon syöttämän sähkön.

4.1.8 Liittämisvelvollisuus

Ehdotuksessa selkeytettäisiin sähkömarkkinalain mukaista kohtuullisen liittämisaajan vaatimusta suhteessa 24 kuukauden sääntöön siten, että 24 kuukauden säännön soveltamisala rajattaisiin vain energiatehokkuusdirektiivin 2023/1791 liitteen XIV edellyttämään alaan eli tehokkaan yhteistuotannon liittämiseen. Soveltamisalan selkeyttämisen kannalta huomionarvoista on, että direktiivin (EU) 2024/1711 tavoitteena on lyhentää sähköliittymien sähköverkkoon liittämiseen kuluva aikaa, minkä avulla nopeutettaisiin sähkömarkkinoiden kehitystä kohti hajautempaa ja puhtaampaa sähköntuotantoa ja irtautumista fossiilisista polttoaineista, samoin kuin huomioitaisiin tarve nopeuttaa sääriippuvaisen tuotannon tuotantomäärien vaihteluita tasaavien järjestelmien integraatiota verkkoon. Samoin direktiivien (EU) 2018/2001 (RED II) ja (EU) 2024/2413 (RED III) tavoitteena on lyhentää uusiutuvan energian ja varastointiratkaisuiden lupamenettelyihin kuluva aikaa, mukaan lukien liittämiseen kuluva aika. Esitetyn muutoksen taustalla olisi tarve kansallisen sääntelyn selkeyttämiseen, mutta samalla sillä edistettäisiin EU-oikeudessa esitettyjä tavoitteita. Vaaditun liittämisaajan kytkentä selkeämmin kohtuullisen ajan vaatimukseen edistäisi tavoitetta saavuttaa lyhyempiä liittämisaikoja.

Ehdotukseen sisältyisivät myös jakeluverkonhaltijalle asetettavat velvoitteet julkaista säännöllisesti tietoja käytettävissä olevasta kapasiteetista ja verkkoon liittämistä koskevan pyynnön tilasta. Direktiivillä (EU) 2024/1711 muutetussa sähkömarkkinadirektiivissä on annettu mahdollisuus säätää kansallisesti, ettei mainittuja velvoitteita sovelleta sellaisiin integroituneisiin sähköalan yrityksiin, joilla on vähemmän kuin 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta tai jotka toimittavat sähköä pieniin erillisiin verkkoihin. Lisäksi jäsenvaltiot voivat soveltaa kynnysarvoa, joka on alhaisempi kuin 100 000 verkkoon liitetyn asiakkaan kynnysarvo. Suomessa toimivista jakeluverkonhaltijoista osa on integroituneita sähköalan yrityksiä ja osa ei, minkä lisäksi vain yksittäisillä jakeluverkonhaltijoilla olisi yli 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta. Jakeluverkonhaltijoita ja niiden asiakkaita ei ole myöskään perusteltua asettaa eri asemaan sen mukaan, ovatko ne integroituneita vai ei. Liittyvän asiakkaan näkökulmasta verkon käytettävissä oleva kapasiteetti ja liittymispyynnön tila ovat merkityksellisiä tietoja verkkoyhtiöstä riippumatta. Näistä syistä johtuen ei ole perusteltua ottaa käyttöön direktiivin kansallista liikkumavaraa.

4.1.9 Valitusten käsittely

Sähkömarkkinadirektiivin 10 artiklan 9 kohdan mukaan loppuasiakkailla on oikeus toimittajiin saamansa palvelun ja valitusten käsittelyn hyvään tasoon. Lisäksi toimittajien on käsiteltävä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi. Sähkömarkkinalakiin esitetään lisättävän uusi säännös, jolla täydennettäisiin direktiivin 10 artiklan 9 kohdan kansallista täytäntönpäntöä valitusten käsittelyn osalta. Direktiivin säännöksen sisältö kirjattaisiin lakiin, kuitenkin siten, että velvoite kohdistuisi vähittäismyyjien lisäksi myös jakeluverkonhaltijoihin ja aggregaattoreihin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esitysten vaikutusten arviointi perustuu työ- ja elinkeinoministeriön syyskuussa 2016 asettaman älyverkkotyöryhmän valmistelun yhteydessä teetetyn taustaselvitykseen⁴, hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä teetetyn yhteislaskutuksen vakuusmalleja koskeneeseen selvitykseen⁵, sekä kuormanohjausrajoituksen teknisen toteutuksen määrittelyyn nimetyn työryhmän loppuraporttiin⁶.

4.2.1 Kotitalouksien asema

Älyverkkotyöryhmän tavoitteena oli asettaa kuluttaja sähkömarkkinoiden keskiöön, ja näin ollen hallituksen esityksessä ehdotetut toimet vaikuttavat keskeisesti kotitalouksien asemaan. Ehdotetut toimenpiteet parantaisivat kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien asemaa sähköisen vähittäismarkkinoilla.

---

⁴ Gaia Consulting Oy, Vaikutustenarvio työ- ja elinkeinoministeriön älyverkkotyöryhmän esittämistä toimista 8.10.2018, <https://tem.fi/documents/1410877/3481825/Vaikutustenarvio+%C3%A4lyverkkoty%C3%B6ryhm%C3%A4n+esitt%C3%A4mist%C3%A4+toimista%2C+8.10.2018/0452e52f-ec04-4e42-98f2-66cb6b0b79b9/Vaikutustenarvio+%C3%A4lyverkkoty%C3%B6ryhm%C3%A4n+esitt%C3%A4mist%C3%A4+toimista%2C+8.10.2018.pdf>

⁵ AFRY Management Consulting Oy: Selvitys sähköisen myynnin ja jakelun maksujen yhteislaskutuksen vakuusjärjestelyiden toteuttamisvaihtoehdoista. Kesäkuu 2022. [LINKKI](#)

⁶ AFRY Management Consulting Oy: Kuormanohjausrajoituksen määrittely – Loppuraportti. 26.4.2024, [kuormanohjausrajoituksen-maarittely---loppuraportti.pdf \(fingrid.fi\)](#) .

Yhteislaskutus

Ehdotettu yhteislaskutus helpottaisi loppukäyttäjän mahdollisuutta saada sähkökustannuksista yhtenäinen kuva verrattuna erilliseen laskutukseen. Kokonaiskuvan saamisen arvioidaan helpottuvan erityisesti tilanteissa, jossa loppukäyttäjän sähkömyynti- ja jakelu on aiemmin laskutettu eri aikaan tai erilaisilla laskutusrytmeillä. Yhteislaskutuksella katsotaan olevan lisäksi loppukäyttäjän laskuhallintoa helpottava vaikutus. Asiakaspalvelun keskittyessä pääosin vähittäismyyjälle, voi ehdotuksella olla asiakkaan asiakaspalvelua yksinkertaistava vaikutus.

Toisaalta yhteislaskutuksen vapaaehtoisuus vähittäismyyjille voidaan nähdä asiakkaan näkökulmasta epäselvyyttä lisäävänä tekijänä. Asiakkaan on yhteislaskutuksen piiriin halutessaan selvitettävä, tarjoaako tietty sähköyhtiö yhteislaskua, sekä mahdollisesti vaihdettava yhtiötä. Myös se, että sähköverkkosopimuksen vastapuolena on edelleen jakeluverkkoyhtiö, mutta asiakaspalvelun hoitaa jakeluun liittyviä teknisiä kysymyksiä lukuun ottamatta vähittäismyyjä, voidaan asiakkaan näkökulmasta nähdä vaikeana hahmottaa. Yhteislaskutuksesta ja siihen liittyvistä toimintamalleista tulisi olla viestittyä asiakkaille selkeästi.

Yhteislaskutus ei suoraan vaikuttaisi asiakkaan sähkökustannuksiin, sillä yhteislaskulle sisältyisi edelleen samat maksuelementit kuin erillisille laskuille. Selkeämpi kuva kokonaiskustannuksista voisi kuitenkin helpottaa eri sähkömyyntisopimusten vertailua sekä toisaalta edistää asiakkaan omia toimia sähkölaskuun vaikuttamiseksi, kuten kulutusjoustojen hyödyntämistä. Sähkömyyjät pystyisivät myös tarjoamaan asiakkaalle paremmin sähkön kokonaiskustannuksiin vaikuttavia palveluita. Suoraa taloudellista etua voisi aiheutua siitä, että vähittäismyyjä hoitaisi perimistoimet koko yhteislaskun osalta, eikä loppukäyttäjälle näin ollen aiheutuisi erillisiä myöhästymis- tai perintäkuluja sekä sähkön myyntiä että jakelua koskevista laskuista.

Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja sähkönjakelun tehopohjaisen hinnoittelun edistäminen

Jakeluverkkomaksut muodostavat keskimäärin vajaan kolmasosan vähittäisasiakkaan kokonaissähkökustannuksista, jotka koostuvat sähköenergiasta, verkkopalvelumaksusta ja veroista (sähkövero ja arvonlisävero). Jakeluverkot eivät ole kilpailtua liiketoimintaa, eikä asiakas myöskään voi vaihtaa verkkopalvelujensa tarjoajaansa. Energiaviraston vuonna 2017 julkaiseman sähkön jakelutariffien kehitystä vuosina 2000-2017 tarkastelleen raportin mukaan kiinteiden maksujen osuus verkkopalvelumaksuista oli kasvanut etenkin alhaisen sähkönkulutuksen tyyppikäyttäjillä. Kerrostalohuoneistoa kuvaavan tyyppikäyttäjän osalta kiinteät maksut muodostivat 56,8 prosenttia jakelumaksuista, ja ne olivat kasvaneet lähes kahdeksan prosenttia tarkasteluvuotta edeltäneen seitsemän vuoden aikana. Myös matalan kulutuksen omaavan pientaloasiakkaan tyyppikäyttäjän osalta kiinteiden maksujen osuus oli vastaavina vuosina kasvanut kuusi prosenttia, ja muodosti 46 prosenttia tyyppikäyttäjän jakelumaksuista vuonna 2017. Suuremman kulutuksen pientaloasiakkailla kiinteiden maksujen osuus oli verrattain pienempi, mutta muodosti kuitenkin noin 38 prosenttia jakelumaksuista.

Tehopohjainen jakelupalvelun hinnoittelu tarkoittaa loppukäyttäjän jakeluverkkomaksujen määräytymistä osittain loppukäyttäjän tehonkäyttöön perustuen. Tehopohjainen jakelumaksu voidaan määritellä esimerkiksi hetkittäisen tehontarpeen taikka kuukausittaisen tai vuosittaisen huipputehon perusteella tai perustuen energiamaksun porrastukseen tehonkäytön mukaan. Tehopohjaisen tariffin käyttöönotto, etenkin jos se korvaisi verkkopalvelun perusmaksua, lisäisi loppukäyttäjän mahdollisuuksia vaikuttaa maksujensa määrään sähkönkulutustaan säätelemällä. Lisäksi loppukäyttäjillä voidaan nähdä olevan parempi mahdollisuus hyötyä joustopalveluiden käytöstä. Tämä puolestaan voisi edistää joustopalveluiden kehittämistä ja tarjontaa sekä alentaa niiden hintaa.

Toisaalta voidaan arvioida, että pienkuluttajilla on vähäisin mahdollisuus vaikuttaa sähkökäyttöön etenkä, jos kuluttaja ei ole sähkölämmittäjä. Tehopohjaisen tariffin vaikutuksen voidaan näiden loppukäyttäjien osalta arvioida muodostuvan jopa negatiiviseksi, kun sähkönkulutusta ei voida tehokkaasti ja merkittävässä määrin siirtää pois huipputehotunneilta. Negatiivisilta vaikutuksilta toisaalta vältyttäisiin, jos tehopohjaisia tariffeja ei otettaisi käyttöön kyseisten asiakkaiden osalta.

Tehokomponentin käyttöönoton arvioidaan kohdentavan jakelumaksuja loppukäyttäjille niin, että ne vastaavat paremmin loppukäyttäjän verkolle aiheuttamia kustannuksia. Tehomaksun vaikutusta yksittäisen loppukäyttäjän kohdalla määrittäisi loppukäyttäjän kulutusprofiili, ja osalla loppukäyttäjistä kustannukset laskisivat, kun taas osalla nousisivat. Tehokomponentin laajempi käyttöönotto ohjaisi järjestelmän kustannuksia paremmin aiheuttamisperiaatetta vastaavasti. Lisäksi Energiavirasto voi jakelumaksujen rakenteita täsmentäessään ottaa huomioon komponenttien vaikutukset eri loppukäyttäjryhmiin.

Mikäli hinnoittelurakenteet olisivat valtakunnan tasolla harmonisoidut, palveluntarjoajien olisi helppo hakea ne datahubin avoimen rajapinnan kautta. Tämä edistäisi joustopalveluiden tarjontaa ja voisi laskea niiden hintaa asiakkaille. Harmonisointi parantaisi myös jakelupalveluiden hinnoittelun ymmärrettävyyttä asiakkaille. Jakelumaksujen rakenteiden valtakunnallinen harmonisointi yhtenäistäisi lisäksi käytäntöjä jakeluverkonhaltijoiden välillä, ja näin ollen sen voidaan arvioida edistävän alueellista tasa-arvoa kuluttajien kesken.

Tariffirakenteiden harmonisointi ja siitä johtuvat muutokset asiakkaiden jakeluverkkomaksujen rakenteeseen sekä etenkä tehotariffin käyttöönotto edellyttävät selkeää viestintää asiakkaille. Ehdotuksen mukainen jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen tapahtuisi Energiaviraston määräyksellä, jolloin muutoksen toteuttamisen ja sen edellyttämän viestinnän vaatima siirtymäaika voitaisiin huomioida määräyksen valmistelussa ja voimaantuloajankohdassa.

Markkinapohjainen kuormanohjaus

Markkinaehtoiset ohjausvaihtoehdot parantaisivat asiakkaiden mahdollisuuksia valita omiin tarpeisiinsa sopiva kulutusjoustopalvelu, ja tarjota kuluttajille näin ollen paremman mahdollisuuden vaikuttaa sähkölaskuihin sekä hyötyä joustosta. Kysynnän kasvaessa myös joustopalveluiden hinta voisi mahdollisesti laskea. Uusi teknologia voi mahdollistaa nopeat, lähes reaaliaikaiseen markkinoiden hintasignaaliin reagoivat ohjaukset. Nopeammat ohjaukset kuitenkin edellyttävät asiakkailta lisäinvestointeja.

Markkinapohjaiseen kuormanohjaukseen siirtyminen sekä palvelun muutostilanteet edellyttävät asiakkailta aktiivisia toimia ja asiaan perehtymistä. Uusi toimintaympäristö edellyttääkin hyvää viestintää asiakkaille. Palveluiden käyttöönoton edellyttämä aktiivisuus voi myös karsia niiden käytöstä passiivisempia kuluttajia. Ehdotetun lakimuutoksen mukaan asiakas jäisi kuitenkin jakeluverkonhaltijan kuormanohjauksen piiriin ilman erillistä aktiivista valintaa markkinapohjaisen palvelun aktivoinnista. Näin ollen myös passiiviset asiakkaat pääsisivät edelleen hyötymään nykymallisesta kuormanohjauksesta. Tämän lisäksi tulisi huomioida, että etämittauslaitteen kautta tehtävä kuormanohjauksen lisäksi loppukäyttäjällä on muitakin vaihtoehtoja kulutuksen ohjaamiseen. Loppukäyttäjä voi ohjata kulutustaan muun muassa laitteisiin liitettävillä pilvipohjaisilla ohjauksilla taikka taloautomaattioratkaisuilla.

Mikäli kuormanohjausrajapinta otetaan käyttöön 1.1.2026 mennessä, kaikissa sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen velvoittamissa sähkönkäyttöpaikoissa ei ole vielä tuolloin uutta etämittauslaitetta. Sähkönkäyttöpaikalla voi olla kuitenkin tunti- tai varttimittauslaitteita, joiden kuormia on mahdollista ohjata. Jakeluverkonhaltijoilla on

ollut velvoite asentaa mittausasetuksen mukaisia uusia etämittauslaitteistoja 1.5.2023 alkaen, ja käytössä olevat etämittauslaitteistot tulee korvata uusilla 4.7.2031 mennessä. Käytännössä uusi etämittauslaitteisto tullaan asentamaan suurimpaan osaan sähkökäyttöpaikoista vuoden 2028 loppuun mennessä varttimittausvelvoitteen takia. Sähkötoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 luvun 1 §:n 2 kohdan mukaan mittauslaitteisto ei ole pakollinen sähköverkkoon liitetystä verkonhaltijan sähkölaitteistossa eikä sellaisessa sähkökäyttöpaikassa, jonka pääsulake on alle 3 x 25 ampeeria, jos sähkökäyttöpaikan sähkökulutus voidaan arvioida riittävän tarkasti. Asetuksen 6 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan uudessa etämittauslaitteistossa tulee olla kuormanohjausrele, jonka avulla mittauslaitteisto kykenee vastaanottamaan ja panemaan täytöntöön tai välittämään eteenpäin viestintäverkon kautta lähetettäviä kuormanohjauskomentoja. Kuormanohjausrelettä ei kuitenkaan tarvitse olla mittauslaitteistossa, joka asennetaan yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla varustettuun sähkökäyttöpaikkaan taikka sähkökäyttöpaikkaan, joka sijaitsee yli kahden asunnon asuinrakennuksessa tai toimisto-, liike-, teollisuus- tai varastorakennuksessa. Käytännössä vaatimus kuormanohjausreleestä koskee omakotitaloja, paritaloja ja vapaa-ajan asuntoja, joiden pääsulakekoko on enintään 3 x 63 ampeeria. Yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla varustetuilla sähkökäyttöpaikoilla kuormaohjaustoiminto toteutetaan yleisesti muiden automaatiojärjestelmien avulla. Kuormanohjausreleen kautta tapahtuvan ohjauksen ulkopuolelle rajautuvat lähtökohtaisesti myös rivi- ja kerrostalot, joissa mittauslaitteistot sijaitsevat erillään huoneistoista.

Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen kolmeen kuukauteen

Ehdotettu uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen parantaisi kuluttajansuojaa sekä selkeyttäisi markkinatilannetta etämyynissä. Ongelmallisena on nähty etämyynissä yleisesti esiintynyt käytäntö, jossa sähkönmyyntisopimus tehdään odottamaan aiemman määräaikaisen sopimuksen voimassaolon päättymistä joskus pitkäksikin aikaa. Ehdotetun sääntelyn myötä kuluttajan olisi helpompi arvioida sopimuksen kohteena olevan tuotteen vertautumista muihin markkinoilla sopimuksen voimaantuloajankohdalla tarjolla oleviin tuotteisiin. Jos sopimuksen voimaantulossa on pitkä viive, voivat sekä markkinatilanne että kuluttajan omat olosuhteet olla muuttuneet siten, ettei sopimuksen mukainen tuote enää parhaalla tavalla vastaa kuluttajan tarpeita tai toiveita.

Toisaalta tarvetta ei nähdä sille, että pidemmällekin tulevaisuuteen voimaantuloa odottamaan jäävät sopimukset kiellettäisiin kokonaisuudessaan. Esityksen mukaisessa säännöksessä kolmen kuukauden rajaus onkin kohdistettu kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettussa kotimyyynissä tai etämyynissä tehtyihin sopimuksiin. Kuluttaja voisi edelleen omasta aloitteestaan tehdä sopimuksen kauemmaksikin tulevaisuuteen arvioidessaan esimerkiksi sähkömarkkinoiden tilanteen kehittyvän epäsuotuisaan suuntaan ja halutessaan kiinnittää hinnan tulevaisuuteen.

Määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävät maksut

Suomessa määräaikaisten sähkönmyyntisopimusten markkinaosuus on perinteisesti ollut suuri. Energiaviraston julkaisemien tilastojen mukaan vuonna 2023 määräaikaisten sopimusten osuus kaikista sähkönmyyntisopimuksista oli 45 prosenttia. Osuudessa oli aiempiin vuosiin verrattuna tapahtunut laskua, sen oltua 50 prosenttia vuonna 2022 ja 54 prosenttia vuonna 2021.

Ehdotettu säännös määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävien maksujen määrittelystä turvaisi asiakkaan asemaa sopimussuhteessa. Säännös antaisi irtisanomismaksujen tarkastelulle konkreettisen ja sitovan arviointiperusteen sekä ylärajan. Ehdotettu sääntely voisi myös yhtenäistää irtisanomismaksujen määrittämisen käytäntöjä ja edistää sopimuskäytännön ennakoitavuutta.

Toisaalta irtisanomismaksun arvioinnin pohjautuminen sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaisesti vaatimukseen maksun oikeasuhteisuuteen sekä sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvaan suoraan taloudelliseen tappioon voidaan nähdä loppukäyttäjän näkökulmasta epäselväksi irtisanomismaksun summan suhteen. Viime kädessä säännöksen soveltamisen selkeyden arvioidaan riippuvan siitä, miten yhtiöt määrittävät irtisanomismaksun suuruuden loppukäyttäjän kanssa tehtävässä sopimuksessa. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan toisaalta tukevan irtisanomismaksujen viranomaisvalvontaa.

Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energialähteistä tuotetusta sähköstä

Sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annettuun lakiin ehdotettavalla muutoksella ei arvioida olevan käytännössä vaikutuksia sähkön loppuasiakkaisiin. Uusiutuvia energialähteitä käyttävien käyttäjien itse tuottamalle sähkölle on Suomessa toimivat vähittäismarkkinat, joilla varmistetaan, että uusiutuvia energialähteitä käyttäville kuluttajille korvataan itse tuotettu uusiutuva energia, joka syötetään verkkoon. Suomessa on noin 100 000 sopimusta, jotka koskevat uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä itse käyttäviltä kuluttajilta ja 58 vähittäismyyjää, jotka ostavat tällaista sähköä (Fingrid Datahub Oy, 29.1.2024). Ostohinta on tyypillisesti sähköpörssin päivittäiskaupan tuntihinta Suomen hinta-alueelle, josta on vähennetty vähittäismyyjän katteena 0,2-0,6 senttiä/kilowatti (ALV 0%) (Energiavirasto 29.1.2024). Tämän voidaan katsoa täyttävän markkinaehtoisen korvauksen vaatimuksen.

Liittämisvelvollisuus

Käytettävissä olevan jakelukapasiteetin korkealla maantieteellisellä tarkkuudella tapahtuva ilmoittaminen voi parantaa sähköä käyttävien toimijoiden tehokasta integroimista verkkoon, mikä edellyttäisi sitä, että liittämiskapasiteetilla on vaikutusta uudiskohteiden sijoitteluun. Vaikutuksen ennakoidaan olevan varsin vähäinen, sillä sijoitteluun vaikuttaa monia muitakin seikkoja, jotka ovat myös painoarvoltaan merkittävämpiä.

Liittämisaikaa koskevan vaatimuksen selkeyttäminen vähentää epävarmuutta oikeasta soveltamisesta ja sen ennakoidaan tehostavan loppukäyttäjien, mukaan lukien kuluttajien, nopeampaa verkkoon liittämistä, kun 24 kuukauden sääntöä ei ilmaista kohtuullista liittämisaikaa koskevan vaatimuksen välittömässä yhteydessä.

4.2.2 Yritysvaikutukset

Yhteislaskutus

Tällä hetkellä yhteislaskutus ei ole mahdollista kaikkien verkkoyhtiöiden alueella eivätkä myyjät yleisesti tarjoa tätä mahdollisuutta asiakkailleen. Yhteislaskutuksen mahdollistaminen koko maassa yhdenmukaistaisi jakeluverkkoyhtiöiden toimintamalleja ja selkeyttäisi vähittäismyyjien toimintaympäristöä. Yhteislaskutuksen mahdollistaminen toisi kaikki sähkönmyyjät tasavertaisempaan asemaan verrattuna nykytilanteeseen, jossa yhteislaskutusta voi käytännössä tarjota vain toimitusvelvollinen sähkönmyyjä. Sähkönmyyjille aukeaisi myös mahdollisuus kehittää uusia tuotteita ja kokonaisvaltaisempia energiapalveluita.

Yhteislaskutus lisäisi niiden vähittäismyyjien laskutusvolyymia, jotka ottavat mallin käyttöön, ja vastaavasti vähentäisi laskutusvolyymia jakeluverkonhaltijoilta. Afryn toteuttaman yhteislaskutuksen vakuusjärjestelyiden toteuttamisvaihtoehtoja koskeneen selvityksen mukaan keskimääräinen loppuasiakaslaskutus on jakeluverkonhaltijoilla kuukaudessa noin 300 miljoonaa euroa veroineen. Vaikutuksen ei kuitenkaan arvioida kohdistuvan kyseiseen laskutusvolyymiin

kokonaisuudessaan, koska yhteislaskutuksen ollessa vähittäismyyjille ja loppukäyttäjille vapaaehtoista on todennäköistä, etteivät kaikki vähittäismyyjät ota sitä käyttöön, eivätkä toisaalta kaikki loppukäyttäjät halua siihen siirtyä.

Koska esitetystä mallissa yhteislaskutus olisi kuitenkin vähittäismyyjille vapaaehtoista eikä todennäköisesti tulisi kattamaan kaikkea sähköntoimitusta, tulisi myös jakeluverkonhaltijoiden jatkossakin säilyttää laskutusjärjestelmät ja -käytännöt. Toimialatasolla yhteislaskutuksen voidaan kuitenkin arvioida vähentävän laskutukseen tarvittavien resurssien määrää loppukäyttäjille lähetettävien laskujen lukumäärän vähentyessä. Yhtiöille aiheutuisi yhteislaskutuksesta resurssikuluja järjestelmän käyttöönotosta ja tietojärjestelmämuutoksista. Lisäksi tietojärjestelmämuutosten ja järjestelmän ylläpidon aiheuttamia kustannuksia kohdistuisi Datahubiin. Yhteislaskutuksen arvioidaan lisäävän myös asiakaspalveluresurssien tarvetta yhtiöissä etenkin sen käyttöönoton alkuvaiheessa. Vähittäismyyjien osalta resurssitarpeen lisääntymiseen vaikuttaa lisäksi ehdotettu malli, jossa vähittäismyyjä toimisi loppukäyttäjän yhteyspisteenä muutoin kuin sähkönjakeluun liittyvissä teknisissä asioissa.

Fingridin vuonna 2014 teettämän Datahubin käyttöönottoa valmistelleessa selvityksessä⁷ arvioitiin eri markkinamallien kustannuksia. Selvityksen perusteella siirtymällä puhtaasti yhden laskun malliin voitaisiin toimialan kustannuksia säästää noin 4,9 miljoonaa euroa vuodessa verrattuna tilanteeseen, jossa asiakas voi halutessaan valita myös kaksi laskua. Asiakasta kohden tämä tekee noin 1,5 euroa vuodessa. Mikäli jakeluverkkojen koko asiakaspalvelu, pois lukien tekninen asiakaspalvelu, voitaisiin siirtää myyjille, arvioitiin kustannussäästöiksi 8,5 miljoonaa euroa vuodessa (noin 2,6 euroa asiakasta kohden vuodessa). Pääosa kustannussäästöistä saavutetaan asiakaspalvelusta ja laskutuksesta. Mikäli asiakkaat siirtyvät sähköiseen laskutukseen laajemmin, pienentää se säästöjä. Tältä osin on hyvä huomata, että sähköinen laskutus on jatkuvasti yleistynyt.

Ehdotuksen mukaan vähittäismyyjien tulisi tarvittaessa asettaa vakuus turvaamaan jakeluverkonhaltijan saamista. Vakuuksien hankkimisesta ja hallinnoinnista aiheutuisi yhtiöille kustannuksia. Vakuuksien aiheuttamaa kustannustaakkaa pyritään esityksen mukaisessa mallissa kuitenkin vähentämään vakuuksien tarvesidonnaisuudella. Koko toimialalle kohdistuvat kustannukset olisivat korkeammat, jos vakuus edellytettäisiin kaikilta yhteislaskutukseen osallistuvilta vähittäismyyjiltä.

Ehdotetun yhteislaskutuksen arvioidaan lisäksi vaikuttavan yhtiöiden toiminnan riskirakenteseen. Jakeluverkonhaltijan luottotappioriski kohdistuisi loppukäyttäjän sijaan vähittäismyyjään. Lisäksi yksittäisen riskin realisoitumisen voidaan arvioida aiheuttavan jakeluverkonhaltijalle suuremman luottotappion, sillä yksittäisen loppukäyttäjän laskutusvolyymien sijaan jakeluverkonhaltijalle kanavoituisi riski tietyn vähittäismyyjän kautta yhteislaskutuksessa olevien asiakkaiden osalta, jos vähittäismyyjä jättäisi kokonaisuudessaan tilittämättä jakeluverkonhaltijan saatavat. Vähittäismyyjän osalta luottotappioriski suhteessa loppukäyttäjään kasvaisi, sillä sen saataviin sisältyisivät sähköenergian myynnin lisäksi jakelumaksut ja jakeluverkonhaltijan tilittäväksi kuuluvat verot.

Riskejä esitetään kuitenkin rajattavaksi yhteislaskutuksen vapaaehtoisuudella vähittäismyyjille, sekä rajauksella loppukäyttäjien, joiden sähkönkäyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella tai joiden sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilo-

---

⁷ Fingrid: Selvitys sähkön vähittäismarkkinoiden tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisusta Loppuraportti 16.12.2014 Saatavilla: <https://palvelut.datahub.fi/api/documents/file/0-232774-1-295479>

wattituntia vuodessa. Näin ollen yhteislaskutuksen piiristä rajautuisivat pois suuret sähkökäyttäjät. Vähittäismyyjä voisi poikkeuksellisesti, painavaan syyhyn vedoten myös kieltäytyä tarjoamasta yhteislaskutusta yksittäiselle loppukäyttäjälle, vaikka se tarjoaisi yhteislaskutusta muille asiakkailleen. Lisäksi jakeluverkonhaltijan luottotappioriskin hillitsemiseksi ehdotettuun malliin sisältyy mahdollisuus vakuuden vaatimiseen vähittäismyyjältä tiettyjen edellytysten täytyessä.

Yhteislaskutus voisi toisaalta myös nopeuttaa jakeluverkonhaltijan saatavien maksuaikataulua. Jakeluverkonhaltijan tulee sähkömarkkinalain 105 g §:n mukaan laskuttaa loppukäyttäjää jakelupalvelusta tosiasiallisen mitatun määrän perusteella vähintään neljä kertaa vuodessa. Saatavat voivat näin ollen erääntyä loppukäyttäjiltä enimmillään kolmen kuukauden välein. Jos yhteislaskutus toteutetaan esimerkiksi niin, että vähittäismyyjä tilittää maksut jakeluverkonhaltijalle kerran kuukaudessa, voi jakeluverkonhaltijan myyntisaamisten maksuaikataulu näin ollen nopeutua.

Lisäksi ehdotetulla yhteislaskutuksella voi olla edellä jaksossa 4.2.1 esitettyjä, kotitalouksiin kohdistuviin vaikutuksiin vertautuvia vaikutuksia yritysasiakkaisiin. Ehdotuksen mukaan yhteislaskutusta sovellettaisiin kuluttaja-asiakkaiden lisäksi myös muihin loppukäyttäjiin, joiden sähkökäyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella tai joiden sähkökäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa. Soveltamisalaan lukeutuisivat tyyppikäyttäjinä maatalous sekä pienimuotoinen liiketoiminta.

Ehdotetun sähkömarkkinalain 87 §:n 4 momentin kumoamisen arvioidaan vähentävän yritysten sääntelytaakkaa. Kyseinen säännös on oikeuttanut toimitusvelvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän tekemään vähittäismyyjän kanssa sopimuksen, joka sisältää sähkötoimituksen lisäksi sähköjakelun sisältämän palvelun. Säännöksen kumoaminen näin ollen vähentäisi toimitusvelvollisiin vähittäismyyjiin kohdistuvia velvoitteita.

Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja sähköjakelun tehohajaisen hinnoittelun edistäminen

Suomessa toimii 77 jakeluverkonhaltijaa, joilla kullakin on Energiaviraston myöntämään sähköverkkolupa perustuva maantieteellinen vastuualue. Sähköverkkopalvelut ovat luonteeltaan välttämättömyshyödykkeeseen liittyvää luonnollista monopolitoimintaa. Verkonhaltijoiden on sovellettava asiakkailleen etäisyydestä riippumatonta hinnoittelua sekä tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi.

Voimassa olevan sähkömarkkinalain 54 §:n mukaan jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia erilaisia sähköjakelupalveluja. Tähän yleisperiaatteeseen ei esitetä muutosta, mutta hintarakenteita ja –komponentteja esitetään yhtenäistettäväksi eri verkkoyhtiöiden välillä. Verkkoyhtiöillä säilyisi näin ollen edelleen harkintavaltaa hinnoittelun määrittämisessä. Esitetyllä lainmuutoksella vaikutettaisiin hinnoittelun rakenteisiin ja hintakomponentteihin, mutta ei verkkoyhtiöiden asiakkailta yhteensä perimiin jakelumaksuihin tai verkkoyhtiöiden kohtuulliseen tuottoon näiden tason määräytyessä tulokaton perusteella.

Tehomaksun tavoitteena olisi ohjata asiakkaita pienentämään kulutushuippujaan. Tällöin myös jakeluverkkojen investointeja voitaisiin mahdollisesti lykätä tai välttää, parantaa sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta sekä aktivoida asiakasta kulutusjousto. Tehokomponentin sisältävän verkkomaksun kustannukset kohdistuisivat lähtökohtaisesti kustannusvastaavammin kuin pelkällä energiaperusteisella hinnoittelulla. Tehokomponentilla voitaisiin mahdollisesti vaikuttaa myös verkon mitoitukseen. Tehomaksu on yleisesti käytössä jakeluverkonhaltijoilla suurem-

milla asiakkailla. Osa jakeluverkonhaltijoista on jo ottanut tehotariffin käyttöön myös kotitalouskäyttäjillä, mutta tehokomponentin määräytymisperusteet vaihtelevat yhtiöittäin. Määräytymisperusteiden harmonisointi lakia tarkentavalla Energiaviraston määräyksellä auttaisi tehotariffista viestimisessä ja helpottaisi asiakkaita mahdollisen uuden maksukomponentin perusteiden ymmärtämisessä.

Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen tukisi myös ehdotetun yhteislaskutuksen toteuttamista sen yhtenäistäessä jakeluverkonhaltijoiden laskutusrakenteita. Lisäksi yhtenäistämisen arvioidaan edistävän joustopalvelujen tarjoamista ja kehittämistä sen yhtenäistäessä joustopalvelujen tarjoajien toimintaympäristöä. Palveluntarjoajille ja sähkönmyyjille voisi syntyä uusia liiketoimintamahdollisuuksia myös huippukulutuksen leikkaamiseen tähtäävien palveluiden kehittämisen osalta. Lisäksi liiketoimintamahdollisuuksia voisi syntyä teknologiatoimijoille älykäden huipunleikkaustuotteiden kehittämisessä.

Markkinapohjainen kuormanohjaus

Ensimmäisen sukupolven älymittareiden kuormanohjausreleisiin on ollut kytkettyä arviolta⁸ 1800 MW asiakkaiden ohjattavaa kuormaa. Tämä kuorma on ollut joko verkonhaltijan yö-päiväohjauksessa tai erillisessä tehonrajoitusohjauksessa. Markkinapohjainen kuormanohjaus loisi mahdollisuuksia kulutusjoustopalveluiden tarjoajille, kun verkkoyhtiöiden ohjauksessa ollut sähkönkulutuksen ohjaus olisi mahdollista toteuttaa asiakkaiden sähkönmyyjien tai muiden markkinatoimijoiden toimesta. Ehdotuksella voisi näin ollen olla palvelujen kehittämistä ja kannattavuutta parantava vaikutus. Lisäksi ehdotuksella voisi olla positiivinen vaikutus teknologiatoimittajien liiketoimintamahdollisuuksiin.

Verkkoyhtiöiden kuormanohjauksesta markkinapohjaiseen kuormanohjaukseen siirryttäessä on huomioitava asiakasnäkökulman lisäksi myös toimitusvarmuus, minkä takia siirtymän olisi oltava hallittu. Jakeluverkkoyhtiöiden ohjaustarpeet liittyvät poikkeustilanteisiin kuten häiriöihin. Jakeluverkkoyhtiöt voisivat ohjata kuormia suoraan omista tarpeistaan ainoastaan erikseen määritellyissä poikkeustilanteissa, jos loppukäyttäjä on valinnut aktivoida markkinapohjaisen kuormanohjauksen. Verkkoyhtiöt voisivat kuitenkin jatkossakin ostaa joustopalveluita verkonhallintaan markkinoilta tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Tulevaisuudessa verkkoyhtiöt voivat tarvita joustoa esimerkiksi verkon pullonkaulojen hallintaan. Markkinapohjaisen kuormanohjauksen laajamittaisen käyttöönoton myötä jakeluverkonhaltijoiden rooli voisi myös muuttua niiden osallistuessa entistä vähemmän suoraan kuluttajan palveluiden hallintaan. Jakeluverkonhaltijoiden roolissa voisi korostua entistä enemmän sähkönsiirtoinfrastruktuurin tarjoaminen.

Markkinapohjaisella kuormanohjauksella ei ole arvioitu olevan suoria vaikutuksia sähkön tuotajiin. Kuitenkin, jos markkinapohjaisuuden myötä kuormanohjaus tehostuu laajemmassa mitakaavassa, voi säädettyä tuotannon tarve vähentyä ja tehotasapainon hallinta helpottua.

Markkinapohjaisen kuormanohjauksen edellyttämän kuormanohjausrajan (Joustohub) kehittäminen ja ylläpito tulevat aiheuttamaan kustannuksia. Fingrid Oyj:n järjestämän työryhmän loppuraportissa arvioidaan, että investointikustannukset tulisivat olemaan noin 225 000 – 750 000 euroa riippuen kuormanohjausrajan toteutustavasta. Investointikustannusten arvioidaan olevan matalimmat (225 000 euroa), jos Joustohub toteutetaan osana Datahubia. Korkeimmaksi kustannusten arvioidaan nousevan, jos Fingrid Oyj toteuttaisi erillisen Joustohubin.

---

⁸ Kysynnän jousto - Suomeen soveltuvat käytännön ratkaisut ja vaikutukset verkkoyhtiöille (DR pooli) 2015. Saatavilla: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/116742/kysynnän_jousto_loppuraportti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tällöin Joustohubiin arvioitiin kohdistuvan 625 000 euron ja Datahubiin 125 000 euron investointikustannukset. Hieman matalammat kustannukset arvioitiin syntyvän, jos Joustohub toteutettaisiin täysin erillisenä. Tällöin Joustohubin investointikustannuksen arvioidaan olevan 500 000 euroa ja Datahubin 125 000 euroa. Joustohubin investointikustannuksella arvioissa viitataan joustohubin toiminnallisuuden ja ulkoisten rajapintojen kehityksen ja käyttöönoton sekä ratkaisun yksityiskohtaisen määrittelyn ja hankinnan kustannuksiin. Datahubin investointikustannukset puolestaan kattaisivat toteutusvaihtoehdosta riippuen joko joustohubin ja Datahubin integraation sekä sisäisen kehitystyön taikka Datahubin lisätoiminnallisuuden kustannukset. Toteutusvaihtoehtojen vuotuisiksi kustannuksiksi arvioitiin erilliselle joustohubille 140 000 euroa vuodessa, erilliselle joustohubille Fingridin toteuttamana 295 000 euroa vuodessa ja toteutukselle osana Datahubia 115 000 euroa vuodessa. Kaikissa vaihtoehdoissa jakeluverkonhaltijoiden järjestelmämuutosten investointikustannukset olisivat noin 76 800 euroa ja jakeluverkonhaltijaa kohden ja vuotuiset kustannukset noin 15 400 euroa vuodessa. Alimmillaan kokonaiskustannukset 10 vuodelle olisivat 23,9 miljoonaa euroa, kun kuormanohjaustoiminnallisuus toteutettaisiin osana Datahubia.

Ehdotetulla markkinapohjaista kuormanohjausta koskevalla sääntelyllä arvioidaan olevan yritysvaikutuksia myös loppukäyttäjän roolissa oleviin yrityksiin. Pienemmän sähkökulutuksen omaavien yritystoimijoiden osalta vaikutukset voivat vastata olla edellä kappaleessa 4.2.1 arvioituja kotitalouksiin kohdistuvia vaikutuksia. Markkinapohjaisen kuormanohjauksen vaikutusten arvioidaan toisaalta jäävän vähäisiksi teollisuustoimijoiden osalta, sillä nämä ohjaavat kuluistaan yleensä älykkäästi sähkönhintaa tai muita muuttujia seuraten.

Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen

Ehdotetun, uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittamista koskevan sääntelyn arvioidaan vaikuttavan vähittäismyyjien sähkönmyyntisopimusten myyntiin ja markkinointiin. Ehdotettu säännös rajoittaisi sähkönmyyntisopimusten koti- ja etämyyntiin liittyvää toimintaa. Käytännössä etämyynnin kautta tehtävien sähkönmyyntisopimusten mahdollisesta asiakaskohderyhmästä rajautuisivat pois ne kuluttajat, joilla myyntihetkellä olisi määräaikaisen sähkönmyyntisopimuksen voimassaoloa jäljellä yli kolme kuukautta. Lisäksi voidaan katsoa, että kuluttajan vanhalla vähittäismyyjällä olisi etämyynnissä muita yhtiöitä parempi asema, koska yhtiöllä olisi tiedossa asiakkaan määräaikaisen sähkönmyyntisopimuksen voimassaolon päättymisajankohta ja näin ollen kolmen kuukauden sääntöön perustuva aikaikkuna, jonka sisällä kyseisen asiakkaan kanssa olisi mahdollista solmia suoraan etämyynnin kautta uusi sopimus. Toisaalta ehdotetun säännöksen voidaan myös katsoa selkeyttävän yhtiöiden toimintaympäristöä ja sopimushallintaa.

Määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävät maksut

Ehdotetulla määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittäviä maksuja koskevalla sääntelyllä arvioidaan voivan olevan vaikutuksia vähittäismyyjien sopimuskäytäntöihin. Asian ollessa selkeämmän sääntelyn piirissä voidaan nähdä todennäköisenä, että irtisanomismaksuja sisällytetään sopimukseen aiempaa enemmän. Irtisanomismaksua koskevan ehdon sisällyttäminen sopimukseen jäisi kuitenkin edelleen sopimusvapauden piiriin, ja vähittäismyyjä tai aggregaattori voisi edelleen myös olla käyttämättä ehtoa sopimuksissaan.

Koska sallittavan irtisanomismaksun suuruus määräytyisi ehdotetussa sääntelyssä oikeasuhteisuuden ja vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvan suoran taloudellisen tappion perusteella, voisi tämä vähentää ennalta määriteltyjen, kiinteisiin summiin perustuvien irtisanomismaksujen käyttöä. Jos vähittäismyyjät edelleen käyttäisivät tällaisia maksuja, arvioi-

daan olevan todennäköistä, että kiinteä summa tulisi ehdotetun sääntelyn noudattamisen varmistamiseksi arvioida ja sopia varovaiseksi ja mahdollisesti muutoin käytössä olleita kiinteämääräisiä irtisanomismaksuja matalammaksi.

Lisäksi ehdotetun sääntelyn arvioidaan voivan lisätä loppukäyttäjiltä vähittäismyyjiin kohdistuvia yhteydenottoja, jos loppukäyttäjät tiedustelevat mahdollista irtisanomismaksun tarkempaa summaa.

Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä

Sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annettuun lakiin ehdotettavalla muutoksella ei arvioida olevan käytännössä vaikutuksia sähkön vähittäismyyjiin, koska nämä jo nykyisinkin pääsääntöisesti ilmoittavat vertailuvälineeseen ostohinnat ja –ehdot, joilla nämä ostavat loppuasiakkaidensa itse tuottaman ja verkkoon syöttämän sähkön. Ostoehdot ovat vähittäismyyjille yksi elementti, joilla nämä pyrkivät kilpailemaan asiakkaista.

Liittämisvelvollisuus

Ehdotettavat muutokset liittämistä koskevaan sääntelyyn aiheuttavat vähäisiä lisävelvoitteita jakeluverkonhaltijoille. Käytettävissä olevan verkkokapasiteetin ilmoittamisen ennakoidaan aiheuttavan vähäisiä hallinnollisia lisärasitteita ja kustannuksia jakeluverkonhaltijoille, sillä velvoite edellyttää tarvittavan raportoinnin järjestämistä. Jakeluverkonhaltijat tosin seuraavat jo tällä hetkellä käytettävissä olevaa verkkokapasiteettiaan, minkä vuoksi raportointivelvoite rakentuisi jakeluverkonhaltijan jo toteuttaman toiminnan päälle, eikä siten muodostaisi kokonaan uutta, erillistä tehtävää. Myös liittämispyyntöjen tilasta säännöllisesti annettavat väliaikatiedot aiheuttavat vähäisiä lisärasitteita jakeluverkonhaltijoille, koska niillä olisi jatkossa tarve antaa tällaisia tietoja säännöllisesti. Liittämispyyntöjen käsittelyn tilasta annettavat tiedot ovat kuitenkin yksinkertaisia ja helposti laadittavia. Toisaalta käytettävissä olevan kapasiteetin ilmoittaminen antaa mahdollisuuksia optimoida verkon tehokasta käyttöä paremman sähkönkäyttöpaikkojen sijoittelun johdosta, mikä vähentää paineita verkon kehittämiselle ja tuottaa siten säästöjä verkonhaltijoille.

Sääntelyn selkeyttäminen kohtuullisen liittämisaajan osalta ei muuta oikeustilaa, mutta poistaisi epäselvyyksiä sen tulkinnassa. Muutoksen ennakoidaan siten tehostavan ja yhdenmukaistavan sääntelyn tulkintaa, ja toisaalta osaltaan nopeuttavan sähkönkäyttöpaikkojen verkkoon liittämistä. Nopeampi ja ennustettavampi liittämisaika parantaisi yritystoiminnan edellytyksiä ja investointikannustimia, kun sähkönkäyttöpaikkoja voitaisiin ennakoida otettavan käyttöön nopeammin.

Käytettävissä olevan jakelukapasiteetin korkealla maantieteellisellä tarkkuudella tapahtuvan ilmoittamisen ennakoidaan parantavan sähköä tuottavien sekä sitä käyttävien toimijoiden laajamittaisempaa integroimista verkkoon. Optimaalisemmalla sijoittautumisella on mahdollista välttää siirtorajoituksia ja siten voidaan lisätä esimerkiksi uusiutuvan energian tuotantolaitoksia verkkoon niin, että tällaiset toimijat kykenevät osallistumaan markkinoille paremmin siirtorajoitusten estämättä. Uusiutuvan energian lisääminen vähentää järjestelmän riippuvuutta fossiilista polttoaineista. Kulutuspuolella optimaalisempi sijoittautuminen myös nopeuttaa yritystoiminnan aloittamista uusissa sähkönkäyttöpaikoissa, kun sähkönkäyttöpaikan liittäminen ei edellyttäisi ensiksi verkon vahvistamistoimia. Sijoittautumispäätöksiin vaikuttaa kuitenkin useita muitakin tekijöitä, mikä suhteellistaa edellä mainittuja positiivisia vaikutuksia.

4.2.3 Kilpailuvaikutukset

Yhteislaskutus

Sähkömarkkinoilla toimii erilaisia vähittäismyyjiä. Osa vähittäismyyjistä toimii osana konsernia, johon kuuluu myös verkkotoimintaa, kun taas osa toimii puhtaasti sähkön myyntiä harjoittavana yhtiönä. Lisäksi yhtiöt eroavat muun muassa liiketoiminnan laajuuden, toiminnan vakiintuneisuuden sekä omistustaustan osalta.

Ehdotetun mukaisessa yhteislaskutuksen mallissa jakeluverkonhaltijoilla olisi velvollisuus mahdollistaa yhteislaskutus ja vähittäismyyjillä mahdollisuus tarjota sitä. Koska sähkönmyynti tapahtuu kilpailuilla markkinoilla, kun taas sähkön jakelu on luonnollista monopolitoimintaa, eivät yksittäisen asiakkaan yhteislaskutukseen osallistuvat yritykset ole kilpailuasemassa keskenään. Teoriassa yhdellä jakeluverkonhaltijalla voisi enimmillään olla yhteislaskutukseen liittyvä suhde jokaisen Suomessa toimivan sähkönmyyntiyhtiön kanssa. Osa jakeluverkonhaltijoista toimii osana konsernia, johon kuuluu myös sähkönmyyntitoimintaa. Sähkömarkkinalain 12 luvun mukaan nämä toiminnot tulee kuitenkin olla eriytettyjä toisistaan. Lisäksi ehdotetussa mallissa laskutus tapahtuisi myyntiyhtiössä, jolloin mahdollisesti kilpailullisesti arkaluonteista, asiakaskohtaiset sähkönmyyntihinnat ja –volyymit yhdistävää tietoa ei siirtyisi sähkönmyyntiyhtiöstä mahdollisesti toisen sähkönmyyntiyhtiön kanssa samassa konsernissa toimivalle jakeluverkonhaltijalle.

Yhteislaskutuksen toteuttamisessa pyritään varmistamaan kilpailuneutraalius myös erilaisten toimijoiden markkinoille pääsyn ja toiminnan mahdollistamisen osalta. Esimerkiksi tarpeettoman korkeat vakuusvaatimukset tai tiukat vakavaraisuusvaatimukset voisivat muodostaa esteen markkinoillepääsulle tai suosia jo vakiintuneita toimijoita ja edelleen vahvistaa niiden asemaa. Ehdotetussa mallissa vähittäismyyjiltä edellytettävät vakuudet olisi sidottu tarveharkintaisuuteen. Vakuuksien muodostamaa markkinoillepääsyn vaikeutumista pyritään puolestaan välttämään sillä, että vakuustarpeen arvioinnissa tulisi huomioida myös vähittäismyyjän sähkönmyyntitoiminnan laajuus tietyn jakeluverkon vastuualueella. Sähkönmyyntitoiminnan laajuuden huomioon ottamisen arvioidaan vähentävän ehdotetun mallin kilpailuvaikutuksia myös eri kokoisten vähittäismyyjien välillä.

Markkinapohjainen kuormanohjaus ja jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen

Ehdotetuilla markkinapohjaisella loppukäyttäjän kuormanohjauksella ja jakelupalvelujen tariffien harmonisoinnilla arvioidaan voivan olevan kilpailua edistäviä vaikutuksia niiden edistäessä joustopalvelujen kehittämistä ja tarjoamista. Jakeluverkkoyhtiöiden toteuttamista yö- tai kausisähköohjauksista luopuminen luo mahdollisuuksia kulutusjoustopalveluiden tarjoajille, kun verkkoyhtiöiden ohjauksessa ollut sähkönkulutuksen ohjaus siirtyisi asiakkaiden sähkönmyyjien ja muiden markkinatoimijoiden vastuulle. Lisäksi muutoksen mahdollistamien uusien palvelujen kehittäminen voivat lisätä liiketoimintamahdollisuuksia ja kilpailua tietojärjestelmien toimittajien osalta. Lisääntyvä markkinaehtoinen kulutusjousto auttaa myös hillitsemään sähkömarkkinoiden hintavaihteluita.

4.2.4 Ympäristövaikutukset

Lisääntyvä jouston hyödyntäminen ja varastointimahdollisuudet parantavat mahdollisuuksia hyödyntää vaihtelevaa, uusiutuvista energianlähteistä peräisin olevaa sähköntuotantoa, mikä puolestaan vähentää tarvetta tukeutua suuren kysynnän tilanteissa ajojärjestyksen mukaisesti käyttöön otettaviin fossiilisiin sähköntuotantomenetelmiin. Näin ollen esitetyillä lainmuutoksilla voi välillisesti olla myönteisiä vaikutuksia puhtaan siirtymän toteutumiseen.

Ehdotuksella ei kuitenkaan arvioida olevan suoria ympäristövaikutuksia.

4.2.5 Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset

Esityksen ei arvioida heikentävän perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Esityksen arvioidaan turvaavan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta merkityksellistä oikeusturvaa etenkin esitetyn määräaikaisten sähkönmyyntisopimusten irtisanomismaksua, uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloa ja valitusten käsittelyä koskevan sääntelyn osalta. Lisäksi liittymisjohdon määritelmän tarkennuksen arvioivaan edistävän elinkeinonvapauden toteutumista.

Sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittamista koskevan ehdotuksen katsotaan liittyvän sopimusvapauteen, rajoittaen mahdollisuutta sopia kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettussa kotimyynnissä tai etämyynnissä tehdyn sopimuksen voimaantulon ajankohdasta. Ehdotuksen ei kuitenkaan alla kappaleessa 12.2.2 esitetyn perusteluin katsota olevan ristiriidassa perusoikeussääntelyn kanssa.

4.2.6 Viranomaisvaikutukset

Energiavirasto on arvioinut ehdotettujen lainmuutosten kokonaisvaikutuksiksi 2 – 2,5 henkilötyövuotta, eli 160 000 – 200 000 euroa vuodessa. Lisäksi tietojärjestelmien kehityksen arvioidaan aiheuttavan kustannuksia noin 50 000 euroa. Merkittävimpien kustannusvaikutusten arvioidaan syntyvän valvontatehtävistä, yhteislaskutusta koskevan Energiaviraston määräyksen valmistelusta, verkkopalveluiden hinnoitteluun ja hintarakenteisiin liittyvistä tehtävistä sekä sahkohinta.fi -järjestelmän kehitystarpeista liittyen verkkopalveluhintojen keräämiseen jakelumaksurakenteiden yhtenäistämisen myötä.

Sähkötoimitus sopimusten vertailuvälineestä annettuun lakiin ehdotettavalla muutoksella ei arvioida olevan käytännössä merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Energiavirasto kerää ja julkaisee jo nykyisinkin vähittäismyyjien ostotarjoukset, joilla nämä tarjoutuvat ostamaan loppuasiakkaidensa verkkoon syöttämän sähkön.

Liittämismuutoksia koskevien viranomaisvaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi, rajautuen lähinnä kyseisten velvoitteiden noudattamisen valvontaan, mikä ei vaatisi erityisiä valvonnan järjestämiseen tai toteuttamiseen liittyviä toimia.

4.2.7 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Toimitusvarmuuden parantuminen ja sähkömarkkinoiden tehokkuus

Uusiutuvan, vaihtelevaluonteisen tuuli- ja aurinkosähkön määrä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti Suomen sähköjärjestelmässä. Vaihtelevan sähköntuotannon määrän arvioidaan lisääntyvän myös jatkossa voimakkaasti. Lämpövoiman väheneminen ja vaihtelevan sähköntuotannon voimakas lisääntyminen johtavat sähköjärjestelmän inertian vähenemiseen ja edellyttävät myös sähköjärjestelmän jouston lisäämistä.

Ehdotettujen sääntelymuutosten arvioivaan lisäävän jouston hyödyntämistä markkinoilla. Tehopohjainen jakelupalveluiden hinnoittelu muuttaa huipputehoon kohdistuvaa kulutusta kalliimmaksi, ja näin ollen sen arvioidaan siirtävän kulutusta pois huipputehotunneilta ja vähentä-

vän huipputehon tuottamisen edellyttämän kapasiteetin tarvetta. Markkinapohjaisen kuormanohjauksen arvioidaan edistävän entistä joustavampaa kulutuksen mukauttamista markkinoiden vaihteluihin.

Sähkömarkkinalakia ehdotetaan tarkennettavaksi myös voimalaitosten ja niiden yhteydessä olevien energiavarastojen muodostamien niin sanottujen hybridiliittymien liittämisen osalta tavalla, joka mahdollistaisi yksiselitteisesti yhden tai useamman voimalaitoksen ja niihin kytkeytyvän yhden tai useamman energiavaraston muodostaman kokonaisuuden liittämisen sähköverkkoon kokonaisuuden yhteisellä liittymisjohdolla. Ehdotuksen arvioidaan käynnistävän nopeasti investoinnit tuuli- ja aurinkovoimalaitosten yhteyteen rakennettaviin energiavarastoihin. Ehdotus edistää tältä osin sähköjärjestelmän joustoa energiavarastojen osallistuessa sähkömarkkinoille, tasoittaa uusiutuviin energialähteisiin perustuvien voimalaitosten vaihtelevaa tuotantoa häiriötilanteissa, edesauttaa tuuli- ja aurinkosähkön tuottajien tuotantoennusteiden virheiden korjaamista ja tarkentaa siten tuotetun sähkön hinnan määräytymistä sekä vakauttaa suuntaajakytkettyjen voimalaitosten määrän kasvun vaikutuksia sähköjärjestelmän inertian vähenemiseen energiavarastojen osallistuessa voimalaitoksen tavoin verkon loissähkön ja jännitteen säätöön.

Lisääntynyt joustojen hyödyntäminen voisi auttaa välttämään investointeja jakeluverkkojen kapasiteetin lisäämiseen. Kun verkkoja ei tarvitsisi mitoittaa harvinaisten häiriötilanteiden tai kulutuspikien mukaan, jakeluverkonhaltijoiden arvioidaan voivan käyttää verkkojaan nykyistä tehokkaammin. Verkon mitoittaminen joustopalvelut huomioiden voi tuoda kustannussäästöjä jakeluverkonhaltijoille ja näin hyötyjä kaikille niiden asiakkaille. Joustopalveluista arvioidaan olevan hyötyä myös jakeluverkkojen toimitusvarmuuden kannalta. Pohjoismaiset jakeluverkkoyhtiöt ovat arvioineet Pohjoismaisen ministerineuvoston teettämässä selvityksessä⁹ vuonna 2017 joustopalveluiden tuovan jakeluverkkoyhtiöille lisäarvoa erityisesti pitkällä aikajänteellä. Suomalaiset jakeluverkkoyhtiöt arvioivat positiivisten vaikutusten kohdistuvan erityisesti alemmille verkkotasolle, joilla jousto voisi tasata kulutuspiikkejä ja siten olla eduksi jakeluverkon siirtorajoitusten hallinnassa. Elokuussa 2021 voimaan tulleet kehittämisvelvollisuuden muutokset huomioiden jouston avulla voitaisiin tulevaisuudessa lykätä tai välttää kokonaan siirtokapasiteettia kasvattavia investointeja. Nykyinen sähkönjakeluverkko on kuitenkin mitoitettu pääsääntöisesti melko vahvaksi johtuen sähkölämmityksen suuresta osuudesta ja myös sähkönsiirtoteknisistä syistä. Joustojen laajemman hyödyntämisen tuomien pitkän aikavälin taloudellisten säästöjen suuruuden arviointi on kuitenkin hankalaa. Investointitarpeen ja –kustannusten väheneminen voisi pidemmällä aikavälillä vaikuttaa myös siirtohintoja alentavasti.

Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia ihmisten tai ihmisryhmien yhdenvertaisuuteen sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

---

⁹ <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1164981/FULLTEXT01.pdf>

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Yhteislaskutus

Ehdotettu lainsäädäntö jättäisi kunkin myyjäyhtiön valittavaksi, millaisia laskutusmalleja se haluaa tarjota. Vaihtoehtoisesti voitaisiin säätää, että vähittäismyyjälle olisi aina pakollista tarjota vähintään joko erillislaskua tai yhteislaskua taikka molempia. Pakollisen yhteislaskutuksen hyötyinä olisi pienemmät kustannukset, sillä päällekkäisiä laskutusjärjestelmiä ei tarvittaisi, kun jakeluverkonhaltijat voisivat luopua laskutuksesta kokonaan. Pakollisessa yhteislaskutuksessa kaikki loppukäyttäjät tai mallin rajauksesta riippuen ainoastaan kuluttajat saisivat yhden yhdistetyn laskun, jossa on sekä sähkönjakelun että sähkönmyyntin kustannukset.

Tarjottavien laskutusmallien valinnan jättämisen myyntiyhtiöiden harkintaan arvioidaan kuitenkin soveltuvan kilpailluille markkinoille, jossa vähittäismyyjät toimivat, ja joissa asiakas voi halutessaan valita sähkönmyyntiyhtiön myös laskutusmalliin liittyvin perustein. Yhtiöt voivat näin arvioida oman liiketoimintamallinsa lähtökohdista, kannattaako niiden tarjota pelkkää erillislaskutusta tai yhteislaskutusta vai molempia. Lisäksi malli, jossa yhteislaskutus olisi vähittäismyyjille pakollista, ja lisäksi myyjien edellytettäisiin asettavan vakuus jakeluverkonhaltijan saatavien turvaamiseksi, voisi osoittautua haasteelliseksi uusien yritysten markkinoillepääsyn suhteen.

Yhteislaskutus voitaisiin toteuttaa erilaisin mallein myös sen osalta, onko asiakkaalla erilliset myynti- ja verkkopalvelusopimukset vai yksi integroitu sopimus. Integroidussa sopimusmallista asiakkaalla on sopimus ainoastaan sähkönmyyjän kanssa ilman suoraa sopimussuhdetta jakeluverkonhaltijaan, joka kuitenkin vastaa mittarin lukemisesta sekä muista verkonhaltijan velvoitteista. Luottotappioriski asiakkaasta on pääsääntöisesti sähkönmyyjällä tai sitten se on jaettu myyjän ja jakeluverkonhaltijan välillä niin, että myyjä voi saada hyvitystä jakeluverkonhaltijalta maksamattomista sähkönjakelun kustannuksista. Kyseinen järjestelmä tarkoittaisi merkittävää muutosta Suomessa käytössä olevaan sähkömarkkinoiden toimintamalliin. Tältä osin nähdään perustellumpana ehdotuksen mukainen yhteislaskutuksen malli, jossa muutos rajautuu laskutuskäytäntöön.

Yhteislaskutuksen toteutusvaihtoehtona voitaisiin lisäksi nähdä malli, jossa vähittäismyyjä ja jakeluverkonhaltija vastaisivat kumpikin osaltaan loppuasiakkaan maksamattomista laskuista johtuvista luottotappioista. Tämän arvioidaan kuitenkin olevan ehdotetun yhteislaskutusmallin yhteydessä ongelmallista etenkin jakeluverkonhaltijan näkökulmasta, sillä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltija ei hallinnoi laskutusprosessia. Jakeluverkonhaltijalla ei tällöin ole mahdollisuutta omilla toimillaan pienentää luottotappioriskiä, eikä sillä toisaalta ole myöskään kontrollia siihen, tekeekö vähittäismyyjä laskutuksessaan kyseisiä toimia.

Ehdotetun mallisessa yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavat ehdot määriteltäisiin lainsäädännössä ja Energiaviraston määräyksellään vahvistamissa yleisissä ehdoissa. Yhteislaskutuksen tehokkaan ja tasapuolisen toteuttamisen osalta olisi perusteltua, että keskeisten ehtojen määrittely ei jäisi yksittäisten jakeluverkonhaltijoiden ja vähittäismyyjien välisten sopimusten varaan. Älyverkkotyöryhmän ja älyverkkoforumin keskusteluissa esillä oli malli, jossa tarkemmat ehdot määriteltäisiin toimialan tekemällä puitesopimuksella. Kilpailuneutraliteetin näkökulmasta puitesopimuksen laatiminen tulisi olla verkonhaltijoiden tehtävä, sillä nämä eivät luonnollisina monopoleina ole keskenään kilpailevassa asemassa. Tällöin huomioitava olisi kuitenkin se, että olisivatko jakeluverkonhaltijan kanssa sa-

massa konsernissa toimivat myyntiyhtiöt kilpailullisesti erilaisessa asemassa verrattuna itsenäisiin myyntiyhtiöihin. Kuitenkin myös puitesopimusjärjestely edellyttäisi, että yhteislaskutuksen keskeiset piirteet sekä toimijoiden oikeudet ja velvoitteet olisi säännelty laissa, asetuksissa tai Energiaviraston vahvistamissa ehdoissa. Näin ollen arvioidaan, että puitesopimuksen rooli jäisi mallissa verrattain vähäiseksi, ja sen hyödyt suhteessa hallinnolliseen taakkaan ja mahdollisiin kilpailuneutraliteettikysymyksiin mahdollisesti rajallisiksi.

Ehdotetussa mallissa jakeluverkonhaltija voisi tiettyjen ehtojen täytyessä edellyttää vähittäismyymää asettamaan vakuuden turvaamaan jakeluverkonhaltijan yhteislaskutukseen liittyviä saatavia. Vaihtoehtoisesti vakuus voitaisiin edellyttää tasapuolisesti kaikilta yhteislaskutukseen osallistuvilta vähittäismyyjiltä. Suoraan kaikkiin vähittäismyyjiin kohdistuvan vakuusvaateen arvioidaan kuitenkin aiheuttavan turhia kustannuksia, jotka lopulta siirtyisivät asiakkaiden maksettavaksi. Lisäksi automaattinen velvoite vakuuden asettamiseksi voisi vaikeuttaa uusien toimijoiden markkinoille tuloa. Tarveperusteinen vakuus nähdään näiltä osin perustellumpana ratkaisuna.

Älyverkkotyöryhmän ja älyverkkoforumin keskusteluissa oli esillä ehdotus, jossa vakuustarpeen arviointi, laskenta ja päivitys tapahtuisi keskistetyksi esimerkiksi Datahubissa, josta myyntiyhtiökohtainen tieto olisi jakeluverkonhaltijan noudettavissa. Vaikka malli voisi tuoda tehokkuushyötyjä, muodostuisi ongelmaksi se, että käytännössä Datahubiin syntyisi tällöin vähittäismyymää koskeva luottorekisteri.

Vakuuksien hallinnointiin voidaan nähdä vaihtoehtoisia ratkaisuja. Keskusteluissa on esimerkiksi noussut esiin ehdotus, jonka mukaan tehtävä olisi keskitetty viranomaiselle. Koska vapaaehtoinen yhteislaskutus voidaan nähdä vähittäismyyjien kilpailtuun liiketoimintaan liittyvänä toimena, eivätkä kaikki vähittäismyyjät välttämättä ota yhteislaskutusta käyttöön eikä kaikilta vaadittaisi vakuutta, tulisi tällöin julkisin varoin katettavaksi osaa vähittäismyyjistä koskevan järjestelmän perustamis- ja hallinnointikulut. Vakuuksien ohella älyverkkotyöryhmän asiantuntijakuulemisissa esillä on ollut esimerkiksi talletussuojarahaston tyyppinen vakuusrahasto, jota kaikki vähittäismyyjät rahoittaisivat. Kyseinen malli soveltuisi kuitenkin huonosti vapaaehtoiseen yhteislaskutukseen. Lisäksi kaikki vähittäismyyjät vastaisivat tällöin yhteisvastuullisesti mahdollisesta yksittäisen vähittäismyyjän maksulainlyönnistä. Lisäksi Älyverkkoforumin asiantuntijakuulemisissa nostettiin esille vakavaraisuusvaatimusten käyttö vakuuksien sijasta. Pelkän vakavaraisuusvaatimuksen käyttö voisi kuitenkin sulkea yhteislaskutuksen piiristä vähittäismyymää, joiden vakavaraisuus on heikko, eivätkä vähittäismyyjät voisi vaikuttaa tilanteeseen samoin kuin ehdotetussa mallissa asettamalla vakuuksia.

5.1.2 Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen

Nykytilanteessa sähkömarkkinalain 54 §:ssä ei määritellä sähköjakelupalvelujen hintakomponentteja tai -rakenteita. Käytännössä jakelumaksut ovat kuitenkin jo nyt koostuneet perusmaksusta ja energiamaksusta sekä tehomaksusta etenkin suurempien sähkökäyttäjien osalta. Lisäksi suurilla sähkökäyttäjillä jakelumaksuun on voinut sisältyä loistehokomponentti. Hintarakenteet ja aikajaotukset voivat vaihdella yhtiökohtaisesti, mikä voi vaikeuttaa esimerkiksi joustopalvelujen kehittämistä.

Ehdotettu sääntely jättäisi edelleen verkonhaltijan harkintaan sen, mitä jakelumaksutyyppejä se tarjoaa, ja edellyttäisi, että loppukäyttäjille tulee tarjota näiden tarpeisiin soveltuvia, aikajaotukseltaan ja hintarakenteeltaan erilaisia sähköjakelupalvelutuotteita. Esimerkiksi siirtyminen sähkön jakelumaksuissa pelkästään muuttuviin maksuihin tarkoittaisi, että suuret sähkökäyttäjät maksaisivat perusteettomasti pienemmän kulutuksen omaavien käyttäjien kustannuksia.

Toisaalta pelkästään kiinteisiin maksuihin perustuva järjestelmä kohdistaisi hintarasiitetta perusteettomasti pieniin käyttäjiin.

Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistämistä on ehdotettu määrättävän tarkemmin Energiaviraston määräyksellä lainsäädäntöön asetettujen tariffirakenteiden mukaisesti. Toisena vaihtoehtona sääntelytasolle tarkasteltiin jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistämistä valtioneuvoston asetuksella. Jos tariffirakenteesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella ongelmaksi nousisi sähkömarkkinadirektiivin vaatimus Energiaviraston riippumattomuudesta ratkaista direktiivillä sääntelyviranomaisen tehtäväksi säädettyjä kysymyksiä. Yksi keskeisimmistä sääntelyviranomaiselle direktiivin nojalla annettavista tehtävistä on vahvistaa tai hyväksyä avointen kriteerien mukaisesti siirto- tai jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät tai molemmat. Unionin tuomioistuin on antanut useita ratkaisuja kansallisen sääntelyviranomaisen riippumattomuuteen tariffien tai niiden laskentamenetelmien vahvistamista koskien (mm. asiat C-274/08 komissio v Ruotsi, C-474/08 komissio v Belgia, C-771/18 komissio v Unkari, C-718/18 komissio v Saksa). Sääntelyviranomaiselle sähkömarkkinadirektiiveissä annettu toimivalta estää sen, että verkkopalvelumaksujen yksityiskohtaiset laskentamenetelmät määritettäisiin kansallisesti laissa tai asetuksessa.

5.1.3 Markkinapohjainen kuormanohjaus

Nykyisin yleisesti käytössä olevan yö-päivä –ohjauksen vaikutus loppukäyttäjän sähköenergiakustannuksiin voi vähentyä sähkön markkinahinnan vaihteluiden yleistyessä ja erittäin edullisten hintojen esiintyessä myös päiväaikaan. Markkinaehtoinen ohjaus mahdollistaakin joustavamman kulutuksen reagoinnin hinnanvaihteluihin.

Älyverkkotyöryhmä linjasi, että kulutusjoustop tulisi olla kilpailtua liiketoimintaa. Täysi lupominen jakeluverkonhaltijoiden kuormanohjauksesta ilman järjestelmän kehittämistä markkinaehtoisen mallin toteuttamiseksi voisi johtaa siihen, että kulutuksen ajoittumisesta saatavia joustohyötyjä menetettäisiin, ja kulutus ajoittuisi aiempaa vähemmän esimerkiksi yöaikaan. Vastaavasti kulutusjoustopista saatava hyöty menetettäisiin, jos jakeluverkonhaltijan kuormanohjauksesta luovuttaisiin kokonaisuudessaan. Tällöin kuormanohjauksen hyödyntäminen jäisi sen varaan, että loppukäyttäjä aktivoisi markkinapohjaisen kuormanohjauksen.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että jakeluverkonhaltijan tulisi mahdollistaa kuormanohjausreleen liittäminen asiakkaan laitteisiin. Suuri osa jakeluverkonhaltijoista on jo aloittanut seuraavan sukupolven älymittareiden asennukset ja kilpailuttanut mittauslaitteihankintansa. Osan mittauslaitetoimittajien ratkaisuisissa kuormanohjausrele on mittauslaitteen sinetöinnin ulkopuolella, jolloin valtuutettu sähköasentaja voi kytkeä asiakkaan kuormia releeseen ilman jakeluverkkoyhtiön asentajan läsnäoloa ja mittarin uudelleensinetöintiä. Kuitenkin osalla mittauslaitetoimittajista kuormanohjausrele on mittarin sinetöinnin takana, jolloin paikalle vaaditaan aina verkkoyhtiön asentaja varmistamaan kytkentöjen asianmukaisuus ja sinetöimään mittari uudelleen. Jotta kaikilla asiakkailla olisi tosiasiallinen mahdollisuus kytkeä kuormia releeseen ilman verkkoyhtiön harkintaa, tulee tästä säätää lailla.

Ehdotuksessa Datahubin tehtäväksi määriteltäisiin kuormanohjausrajanpinnan ylläpitäminen. Fingrid Oyj:n järjestämässä kuormanohjausrajanpinnan määrittelyä selvittäneessä työryhmässä esillä oli myös vaihtoehto Datahubista erillään toteutettavasta Joustohubista. Eri toteutusvaihtoehdot arvioitiin kuitenkin työryhmässä laadullisesti riittävän hyväksi, eikä niihin katsottu liittyvän merkittäviä laadullisia eroja. Joustohub nähtiin hyvänä vaihtoehtona sen vuoksi, ettei siihen liittyisi jo olemassa olevien järjestelmien asettamia teknisiä ja aikataulullisia rajoitteita. Toisaalta rajapinnan toteutumiseen ja vastuutahoon arvioitiin liittyvän epävarmuuksia. Lisäksi

rajapinnan toteuttaminen erillisen Joustohubin kautta arvioitiin merkittävästi kalliimmaksi vaihtoehtoksi kuin rajapinnan toteuttaminen Datahubissa.

5.1.4 Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen

Kuluttaja-asiamies ehdotti sähkönmyyntisopimusten voimaantuloajan rajoittamiselle vaihtoehtona sitä, että kuluttaja voisi saada uuden sopimuksen raukeamaan, jos aiempi määräaikainen sopimus estäisi sen voimaantulon. Ratkaisu edellyttäisi kuitenkin kuluttajalta aktiivista toimintaa sopimuksen rauettamiseksi, ja ehdotuksen mukaisen uuden sopimuksen voimaantuloajan rajoittamisen katsotaankin olevan kuluttajan kannalta selkeämpi vaihtoehto. Koska sopimuksen raukeamisen vaatimista olisi haastavaa sitoa tiettyyn ajankohtaan, lisäksi tämä epäselvyyttä myös vähittäismyyjän osalta.

5.1.5 Määräaikaisen sopimuksen irtisanomismaksun sääntely

Yleisten sähkönmyyntiehtojen (SME 2014) 10.3 kohdan mukaan määräaikaisen myyntisopimuksen päättyessä käyttäjistä johtuvasta syystä ennen määräaikaa muissa kuin ehtojen kohdissa 10.2.1—10.2.5 mainituissa tilanteissa on myyjällä oikeus periä käyttäjältä kohtuullinen sopimussakko, jos siitä ja sen määrästä on yksilöllisessä myyntisopimuksessa erikseen sovittu. Ehdotettua uutta 92 a §:ää pääosin vastaavaa ehtoa on näin ollen käytännössä jo sovellettu osana yleisiä sähkönmyyntiehtoja. Asian merkittävyyden ja irtisanomismaksujen kuluttajiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten vuoksi katsotaan kuitenkin, että asiasta on syytä säätää lain tasolla.

5.1.6 Liittymisjohdon määritelmä

Energiavarojen liittämistä koskevan ehdotuksen vaihtoehtona on jättää sähkömarkkinalain 3 §:n 5 kohdan liittymisjohdon määritelmä ennalleen. Vaihtoehtona vaikutuksena on, ettei voimalaitosten yhteyteen rakenneta samaan liittymään energiavaroja. Vaihtoehtossa ehdotetun muutoksen positiiviset vaikutukset Suomen sähköjärjestelmään jäisivät saavuttamatta. Erilliset akkuvarastot vaikuttaisivat tällöin sähköjärjestelmässä tasasähköä tuottavien voimalaitosten tapaan.

5.1.7 Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä

RED II –direktiivin 21 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla, jotka itse tuottavat uusiutuvaa energiaa joko yksin tai aggregaattorien kautta, on oikeus saada verkkoon syöttämästään uusiutuvista energialähteistä itse tuottamastaan sähköstä korvaus, tapauksen mukaan myös tukijärjestelmien välityksellä, joka vastaa syötetyn sähkön markkina-arvoa ja jossa voidaan ottaa huomioon sen pitkän aikavälin arvo sähköverkolle, ympäristölle ja yhteiskunnalle. Direktiivin velvoite voitaisiin vaihtoehtoisesti panna täytäntöön myös vähittäismyyjille asetettavan ostovelvoitteen muodossa. Ostovelvoite voitaisiin toteuttaa joko markkinahintaan tai vaihtoehtoisesti säänneltyyn hintaan ja tukijärjestelmään perustuen. Kumpikaan näistä vaihtoehdoista ei ole Suomessa tarpeen, koska kilpailevien vähittäismyyjien markkinaehtoisia ostotarjouksia on loppuasiakkaiden saatavilla useita kymmeniä vaihtoehtoja. Vaihtoehtoiset järjestelmät jäykistäisivät nykyisin hyvin toimivaa markkinaa. Lisäksi tällaiset sääntelyyn tai valtioneuvoston tukeen perustuvat järjestelmät aiheuttaisivat ylimääräisiä kustannuksia valtiolle.

5.1.8 Liittämisvelvollisuus

Käytettävissä olevan verkkokapasiteetin julkaisemisen sekä liittämispyyntöjen tilasta annettavien tietojen osalta direktiivi mahdollistaisi säätää kansallisesti, ettei mainittuja velvoitteita sovelleta sellaisiin integroituneisiin sähköalan yrityksiin, joilla on vähemmän kuin 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta tai jotka toimittavat sähköä pieniin erillisiin verkkoihin. Jäsenvaltio voisi soveltaa myös pienempää kynnysarvoa. Kansallisen liikkumavaran käyttö kuitenkin rajoittuu integroituneisiin sähköalan yrityksiin, ja Suomessa jakeluverkonhaltijoista vain osa on integroituneita sähköalan yrityksiä. Tämän vuoksi kansallisen liikkumavaran käyttö johtaisi jakeluverkonhaltijoiden ja niiden asiakkaiden asettamiseen erilaiseen asemaan, mikä ei olisi perusteltua.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Yhteislaskutus

Ruotsi

Ruotsissa loppukäyttäjä tekee erilliset sopimukset sähkönnmyynnistä ja –jakelusta. Yhteislaskutuksen käyttö on mahdollista, perustuen loppukäyttäjän sekä sähkönnmyyjän tai tämän kanssa samaan konserniin kuuluvan verkkoyhtiön tai kolmannen, välikätenä toimivan osapuolen väliseen vapaaehtoiseen sopimukseen. Viranomainen ei valvo kyseisten sopimusten tekemistä tai niissä sovellettavia ehtoja. Yhteislaskutuksissa loppukäyttäjä maksaa koko laskun sähkönnmyyjälle, joka tilittää verkkoyhtiölle tämän osuuden. Yhteislaskutus on tavanomaista erityisesti tilanteissa, joissa verkkoyhtiö ja sähkönnmyyjä kuuluvat samaan konserniin.

Ruotsissa ei käytetä vakuuksia osana yhteislaskutuksen riskienhallintaa. Mikäli sähkönnmyyjä ei maksa verkkoyhtiölle sähkönsiirtoa koskevaa osuutta, verkkoyhtiö voi vaatia suoritusta loppukäyttäjältä, joka voi puolestaan vaatia suoritusta sähkönnmyyjältä.

Valvontaviranomainen teki ehdotuksen sähkölainsäädännön kehittämisestä vuonna 2017, jonka osana ehdotettiin pakollista yhteislaskutusta. Kyseisessä mallissa asiakas tekisi edelleen erilliset sopimukset verkkoyhtiön ja sähkönnmyyjän kanssa. Sähkönnmyyjä toimisi verkkoyhtiön edustajana ja laskuttaisi loppukäyttäjää sekä sähkönnmyynnistä että –siirrosta, joiden vaikutus laskun loppusummaan tulisi laskulla eritellä selkeästi. Mallissa verkkoyhtiö olisi velvollinen suostumaan yhteislaskutukseen sähköntoimittajan pyynnöstä. Luottoriskin asiakkaan maksamattomuudesta kantaisi sähkönnmyyjä, myös verkkoyhtiön osalta. Jos olisi perusteltuja syitä uskoa, ettei sähkönnmyyjä maksaisi verkkoyhtiölle sille kuuluvaa osuutta, voisi verkkoyhtiö vaatia ennakosuoritusta sähkönnmyyjältä. Lisäksi olisi mahdollista päättää sähkönnmyyjän oikeus myydä sähköä sellaisiin sähkönnkäyttöpaikkoihin, joissa sähkönnmyyjä ei maksaisi verkkoyhtiölle kuuluvaa osuutta.

Norja

Norjassa on mahdollisuus yhteislaskutukseen, josta on myös voimassa olevaa sääntelyä kotitalousasiakkaiden osalta. Yhteislaskutus perustuu verkkoyhtiön ja sähkönnmyyjän väliseen sopimukseen. Sellaisten verkkoyhtiöiden, jotka haluavat tarjota yhteislaskutuksen mahdollisuutta, on tarjottava sitä yhdenvertaisin ja syrjimättömin ehdoin kaikille halukkaille sähkönnmyyjille. Lisäksi sähkönnmyyjän on tarjottava yhteislaskutusta kaikille niille kotitalousasiakkaille, jotka on yhdistetty sellaisen verkkoyhtiön verkkoon, jonka kanssa sähkönnmyyjällä on voimassa oleva sopimus yhteislaskutuksesta. Viranomainen valvoo sääntelyn noudattamista.

Verkkoyhtiö päättää siitä, vaatiiko se vakuuksia sähkömyyjältä. Mikäli se vaatii vakuuksia, samaa on vaadittava yhtäläisin ehdoin jokaiselta verkkoyhtiön piirissä toimivalta sähkömyyjältä. Mahdollisissa vakuusjärjestelyissä sähkömyyjä antaa pankkitakauksen, joka voi määrältään vastata enintään sähkömyyjän asiakkaana olevien kuluttajien mittauspisteiden kuukausittaista keskimääräistä verkkotariffien summaa. Viranomaisen vahvistaa, mikä on keskimääräinen verkkotariffi.

Jos sähkömyyjä ei maksa verkkoyhtiön saatavaa yhdeksän päivän kuluessa maksumuistutuksesta, verkkoyhtiö voi irtisanoa sopimuksen. Lisäksi kumpikin kyseisen sopimuksen osapuoli voi irtisanoa sopimuksen, jos vastapuoli ei noudata yhteislaskutusta koskevaa sääntelyä.

Tanska

Tanskassa on käytössä yhden laskun malli, eikä siitä ole mahdollista poiketa. Loppukäyttäjä tekee sopimuksen vain sähkömyyjän kanssa, joka puolestaan ostaa verkkoyhtiön palvelut. Verkkoyhtiö on siten sopimussuhteessa vain sähkömyyjän kanssa eikä se voi periä saataviaan loppuasiakkaalta. Myös sähköveron tilittämisvelvollisuus on siirretty verkkoyhtiöltä sähkömyyjille. Verkkoyhtiön ja sähkömyyjän välinen sopimus pohjautuu molempia osapuolia edustavan energiayhdistyksen vakiosopimukseen, ja verkkoyhtiöt toimittavat lopulliset sopimukset viranomaiselle (Danish Utility Regulator) hyväksyttäväksi.

Verkkoyhtiö voi tietyin vakiosopimuksessa sovituin edellytyksin vaatia vakuuksia sähkömyyjältä. Perusteet liittyvät vähäistä suurempien saatavien toistuviin viivästymisiin tai vähäistä suuremman yksittäisen saatavan maksamattomuuteen useammista muistutuksista huolimatta, matalaan luottoluokitukseen, negatiiviseen omaan pääomaan ja tiettyihin muihin kirjanpidollisiin tai tilintarkastukseen liittyviin puutteisiin. Vakuusarviointi ja -järjestelyt toteutuvat sähkömyyjän ja verkkoyhtiön kahdenvälisessä menettelyssä. Verkkoyhtiö voisi käyttää vakuutta, mikäli sähkömyyjä ei ole suorittanut verkkoyhtiölle kuuluvaa osuutta eräpäivään mennessä, ja vaatia sähkömyyjää täydentämään vakuuden käytetyltä osaltaan.

Verkkoyhtiöt jakavat tietoja sähkömyyjien kanssa palveluhubissa, joka on pakollinen markkinoilla toimiville sähkömyyjille. Riskienhallintajärjestelyyn sisältyy verkkoyhtiön mahdollisuus pyytää huvia tarvittaessa poistamaan sähkömyyjä verkkoalueelta.

Saksa

Saksassa verkkoyhtiön ja verkon käyttäjän välinen suhde määräytyy verkon käyttöä koskevan sopimuksen ja toimittajaa koskevan puitesopimuksen pohjalta. Verkon käyttöä koskeva sopimus perustuu Saksan sääntelyviranomaisen Bundesnetzagentur (BNetzA) määrittelemään standardiin. Sopimuksessa verkon käyttäjä voi olla toimittaja tai loppukäyttäjä. Tyypillisesti kyse on suuremmista yhtiöasiakkaista, sillä kotitalousasiakkaat ja rajatummien sähköä kuluttavat muut loppukäyttäjät eivät tavallisesti solmi erillistä verkon käyttöä koskevaa sopimusta, vaan heidän sopimuksensa sähkömyyjän kanssa kattaa mainitun puitesopimuksen myötä myös sähköverkon käytön. Yhteislaskutuksessa on eriteltävä verkkoyhtiölle ja sähkömyyjälle kuuluvat osuudet. Sen sijaan enemmän sähköä käyttävillä loppukäyttäjillä voi siten olla erilliset sähkömyynti- ja verkkosopimukset. Puitesopimuksessa ei edellytetä sähkömyyjiltä vakuuksia, mutta tästä on mahdollista poiketa kahdenvälisin sopimuksin.

Energiaviraston selvitys vuonna 2021

Myös Energiavirasto on vuonna 2021 kartoittanut muiden maiden yhteislaskutusta koskevia käytäntöjä Euroopan maiden energiaregulaattoreille tehdyllä sähköpostikyselyllä. Kyselyyn

vastasi 11 maata, ja kaikissa vastanneissa maissa käytössä olleet mallit erosivat toisistaan. Useimmiten yhteislaskutus liittyi tilanteeseen, jossa asiakas tekee yhden sopimuksen, joka kattaa yhtäältä sähkön myynnin sekä sen jakelun, mutta se oli joissain tapauksissa mahdollista myös tilanteissa, joissa on tehty erilliset sopimukset. Yhteislaskutuksen mahdollistaminen oli verkonhaltijoille pakollista Alankomaissa, Kroatiassa ja Unkarissa.

Pääsääntöisesti yhteislaskutusta oli mahdollista soveltaa rajoituksetta eri asiakasryhmiin, mutta neljässä maassa oikeus oli rajattu vain kotitalousasiakkaille ja/tai pienille yritysasiakkaille. Energiaviraston selvityksen mukaan erityisiä vakavaraisuusvaatimuksia ei ollut asetettu yhdesäkään maassa. Tavanomaisesti sähkönmyyjä vastasi asiakkaan luottotappioista sekä tähän kohdistuvista perintätoimista, samoin kuin loppukäyttäjän vakuusvaatimuksista. Itävallassa, jossa käytössä oli vapaaehtoinen yhteislaskutus, sen sijaan luottotappiot jaettiin erillisten sähkönmyynti- ja verkkosopimusten osoittamassa suhteessa, ja puolestaan Kroatiassa, jossa yhteislaskutus oli pakollista, luottotappioiden jakamisesta sovittiin erikseen sähkönmyyjän ja verkkoyhtiön välisessä sopimuksessa.

Useassa maassa verkonhaltijoiden ja myyjien puite- tai kahdenväliset sopimukset määrittävät verkkopalvelumaksujen tilitystä myyjiltä verkonhaltijoille sekä verkonhaltijan saatavien turvaamista koskevat menettelytavat. Kyselyn perusteella yleisin saatavien turvaamisjärjestely on vakuusmenettely, jonka yksityiskohdat vaihtelevat maittain.

5.2.2 Jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen ja tehotariffit

Euroopassa tariffirakenteet koostuvat pääosin kolmesta komponentista: energiakomponentista (€/kWh), tehokomponentista (€/kW) ja kiinteästä komponentista (€/vuosi). Energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) raportin¹⁰ mukaan valtaosassa EU:n jäsenvaltioita on käytössä joko energiakomponentin ja kiinteän komponentin tai tehokomponentin ja energiakomponentin yhdistelmä. Kolmessa jäsenvaltiossa on käytössä vain energiakomponentti kaikille loppukäyttäjille, kun taas missään jäsenvaltiossa ei ole käytössä vain tehokomponenttia tai pelkkää kiinteää maksua. Tehokomponenttia sovelletaan osana jakelumaksua kaikille loppukäyttäjryhmille Kroatiassa, Tšekissä, Kreikassa, Latviassa, Portugalissa, Slovakiassa, Sloveniassa, Espanjassa, Ranskassa, Maltalla, Alankomaissa ja Puolassa. Lisäksi joissain jäsenvaltioissa, kuten Suomessa, tehokomponentti on voinut olla käytössä osalla loppukäyttäjistä. Pääosassa jäsenvaltioita energiakomponentilla on ollut suurempi painoarvo kuin tehokomponentilla, kun taas kiinteän komponentin osuus on kaikissa jäsenvaltioissa ollut vähäisempi.

Sekä energia- että tehopohjaisilla komponenteilla on kuitenkin monia mahdollisia malleja. Aikajaotellut tariffit ovat pohjoismaista olleet yleisimmin käytössä Suomessa. Muualla Euroopassa aikajaoteltuja tariffeja on käytetty esimerkiksi Ranskassa, Iso-Britanniassa sekä Saksassa. Tehokomponentin määrittelyssä on EU-jäsenvaltioissa käytetty esimerkiksi käytettyä maksimitehoa (ml. tiettyyn ajankohtaan sidottu) tai sopimukseen tai liittymän enimmäistehoa.

Esimerkiksi Ranskassa käyttöaika- ja vaihtuvahuipputariffeja on käytetty 50 vuoden ajan useilla jännitetasoilla päivittäisen ja kausiluonteisen huipun ajamiseen. Yhdessä ohjatun vedenlämmityksen kanssa nämä tariffit ovat siirtäneet noin 10 GW kulutuksen aamun ruuhka-ajasta yöhön. Keskiännitetasolla verkkotariffeilla on viisi ajanjaksoa: vuosihuippu, korkea sesonkihuippu,

---

¹⁰ <https://acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER%20Report%20on%20D-Tariff%20Methodologies.pdf>

sesonkiaika ruuhkahuippujen ulkopuolella, sesonkiajan sisäpuolella ja sesonkiajan ulkopuolella. Tutkimukset viittaavat siihen, että keskijännitetasolla paikalliset ja kansalliset huippupäivät ovat samat 80-90% ajasta.

Ruotsi

Ruotsissa pienasiakkaiden jakelumaksut ovat historiallisesti sisältäneet kiinteän, sulakkeen kokoon perustuvan komponentin ja energiakomponentin. Suurimmalle osalle asiakkaita – koskien lähinnä niitä, joiden kulutus on pienehköä - tariffi ei sisällä aikajaottelua. Tehotariffi on kuitenkin lisännyt suosiotaan. Vuoden 2023 tariffitiedoissa 26 verkonhaltijaa ilmoitti tarjonneensa tehokomponenttisia tariffeja asiakkaille, joiden sulake on 63A tai pienempi. Suuremmille asiakkaille tehotariffi on sulakepohjaista kiinteää maksua yleisempi. Tehoperusteisissa tariffeissa on usein jonkinlainen aikajaottelu, joko kauden tai vuorokaudenajan mukaan. Viime aikoina Ruotsissa verkkokapasiteetin pula on alkanut vaivata paikallisesti kasvuaalueilla. Paikallinen energiainfrastruktuurin (Energimarknadsinspektion) on huomannut, että yksi tapa vähentää kapasiteetin puutetta ja käyttää verkkoa tehokkaammin on soveltaa kustannuksia heijastavia tariffeja, joilla on korkea ajallinen ja maantieteellinen erottelukyky.

Ruotsin energiaviranomainen antoi maaliskuussa 2022 sääntelyä sovellettavista tariffimalleista, jonka soveltaminen alkaa viimeistään tammikuussa 2027. Uuden sääntelyn mukaan verkkotariffien on koostuttava neljästä osiosta. Ensimmäinen näistä on sähkön siirron marginaalikustannukseen pohjautuva kilowattituntiperusteinen energiamaksu, jonka suuruus voi vaihdella siirron kustannusten vaihteluiden mukaisesti eri aikoina. Toisena komponenttina on tulevia kuluja kattava tehomaksu, jonka on vaihdeltava huomioiden mitatut tehovaihtelut eri vuorokauden- ja vuodenaikoina. Kolmanneksi tariffien on sisällettävä kiinteä asiakasmaksu, jonka on heijastettava verkkoyhtiölle kustakin asiakkaasta tai asiakasryhmästä erityisesti syntyviä kuluja muun ohella mittauksen ja raportoinnin asiakaskohtaiset vaihtelut huomioiden. Tariffin viimeinen komponentti on jäännöserä, johon sisällytetään ne kustannukset, jotka eivät tule katetuksi kolmessa ensiksi mainitussa komponentissa, ja mahdollisuuksien mukaan se olisi perittävä kiinteämääräisenä tilausmaksuna, perustuen joko asiakkaan sulakekokoon tai tilattuun tehoon.

Norja

Norjassa jakelumaksut sisältävät energiakomponentin ja kiinteän osan. Energiakomponentti kohdistetaan kaikille verkkokäyttäjille ja sillä katetaan verkon siirtohäviöistä johtuva marginaalitappio. Komponentin suuruus lasketaan liityntäpisteittäin kertomalla kyseisen liityntäpisteen marginaalitappio, joka voi olla enintään 15 prosenttia, vuorokausimarkkinoiden aluehinnalla. Komponentin on oltava aikajaoteltu päiväajan sekä yö- ja viikonloppuaikojen tariffeiksi ja ne määritetään sekä julkaistaan kerrallaan vuodeksi eteenpäin.

Jakeluverkossa olevan loppukäyttäjän energiakomponenttiin voidaan sisällyttää myös muita verkon toimintaan liittyviä kiinteitä kustannuksia. Heinäkuun 2024 jälkeen energiakomponentin osuus ei saa ylittää 50 prosenttia verkkoyhtiön kultakin asiakasryhmältä saamista kokonaistuloista.

Energiakomponentti ei kuitenkaan yksinään riitä kattamaan verkkotoiminnan kiinteitä kustannuksia ja tuottamaan verkkoinvestoinneille kohtuullista tuottoa, minkä vuoksi loppukäyttäjiltä peritään myös tämän tehotarpeen mukaan määräytyvä kiinteä maksu. Tällä katetaan loppuosaa kiinteistä kuluista sekä asiakasryhmäkohtaiset kulut, jotka voivat poiketa asiakasryhmien välillä, mikäli se on perusteltua ottaen huomioon asiakasryhmien erot verkkoihin liittyvissä olosuhteissa. Tehomaksu määritellään eri ajankohdille eri tasoille, ja asiakkaan tehomaksu määräytyy sen mukaan, minä ajankohtana tämä käytti eniten energiaa kunkin kuukauden aikana.

Lisäksi yli 100 000 kWh vuodessa kuluttavien yritysasiakkaiden siirtotariffi voi sisältää tehomaksun, jonka määrittelyssä yhtiöt käyttävät erilaisia malleja: osa määrittelee tehomaksun suuruuden perustuen kunkin kuukauden tehohuippuun, ja osa puolestaan määrittää tehomaksun useamman määrittämistävän yhteisvaikutuksen perusteella.

Tanska

Tanskassa kaikilla jakeluverkonhaltijoilla on oltava käytössä älymittarit, mikä mahdollistaa kotitalouksien sähköpohjaisen tuntiveloituksen ja sitä kautta tehopohjaiset tariffit. Valtioneuvosto ei ota suosituksissaan kantaa tarkemmin kulutustariffien rakenteeseen, mutta lainsäädännössä arvioidaan, ettei esteitä erilaisille tariffien aikajaotteluille ole. Yksi lainsäädännön suosituksista oli, että ala itse muodostaisi verkonhaltijoille ja siirtoverkonhaltijoille uuden tariffimallin, joka heijastaisi verkon käytön kustannuksia ja edistäisi sähkönkulutuksen joustavuutta esimerkiksi aikaeritellyin ja tehopohjaisin tariffikomponentein. Kansallinen energiaviranomaisen ja kanta-verkkoyhtiön tehtävänä on luoda aikaeritellyt tariffit sekä verkko- että siirtoverkonhaltijoiden tasolla, joissa on kiinteä tehopohjainen komponentti korkeammille jännitetasoille.

5.2.3 Kuormanohjauksesta markkinaehtoisen jouston hyödyntämiseen

Euroopassa jakeluverkonhaltijan infrastruktuurin kautta tehtävät jakelutariffiin tai markkinahintaan perustuvat kuormanohjaukset ovat harvinaisia.

Tšekissä ja Slovakiassa on historiallisesti ollut vastaavan kaltainen yö-päiväohjaus kuin Suomessa. Järjestely on kuitenkin muutettu dynaamisemmaksi siten, että eri käyttäjäryhmillä releen kytketymsajat sekä vastaavat korkean ja matalan tariffin ajat voivat poiketa toisistaan. Käyttäjryhmät määräytyvät asiakkaan sähkönkulutuksen määrän ja verkkoon kytkettyjen laitteiden perusteella. Esimerkiksi Tšekissä on muun muassa oma tariffinsa sähköauton omistaville asiakkaille ja lämpöpumpun omistamille asiakkaille. Sääntelyviranomainen on määrännyt montako tuntia vuorokaudessa kullakin asiakasryhmällä korkeaa ja matalaa tariffia sovelletaan, mutta verkkoyhtiö voi päättää korkean ja matalan tariffin ajankohdat. Esimerkiksi lämpöpumppuasiakkaalla korkeaa tariffia sovelletaan kahden tunnin ajan ja sähköauton latausasiakkaalla 16 tuntia.

Ruotsissa ei ole käytössä ehdotetun tyyppistä jakeluverkonhaltijan järjestelmien kautta toteutettavaa markkinapohjaista kuormanohjausta tai verkkoyhtiön tariffiin perustuvaa ohjausta. Siirtoverkonhaltija voi kuitenkin manuaalisesti tai automaattisesti kytkeä kuormaa irti verkon toiminnan turvaamiseksi. Lisäksi jakeluverkonhaltija voi sopia sellaisesta liittymissopimuksesta, jossa jakeluverkonhaltija voi kytkeä asiakkaan kuorman irti lyhyellä varoitusajalla. Asiakasta voidaan kompensoida pienennetyllä verkkotariffilla. Näitä vapaaehtoisia sopimuksia ei säännellä erityislainsäädännöllä. Ruotsin malli liittyy kuitenkin verkon kuorman hallintaan sähköjärjestelmän toiminnan näkökulmasta eikä ehdotetun markkinaehtoisen kuormanohjauksen tyyppiseen loppukäyttäjän kuorman osittaiseen ohjaukseen.

Myöskään Tanskassa ei ole käytössä ehdotetun tyyppistä markkinapohjaista kuormanohjausta. Kuluttajilla voi kuitenkin olla aikajaoteltuja verkkopalvelutariffeja, jotka kannustavat kuluttajia siirtämään itse kulutustaan pois huippukulutustunneilta. Jakeluverkonhaltijoilla ei myöskään ole mahdollisuutta loppukäyttäjän kuormanohjaukseen muutoin kuin niin kutsuttujen joustavien liittymissopimusten tai sähkökatkojen kautta. Joustavasta liittymissopimuksesta on tullut erikseen sopia loppukäyttäjän kanssa.

5.2.4 Uuden sähköntuotteen voimaantulo

Etämyynnin kautta tapahtuvaan sähköntuotteen voimaantuloon kohdistuu muissa Pohjoismaissa kuluttajaa suojaavaa sääntelyä.

Ruotsissa ja Tanskassa uuden sähköntuotteen voimaantuloaikaa ei lähtökohtaisesti ole rajoitettu. Ruotsissa myyjän aloitteesta tapahtuvan puhelinmyynnin kautta tehty sähköntuotteen voimaantulo voi kuitenkin tulla voimaan vasta kun kuluttaja on hyväksynyt sen kirjallisesti. Lisäksi kuluttajalla on oikeus peruuttaa etämyynnissä tehty sopimus 14 vuorokauden sisällä. Peruuttamisoikeutta voidaan jatkaa enimmillään yhteen vuoteen, jos kuluttaja ei ole saanut riittävää tietoa peruuttamisoikeudestaan. Peruuttamiseen sovelletaan kuitenkin jälleen 14 vuorokauden rajaa siitä lähtien, kun kyseinen tieto toimitetaan kuluttajalle.

Myös Tanskassa kuluttaja voi perua etämyynnin kautta tai myyjän tavanomaisen liikepaikan ulkopuolella, kuten katumyynnissä, tehdyn sopimuksen 14 vuorokauden kuluessa sopimuksen tekemisestä. Lisäksi Tanskassa puhelinmyynti on kielletty ilman kuluttajan suostumusta. Kielto ei koske pieniä ja keskisuuria yrityksiä asiakkaina.

Norjassa kuluttaja voi perua etämyynnin kautta tehdyn sopimuksen 14 vuorokauden kuluessa sopimuksen tekemisestä. Perumisoikeutta voidaan kuitenkin jatkaa yhteen vuoteen saakka, jos kuluttaja ei ole saanut ennen sopimuksen tekemistä riittävää tietoa peruuttamisoikeudesta, tai jos kuluttajalle ei ole pysyvässä muodossa toimitettu peruuttamislomaketta heti sopimuksen teon jälkeen. Puhelinmyynnin kautta tehtyjen sopimusten katsotaan olevan päteviä vasta, kun kuluttajalle on toimitettu tiedot tarjouksesta pysyvässä muodossa kirjallisesti, ja kun kuluttaja on kirjallisesti hyväksynyt tarjouksen. Norjassa on lisäksi käsittelyssä lakiehdotus, jossa sähkömarkkinalakia muutettaisiin siten, että kuluttaja voisi sitovasti hyväksyä etämyynnin kautta tehdyn sähköntuotteen voimaantuloon vasta kun kyseistä sopimusta koskevan tarjouksen tekemisestä olisi kulunut vuorokausi. Ehdotuksen tavoitteena on lisätä kuluttajansuojaa mahdollistaen kuluttajalle riittävän ajan ymmärtää sopimuksen ehdot sekä tarvittaessa verrata sitä muihin tarjouksiin.

5.2.5 Määräaikaisen sähköntuotteen voimaantuloon sovellettavien sääntely

EU:n jäsenvaltioissa on sovellettu erilaisia ratkaisuja määräaikaisen sopimuksen irtisanomismaksujen kohdalla. Ruotsissa määräaikaiset kiinteähintaiset sähköntuotteen voimaantuloon sovellettavat sopimukset kestävät yleensä yhdestä kolmeen vuoteen, mutta niiden kesto voi vaihdella yhden kuukauden ja 10 vuoden välillä. Määräaikaisen sähköntuotteen voimaantuloon sovellettavien sopimusten ennakkoilmoitus on mahdollista lisämaksusta, joka voi olla enintään ennakkoilmoituksesta aiheutuvan teoreettisen vaihtoehtoiskustannuksen määräinen. Näihin voidaan laskea todellisten kulojen lisäksi teoreettisia asiakaskohtaisia kuluja, kuten suojaustuotteena käytettävän tuotteen hinta jaettuna asiakkaan kulutusmäärällä, jolla saadaan laskettua teoreettisesti kyseisen asiakkaan osuus hankitusta suojaustuotteesta.

Sloveniassa irtisanomismaksua ei saa periä, jos määräaikainen sopimus irtisanotaan tilanteessa, jossa sopimuksen voimaantulosta on kulunut vähintään yksi vuosi. Sen sijaan tätä lyhyemmän aikaa voimassa olleiden sopimusten kohdalla sovelletaan osapuolten sopimuksessa sopimia seuraamuksia. Irlannissa irtisanomismaksu on mahdollinen ja se vastaa sisällöltään sähkömarkkinadirektiivin sääntelyä. Liettuassa puolestaan irtisanomismaksua koskevaa sähkömarkkinadirektiivin sääntelyä ei ole otettu kansallisesti käyttöön.

Norjassa irtisanomismaksun periminen on mahdollista, ja käsittelyssä on myös lakiehdotus, jolla selkeytettäisiin irtisanomismaksujen soveltamista kuluttajan näkökulmasta. Lakiehdotuksen mukaan vähittäismyyjän olisi sisällytettävä sopimusehtoihin esimerkki irtisanomismaksun

laskemisesta. Lisäksi vähittäismyyjän olisi pyynnöstä esitettävä kuluttajalle kirjallisesti tarkempi tieto irtisanomismaksun suuruudesta. Esitetty arvio sitoisi vähittäismyyjää vähintään kahden päivän ajan sen antamisesta kuluttajalle.

5.2.6 Liittämisvelvollisuus

Ruotsin sähkölain 4 luvun 5 §:n mukaan liittäminen on tehtävä kohtuullisessa ajassa liittämispyynnön esittämisestä. Liittämiseen saa mennä yli kaksi vuotta ainoastaan silloin, jos se on välttämätöntä ottaen huomioon liittämisen laajuus ja tekninen muoto tai muut erityiset syyt. Kyseinen säännös soveltuu sekä kuluttaja- että yritysasiakkaisiin. Kuluttajien osalta Ruotsin kansallisen sääntelyviranomaisen on kuitenkin mahdollista tehdä päätös lyhyemmän liittämisaian soveltamisesta.

Tanskassa sekä siirtoverkonhaltijalla että jakeluverkonhaltijalla on liittämisvelvollisuus. Verkonhaltijoiden ei kuitenkaan välttämättä tarvitse luvata tiettyä liityntäaikaa täydelle liittymälle, ja liittyjä voidaan liittää myös määräaikaisella joustavalla liittymissopimuksella. Lainsäädännön tasolla liittämiselle ei ole asetettu määräaikaa, mutta verkonhaltija ja liittyjä voivat sopia siitä keskinäisessä sopimuksessaan.

6 Lausuntopalaute

...

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Sähkömarkkinalaki

3 §. Määritelmät. Pykälän 5 kohdan liittymisjohdon määritelmää ehdotetaan tarkennettavaksi voimalaitosten ja niiden yhteydessä olevien energiavarastojen muodostamien niin sanottujen hybridiliittymien liittymisjohtojen osalta. Sähkökäyttöpaikkojen liittämisen sääntelyyn ei ehdoteta muutoksia. Ehdotuksen mukaan liittymisjohdolla tarkoitettaisiin sähköjohdon ja muiden sähköverkkoon liittämiseen tarvittavien sähkölaitteiden ja –laitteistojen muodostamaa yhtenäistä kokonaisuutta, jolla liitetään sähköverkkoon liittyjän tai liittyjien a) sähkökäyttöpaikka, b) yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto tai c) yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto.

Liittymisjohto ei kuuluisi sähkömarkkinalain 4 §:ssä tarkoitettun luvanvaraisen sähköverkkotoiminnan piiriin eikä liittymisjohtoon sovellettaisi verkonhaltijaa koskevia yleisiä velvoitteita. Kahden verkonhaltijan verkot yhdistävä johto ei olisi liittymisjohto vaan osa luvanvaraisen sähköverkkotoiminnan piiriin kuuluvaa sähköverkkoa, jolloin tällaiseen johtoon sovellettaisiin verkonhaltijoiden yleisiä velvoitteita kuten siirto- ja liittymisvelvoitetta. Vähintään 110 kilovoltin liittymisjohtoihin sovellettaisiin kuitenkin lain 3 luvun mukaista suurjännitejohtojen rakentamisen hankelupamenettelyä.

Liittymisjohdon jännitetaso ei vaikuttaisi johdon luonteeseen. Lisäksi liittymisjohto voisi ylittää valtakunnan rajan. Valtakunnan rajan ylittävän, nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohdon rakentamiseen on kuitenkin sähkömarkkinalain 14 §:n mukaisesti pyydettävä hankelupa ministeriöltä.

Liittymisjohdolla tarkoitettaisiin varsinaisen liittymisjohdon lisäksi myös liittämispisteen liittyjän tai liittyjien puolella olevien muiden sähköverkkoon liittämiseen tarvittavien sähkölaitteiden

ja –laitteistojen muodostamaa yhtenäistä kokonaisuutta. Liittymään ja liittymisjohdon käsitteeseen kuuluisivat siten muun muassa liittyjän omistuksessa tai hallinnassa olevat muuntoasemat, muuntajat ja tasavirran vaihtovirraksi muuntavat vaihtosuuntaajat. Terminologian täsmentämisellä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevia liittyjän ja verkonhaltijan vastuita. Liittymisjohdon rakentaminen kuuluisi jatkossakin liittyjän vastuulle, eikä liittymisjohto kuuluisi verkonhaltijan sähköverkkoon. Sähköverkon mittauslaitteistot kuuluisivat kuitenkin verkonhaltijan vastuulle siten kuin sähkömarkkinalain 22 §:ssä säädetään.

Liittymisjohto olisi ensinnäkin sähköjohto, jolla yhtä sähkönkäyttöpaikkaa palvelevat sähkölaitteet ja -laitteistot liitetään sähköverkonhaltijan sähköverkkoon. Liittymisjohdon tyyppillinen tunnusmerkki on, että se palvelee yhtä liittyjää. Liittymisjohto yhdistäisi aina yksittäisen sähkönkäyttöpaikan, energiavaraston taikka yksittäisen voimalaitoksen verkonhaltijan sähköverkkoon. Sähkönkäyttöpaikaksi katsottaisiin esimerkiksi sähkömarkkinalain 4 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kiinteistö tai sitä vastaava kiinteistöryhmä, jolla sijaitseva sähköverkko ei kuulu luvanvaraisen sähköverkkotoiminnan piiriin. Tällaisella sähkönkäyttöpaikalla voisi olla sähkönkulutuksen lisäksi myös sähköntuotantoa ja energiavarastoja. Yhdessä liittymässä voisi olla myös useita sähkönkäyttäjää. Tästä esimerkkeinä ovat kerros- tai rivitalo, jossa on useita huoneistoja taikka teollisuuskiinteistö, jossa toimii useita yrityksiä.

Liittymisjohdoksi katsottaisiin myös sähköjohto, jolla yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto liitetään sähköverkonhaltijan sähköverkkoon, sekä sähköjohto, jolla yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto liitetään sähköverkonhaltijan sähköverkkoon. Näissä tapauksissa liittämispisteen liittyjän tai liittyjien puolella sijaitsevien voimalaitosten ja energiavarastojen sekä niitä palvelevien sähkölaitteiden ja –laitteistojen ei tarvitsisi sijaita saman kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän alueella. Säännös mahdollistaisi esimerkiksi usean erillisen tuulivoimalan tai -puiston liittämisen sähköverkkoon yhteisellä liittymisjohdolla. Liittymisjohdon määritelmän muuttaminen mahdollistaisi tältä osin myös yhden tai useamman toisiinsa kytketyn energiavaraston taikka yhden tai useamman voimalaitokseen tai voimalaitoksiin kytkeytyvän energiavaraston muodostaman kokonaisuuden liittämisen sähköverkkoon yhteisellä liittymisjohdolla. Näissä tapauksissa liittyjiä voisi olla useampia kuin yksi, mikä mahdollistaisi, että liittymässä voisi olla usean tahon omistuksessa olevia voimalaitoksia ja energiavarastoja. Tällä tavalla muodostuvaa kokonaisuutta ei katsottaisi sähkömarkkinalain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitetuksi sähköverkoksi eikä liittymisjohdon operointia lain 3 §:n 6 kohdassa tarkoitetuksi sähköverkkotoiminnaksi, joita koskee lain 4 §:ssä tarkoitettu sähköverkkotoiminnan luvanvaraisuus.

Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 32 b kohta, jonka mukaan määräaikaikaisella, kiinteähintaisella sähköntoimitussopimuksella tarkoitettaisiin sähköntoimittajan ja loppukäyttäjän välistä sähköntoimitussopimusta, jolla taataan samat sopimusehdot, mukaan lukien hinta, sopimuksen voimassaolon ajaksi, mutta johon voi kiinteän hinnan sisällä sisältyä joustava elementti, jossa hinta vaihtelee esimerkiksi huippukuormitusaikoina ja niiden ulkopuolisina aikoina, ja jossa tuloksena olevan laskun muutokset voivat johtua ainoastaan sellaisista tekijöistä, joita sähköntoimittaja ei ole määritellyt, kuten veroista ja maksuista. Määritelmä vastaisi sähkömarkkinadirektiivin 2 artiklan direktiivillä (EU) 2024/1711 lisättävää uutta 15 a alakohtaa.

Lisäksi pykälään esitetään lisättäväksi uusi 38 a kohta. Kohdan mukaan sopimuksen irtisanomismaksulla tarkoitettaisiin maksua tai sakkoa, jonka sähköntoimittaja tai aggregointia harjoittava sähkömarkkinoiden osapuoli voi veloittaa asiakkaalta sähköntoimitus- tai palvelusopimuksen irtisanomisesta. Määritelmä vastaa sähkömarkkinadirektiivin 2 artiklan 16 alakohtaa.

13 §. Jakeluverkon rakentaminen. Pykälässä säädetään jakeluverkonhaltijan yksinoikeudesta rakentaa jakeluverkkoa vastuualueellaan sekä sitä koskevista poikkeuksista. Jakeluverkon

osalta sähköverkkoluvan haltijalla on yksinoikeus jakeluverkon rakentamiseen vastuualueellaan. Yksinoikeus ei koske suurjännitteistä jakeluverkkoa, jonka rakentamista säännellään 14 §:n mukaisella hankelupamenettelyllä. Jakeluverkonhaltijan verkonrakennusmonopolin perusteena on etäisyysriippumattoman hinnoittelun ja haja-asutusalueiden sähköjakelupalveluiden saatavuuden turvaaminen kunkin jakeluverkonhaltijan vastuualueella. Muut voisivat rakentaa alueelle jakeluverkkoa vain pykälässä mainituissa tapauksissa. Esimerkiksi sähkökäyttäjää voisi rakennuttaa sähköurakoitsijalla oman liittymisjohtonsa, jolla sähkökäyttöpaikka liitetään jakeluverkkoon. Liittymisjohto jää rakennuttajan hallintaan ja tämä myös vastaa liittymisjohton käytöstä ja kunnossapidosta, ellei vastuualueen jakeluverkonhaltijan kanssa muusta sovita.

Pykälän 2 momentin 1 ja 2 kohtaan ehdotetaan liittymisjohton määritelmän muutoksiin perustuvia tarkennuksia. Ehdotuksen mukaan muut saisivat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos 1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkökäyttöpaikka taikka yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon ja 2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon.

Sähkökäyttöpaikkoja koskevan momentin 1 kohdan mukaan jakeluverkonhaltijan verkonrakennusmonopoli ei koskisi liittymisjohtoa tai varasyöttöyhteyttä, jolla sähkökäyttöpaikka taikka yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon. Säännökseen esitetään lisättäväksi nykyiseen säännökseen verrattuna yhden tai useamman toisiinsa kytketyn energiavaraston liittymisjohton ja varasyöttöyhteyden rakentaminen. Liittymisjohton keskeinen tunnusmerkki on se, että johto palvelee vain yhtä liittytjää. Jos liittytjinä olevia eri kiinteistöillä tai kiinteistöryhmällä sijaitsevia sähkökäyttöpaikkoja on useampia, on kysymyksessä lain tarkoittaman sähköverkon rakentaminen, jota ei koske liittymisjohton sääntely. Vastaavasti muut liittytjät eivät voisi rakentaa omaa liittymisjohtoaan tässä laissa tarkoitettuun liittymisjohtoon, sillä siinä tapauksessa liittymisjohton operointi muuttuisi luvanvaraiseksi sähköverkkotoiminnaksi.

Momentin 2 kohdassa säänneltäisiin voimalaitosten ja niihin kytkeytyvien energiavarastojen liittymisjohton ja varasyöttöyhteyden rakentamista. Kohdan mukaan jakeluverkonhaltijan verkonrakennusmonopoli ei koskisi liittymisjohtoa tai varasyöttöyhteyttä, jolla yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon. Säännöksessä esitetään tarkennettavaksi nykysääntelyä siten, että tällaiseen liittymisjohtoon tai varasyöttöyhteyteen voisi liittää yhden tai useamman energiavaraston. Voimalaitosten ja niihin kytkeytyvien energiavarastojen liittymisjohtojen rakentamisoikeus olisi siten jakeluverkoissa väljempi kuin sähkökäyttöpaikkojen vastaava oikeus. Useampaa voimalaitosta ja niihin kytkeytyviä energiavarastoja varten voisi rakentaa yhteisen liittymisjohton ilman, että toiminta muuttuisi luvanvaraiseksi sähköverkkotoiminnaksi. Liittymisjohton voisi rakentaa myös vastuualueella tai sen ulkopuolella sijaitsevaan toisen verkonhaltijan verkkoon. Uusiutuviin energialähteisiin perustuvan hajautetun sähköntuotannon ja niihin kytkeytyvien energiavarastojen toimintaedellytysten parantamiseksi sähköjakeluverkoissa olisi tarkoituksenmukaista säätää niille sähkökäyttöpaikkoja väljemmät mahdollisuudet liittymisjohtojen rakentamiseen. Ehdotuksella pyritään tältä osin edistämään sähköjärjestelmän joustoa, tasoittamaan uusiutuviin energialähteisiin perustuvien voimalaitosten vaihtelevaa tuotantoa häiriötilanteissa ja tuuli- ja aurinkoennusteiden virheiden korjaamiseksi sekä vakauttamaan suuntaajakytkettyjen voimalaitosten vaikutuksia sähköjärjestelmän inertiaan. Menettelystä sähköjärjestelmälle saatavan kokonaisuhyödyn arvioidaan olevan suurempi kuin siitä jakeluverkkojen optimaaliselle rakentamiselle aiheutuvien haittojen.

16 §. Hankeluvan myöntäminen. Pykälässä säädetään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköjohtojen rakentamista koskevien hankelupien myöntämisperusteista. Pykälän 2 momentin säännöksillä suljetaan tietynlaiset sähköjohdot sähköjärjestelmän näkökulmasta tapahtuvan tarveharkinnan ulkopuolelle. Näitä säännöksiä ei sovelleta maan rajan ylittäviin sähköjohtoihin. Hankeluvan hakijan ei tarvitse luvan saadakseen erikseen osoittaa, että johdon rakentaminen on tarpeellista sähkön siirtokapasiteetin riittämättömyyden tai puutteellisen sähkön laadun vuoksi. Säännös ei kuitenkaan vapauta lupaharkintaan liittyvistä ympäristöperusteiden arvioinneista. Lisäksi liittyjän tulee täyttää verkonhaltijan liittyjille asettamat tekniset vaatimukset.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaan ehdotetaan liittymisjohdon määritelmän muutoksiin perustuvia tarkennuksia. Ehdotuksen mukaan hankelupa olisi 1 momentin estämättä myönnettävä liittymisjohdolle, jolla sähkönkäyttöpaikka, yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto, yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon, jos hakemus ei koskisi valtakunnan rajan ylittävää sähköjohtoa. Momentin 2 kohtaan ei esitetä muutoksia.

20 §. Liittämismvelvollisuus. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tarkentavia säännöksiä liittymän kytkemisestä sähköverkkoon. Ehdotuksen mukaan liittymä olisi kytkettävä sähköverkkoon liittymän kohtuulliset tarpeet ja liittymän kytkemiseksi tarvittavat sähköverkkoinvestoinnit huomioiden ottaen kohtuullisessa ajassa siitä, kun verkonhaltija on vastaanottanut liittämispöytäkirjan ja liittymän kytkemisen edellyttämät tiedot liittymän sähkölaitteistoista. Kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saisi ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä.

Samalla siirrettäisiin sähkömarkkinalain 21 b §:n 2 momenttiin vaatimus, joka koskee verkonhaltijan velvoitetta antaa arvio liittymästä liittämiskustannuksista ja toimitusajasta, jotta liittämispöytäkirjan toteuttamiseen liittyvät verkonhaltijan ensitoimet olisi keskitetty samaan säännökseen.

Muutoksilla tavoiteltaisiin sääntelyn selkeyttä ja osaltaan saatettaisiin kansallisesti voimaan direktiivillä (EU) 2024/1711 muutettavan direktiivin 2019/944 33 artiklan 1 kohdan vaatimus säätää tiettyjen latauspisteiden sähköverkkoon liittämisen helpottamisesta.

Sähkömarkkinamallia muuttavien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1747 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1711 tavoitteina on osaltaan lyhentää sähköliittymien sähköverkkoon liittämiseen kuluva aikaa. Lyhyemmällä liittämisaikalla nopeutetaan sähkömarkkinoiden kehitystä kohti hajautetumpaa ja puhtaampaa sähköntuotantoa ja irtautumista fossiilisista polttoaineista. Tuotannon muuttuminen sääriippuvaisemmaksi edellyttää tuotantomäärien vaihteluihin varautumista. Lyhyemmät kytkentäajat mahdollistavat sähkön tuotannosta johtuvia hintavaihteluita tasaavien ja verkon toimintavarmuutta parantavien järjestelmien, kuten energiavarastojen, nopeampaa kytkemistä verkkoon. Pääsääntöisesti verkonhaltijat kykenevät tekemään tarvittavat toimenpiteet nopeammin kuin 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä.

Lainkohdassa korostettaisiin aiempaa selvemmin, että kohtuullisen liittämisaikojen arvioinnissa on huomioitava verkonhaltijan liittämistä johtuvat tarpeelliset investoinnit sekä liittymän kohtuulliset tarpeet. Kohtuullisuutta olisi arvioitava tapauskohtaiset olosuhteet huomioon ottaen tavalla. Verkonhaltijan tulisi kohtuullisessa ajassa korjata kehittämisselvyyden ja liittämismvelvollisuuden kanssa ristiriidassa olevat puutteet verkkonsa kyvyssä ottaa vastaan uusia liittymi-

jiä tai liittymätehon korotuksia. Merkitykselliset verkonhaltijan osalta huomioitavat tekijät voisivat liittyä esimerkiksi suunnitteluun, lupamenettelyihin ja rakentamiseen kuluvaan aikaan. Toisaalta liittymän kannalta tarkasteltuna liittämisen ei saisi kohtuuttomasti viivästyä riittämättömän siirtokapasiteetin tai liittämisen kannalta tarpeellisten verkostoinvestointien vuoksi. Pien- ja keskijänniteverkossa kohtuullinen liittymän toimitusaika on normaalisti enimmillään muutamia kuukausia, mitä olisi pidettävä lähtökohtana vastaavissa tapauksissa huomioitaessa liittymän kohtuullisia tarpeita. Kohtuullinen liittämisaika saisi näissä verkoissa ylittää kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä. Erityisten syiden poiketa kuuden kuukauden määräajasta tulisi perustua kysymyksessä olevan liittymän erityispiirteisiin tai –olosuhteisiin. Sen sijaan verkonhaltijan toimintaan liittyvät yleiset olosuhteet tai muut vastaavat yleisluontoiset perusteet eivät voisi muodostaa erityistä syytä poiketa liittymän kytkemisen määräajasta.

Paljon verkon vahvistusta ja verkon laajentamista vaativissa liittymistapauksissa kohtuullinen toimitusaika voi kestää pidempäänkin, edellyttäen kuitenkin sen perusteltavuutta suhteessa verkonhaltijalta odotettuihin toimenpiteisiin sekä vastaavissa tapauksissa toteutuneisiin liittämisaikoihin. Kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saisi ylittää 24 kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä. Myös näissä tapauksissa erityisten syiden poiketa määräajasta tulisi perustua kysymyksessä olevan liittymän erityispiirteisiin tai –olosuhteisiin. Sen sijaan verkonhaltijan toimintaan liittyvät yleiset olosuhteet tai muut vastaavat yleisluontoiset perusteet eivät voisi muodostaa erityistä syytä poiketa liittymän kytkemisen määräajasta.

Ehdotuksessa tarkoitettu liittyjä olisi käsitteisällöltään laajempi kuin sähkömarkkinalain 13 luvussa tarkoitettu liittyjä. Liittyjänä pidettäisiin tässä yhteydessä sellaista tahoja, joka tekee verkonhaltijalle liittämispyyntöä päästäkseen sähkömarkkinalain 3 §:n 19 kohdassa tarkoitetuksi verkon käyttäjäksi.

21 b §. *Verkkoon pääsyn täytäntöönpano sähköverkossa.* Ehdotuksen mukaan 21 b §:n 2 momenttia muutettaisiin siten, että momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 20 §:n 3 momentissa ollut verkonhaltijan velvoite antaa liittyjälle tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta. Muutoksen perusteena olisi liittämispyyntöstä johtuvien verkonhaltijan ensitoimien keskittäminen samaan pykälään, mikä selkeyttäisi sääntelyä. Siirrettävän lainkohdan asiasisältö pysyisi muuttumattomana.

Samalla 2 momenttia muutettaisiin siten, että sähköverkkoon liittämistä koskeva tarjous annettaisiin liittyjälle. Muutos tehtäisiin terminologisista johdonmukaisuussyistä, koska samassa yhteydessä muutettaisiin muitakin sähkömarkkinalain säännöksiä, joissa säädettäisiin jatkossa nimenomaisesti liittyjästä ja joissa soveltaminen olisi tarkoitus kohdistaa samaan joukkoon. Ehdotuksessa tarkoitettu liittyjä olisi käsitteisällöltään laajempi kuin sähkömarkkinalain 13 luvussa tarkoitettu liittyjä. Liittyjänä pidettäisiin tässä yhteydessä sellaista tahoja, joka tekee verkonhaltijalle liittämispyyntöä päästäkseen sähkömarkkinalain 3 §:n 19 kohdassa tarkoitetuksi verkon käyttäjäksi. Soveltamiskäytännössä tarjouksia on aiemminkin annettu myös halukkaille uusille liittyjille, joten muutoksella ei tavoitella sisällöllisiä muutoksia.

Verkonhaltijan tulisi säännöksen mukaan lisäksi antaa pyynnöstä tarjous verkon käyttäjälle, energiavaraston haltijalle ja asiakkaalle sähkön siirto- ja jakelupalvelusta. Terminologiaa ei ehdoteta tältä osin yhdenmukaistettavaksi liittyjäksi, koska siirto- tai jakelupalvelua pyytävä taho voi olla myös muu kuin liittyjä. Soveltamiskäytännössä tarjouksia siirto- ja jakelupalveluista on aiemminkin annettu myös halukkaille uusille verkon käyttäjille, energiavaraston haltijoille ja asiakkaille, joten muutoksella ei tavoitella sisällöllisiä muutoksia.

49 a §. Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut. Pykälän 1 momentin mukaan järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa. Momenttiin esitetään lisättäväksi uusi 4 a kohta, jonka mukaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tehtäviin kuuluisi ehdotetun 65 b §:n mukaisen markkinapohjaisen loppukäyttäjän kuormanohjauksen järjestämisen edellyttämä kuormanohjausrajapinnan ylläpitäminen sekä markkinapohjaiseen loppukäyttäjän kuormanohjaukseen liittyvien tietojen ylläpito ja välittäminen. Datahubissa olisi tieto esimerkiksi joustosopimuksista ja valtuutuksista ylläpitoon sekä tiedonvaihto liittyen kuormanohjauksen operointiin.

Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi uusi 5 a kohta, jonka mukaan sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön tehtäviin kuuluisi lisäksi ehdotetussa 105 i §:ssä tarkoitetun yhteislaskutuksen edellyttämä tuote- ja laskurivitietojen välittäminen. Datahub toimisi yhteislaskutuksen edellyttämän tiedon välittäjänä jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä, eikä yhtiöiden välillä tarvittaisi suoraa tiedonvaihtoa.

54 §. Sähkönjakelupalvelujen aikajaotus ja hintarakenne. Jakeluverkonhaltijan on tullut 54 §:n mukaan tarjota jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia erilaisia sähkönjakelupalveluja. Velvoitetta esitetään tarkennettavaksi niin, että jakeluverkonhaltijan tarjoamien sähkönjakelupalvelujen tulisi olla erilaisia aikajaotukseltaan ja hintarakenteeltaan. Jakeluverkonhaltijat voisivat edelleen tarjota esimerkiksi päivä-yö -jaoteltuja tai kausijaoteltuja sähkönjakelupalveluja.

Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan sähkönjakelupalvelutuotteiden jakelumaksun hintarakenne voisi koostua perusmaksusta, energiamaksusta ja tehomaksusta. Loppukäyttäjillä, joiden sähkönkäyttöpaikka on varustettu yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella, jakelumaksuun voisi sisältyä lisäksi loistehokomponentti. Säännös sisältäisi listauksen mahdollisista sähkönjakelupalvelutuotteiden jakelumaksun hintakomponenteista, tämän kuitenkin rajoittamatta verkonhaltijan valintaa eri komponenttien tarjoamisen välillä. Maksutyypit vastaisivat jo nykyiselläänkin käytössä olevia hintakomponentteja. Perusmaksulla tarkoitettaisiin jakelupalvelusta perittävää, kulutusmäärästä riippumatonta maksua. Energiamaksulla puolestaan tarkoitettaisiin sähkönkulutuksen mukaan määräytyvää hintakomponenttia. Tehokomponentti heijastaisi loppukäyttäjän käyttämää sähkötehoa. Maksukomponenttien määrittely tai niiden harmonisointi ei estäisi verkkoyhtiöitä määrittelemästä itse palveluidensa hinnoittelun tasoa.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin, että Energiavirasto voi antaa sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan säännöksiin perustuvia tarkempia määräyksiä sähkönjakelupalvelujen maksukomponenttien rakenteista, mukaan lukien tehomaksun ja aikajaotuksen kansallisista määräytymisperusteista. Energiaviraston määräys voisi koskea esimerkiksi minimilaskutustehoa tai toleranssia, jonka perusteella tehorajan ylittävä teho laskutetaan kuukausittain. Säännöksen tavoitteena olisi yhtenäistää tariffirakenteita kansallisella tasolla ja yksinkertaistaa näin muun muassa joustopalveluiden toimintaympäristöä sekä edistää eri jakeluverkonhaltijoiden sähkönjakelupalvelujen vertailtavuutta. Säännös ei estäisi 1 momentin mukaista jakeluverkonhaltijan valintavapautta tarjoamistaan palveluista, ja jakeluverkonhaltijat voisivat päättää tarjoavatko ne esimerkiksi päivä-yö -jaoteltua palvelua taikka tehoerusteisesti hinnoiteltua sähkönjakelupalvelua.

Sähkönjakelupalvelujen hinnoittelun sääntelyn reunaehdot sisältyvät EU-sääntelyyn. Hinnoittelun valvonta on asetettu kansallisen sääntelyviranomaisen toimivaltaan, ja sääntelyviranomaisen tulee tehtävää hoitaessaan toimia riippumattomasti. Sähkömarkkinadirektiivin 59 artikla sisältää säännökset kansallisten sääntelyviranomaisten tehtävistä ja toimivaltuuksista siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden valvonnassa. Artiklan 1 kohdan mukaan sääntelyviranomaisen tehtävänä

on vahvistaa tai hyväksyä avointen kriteerien mukaisesti siirto- tai jakelutariffit tai niiden laskentamenetelmät tai molemmat. Tariffien laskentamenetelmiä vahvistaessaan tai hyväksyessään kansallisen sääntelyviranomaisen on huomioitava sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan säännökset menetelmien aineellisista edellytyksistä. Sähkökauppa-asetuksen 62 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat kuitenkin pitää voimassa tai ottaa käyttöön toimenpiteitä, jotka sisältävät kyseistä asetusta yksityiskohtaisempia säännöksiä, edellyttäen, että kyseiset toimenpiteet ovat unionin oikeuden mukaisia. Pykälän 2 momenttiin esitetty Energiaviraston määräyksenantotoimivalta olisi luonteeltaan teknistä, ja se olisi yhdenmukaista Energiaviraston sähkömarkkinadirektiivin mukaisen sääntelyviranomaisen tehtävän kanssa. Käytössä olevien jakelupalvelun maksurakenteiden kodifointi ei rajoittaisi Energiaviraston toimivaltaa vahvistaa jakelupalvelun ehtoja tai palvelun hinnoittelua koskevia menetelmiä.

54 a §. *Sähköisen liikkumisen integrointi jakeluverkkoon.* Ehdotetulla uudella pykälällä saatettaisiin direktiivillä (EU) 2024/1711 muutettavan sähkömarkkinadirektiivin 33 artiklan 1 kohdan muutos osaksi kansallista lainsäädäntöä. Muutetun 33 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava tarvittava sääntelykehys, jolla helpotetaan sellaisten yleisesti saatavilla olevien ja yksityisten latauspisteiden liittämistä jakeluverkkoihin, joissa on älykkään lataamisen toiminnot ja kaksisuuntaisen lataamisen. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jakeluverkonhaltijat tekevät syrjimättömältä pohjalta yhteistyötä yritysten kanssa, jotka omistavat, kehittävät, käyttävät tai hallinnoivat sähköajoneuvojen latauspisteitä, myös verkkoon liittämisen osalta.

Yhteistyövelvoite ulottuisi sanamuotonsa mukaisesti yleisesti sähköajoneuvojen latauspistetoimintaan mainitulla tavalla kytkeytyviin yrityksiin eikä rajautuisi siten vain jakeluverkonhaltijan asiakkaisiin. Toisaalta yhteistyövelvoite ei rajautuisi pelkästään sähköverkkoon liittämiseen, vaan olisi luonteeltaan laajempi. Yhteistyövelvoitteen ala rajautuisi kuitenkin sellaisiin asioihin, joissa sähköajoneuvojen latauspisteiden kanssa toimivat yritykset perustellusti voisivat tarvita jakeluverkonhaltijoiden palveluita latausinfrastruktuuriin kehittämiseksi tai sitä koskevien investointien tekemiseksi.

54 b §. *Käytettävissä olevan jakeluverkonhaltijan kapasiteetin ilmoittaminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 54 b §, jossa säädettäisiin jakeluverkonhaltijan velvollisuudesta julkaista säännöllisesti tietoja käytettävissä olevasta siirtokapasiteetistaan ja perusteista niiden laskemiseksi. Säännöksellä saatettaisiin kansallisesti voimaan direktiivillä (EU) 2024/1711 muutettavan sähkömarkkinadirektiivin 31 artiklan 3 kohta ensimmäisen kappaleensa osalta.

Pykälässä edellytettäisiin, että jakeluverkonhaltijan on julkaistava kolmen kuukauden välein tietoja uusia liittämispyyntöjä varten sähköverkkonsa käytettävissä olevasta siirtokapasiteetistaan ja perusteista tämän kapasiteetin laskemiseksi. Julkaistavien tietojen tulisi olla selkeitä ja läpinäkyviä, ja lisäksi tiedot olisi eriteltävä maantieteellisesti riittävän yksityiskohtaisesti. Tietojen julkaisun avoimuutta rajattaisiin kuitenkin siten, ettei julkaisulla saisi vaarantaa yleistä turvallisuutta tai tietojen luottamuksellisuutta. Julkaisun tarkoituksena on antaa sekä olemassa oleville että mahdollisille uusille verkon käyttäjille tietoa käytettävissä olevasta jakeluverkonhaltijan kapasiteetista siten, että verkon käyttäjät voisivat tehdä tarkempia arvioita esimerkiksi uusien sähkökäyttöpaikkojen tai tuotantolaitosten sijoittamisesta jakeluverkon alueelle ja mahdollisuuksista muuttaa olemassa olevaa sähköliittymää suuremmaksi. Sijoittelun optimointi osaltaan ehkäisisi siirtorajoitusten syntymistä ja parantaisi järjestelmän kykyä integroida sähköverkkoon enemmän sekä tuotantoa että kulutusta. Julkaisussa olisi myös kerrottava mahdollisuudesta joustavaan liityntään siirtorajoitusten alaisilla alueilla. Joustavalla liitynnällä tarkoitettaisiin sellaista sähköverkkoon liittämistä, jota varten tehdään sähkömarkkinadirektiivin 6 a artiklassa tarkoitettu joustava liittymissopimus ja jossa sen nojalla rajoitetaan tai ohjataan sähkön syöttöä siirto- tai jakeluverkkoon tai sähkön käyttöä siirto- tai jakeluverkosta.

54 c §. *Liittämispyyntöön käsittely jakeluverkossa.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 54 c §, jossa säädettäisiin liittämispyyntöön käsittelystä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin liittäjän mahdollisuudesta toimittaa liittämispyyntö ja siihen liittyvä tarpeellinen aineisto pelkästään sähköisessä muodossa. Pykälän 2 momentissa asetettaisiin jakeluverkonhaltijalle velvoite antaa säännöllisesti kolmen kuukauden välein selkeää ja läpinäkyvää tietoa siitä, miten liittämispyyntöä on käsitelty ja mikä liittämispyyntöön käsittelyn tilanne on. Tiedot tulisi antaa siihen saakka, kunnes liittämispyyntö on käsitelty loppuun.

Ehdotuksessa tarkoitettu liittyjä olisi käsitteisällöltään laajempi kuin sähkömarkkinalain 13 luvussa tarkoitettu liittyjä. Liittäjänä pidettäisiin tässä yhteydessä sellaista tahoa, joka tekee verkonhaltijalle liittämispyyntöön päästökseen sähkömarkkinalain 3 §:n 19 kohdassa tarkoitetuksi verkon käyttäjäksi.

Säännöksellä saatettaisiin kansallisesti voimaan direktiivillä (EU) 2024/1711 muutettavan sähkömarkkinadirektiivin 31 artiklan 3 kohta sen toisen kappaleen osalta sekä saman artiklan 3 a kohta.

62 §. *Suljettua jakeluverkkoa koskevat erityissäännökset.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin tämän lakiehdotuksen 54 a - 54 c §. Lisäksi korjattaisiin kirjoitusvirhe. Mainittuja velvoitteita ei ole tarpeen asettaa suljettua jakeluverkkoa koskeviksi, koska suljettu jakeluverkko on rakenteeltaan yksinkertainen ja maantieteelliseltä laajuudeltaan rajattu, eikä siinä pääsääntöisesti tapahdu sähköjakelua kuluttajille. Mainitut, nyt suljetun jakeluverkon ulkopuolelle rajattavat säännökset on osaltaan tarkoitettu palvelemaan osaltaan kuluttajia ja osaltaan helpottamaan esimerkiksi verkon käyttäjien sijoittautumisharkintaa monimutkaisemmissa jakeluverkkorakenteissa.

65 b §. *Markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus jakeluverkossa.* Sähkömarkkinalakiin esitetään lisättäväksi uusi 65 b §, jolla mahdollistettaisiin siirtymä jakeluverkonhaltijan toteuttamasta kuormanohjauksesta markkinapohjaiseen kuormanohjaukseen. Pykälän 1 momentin mukaan loppukäyttäjä voisi sähkökäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen antamaan suoraan käskyt kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Loppukäyttäjä tekisi, muuttaisi ja peruuttaisi valtuutuksen ilmoituksella sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön. Loppukäyttäjän erillistä ilmoitusta ei kuitenkaan tarvittaisi tilanteessa, joissa valtuutus tiettyyn sähkökäyttöpaikkaan päättyisi automaattisesti Datahubin tietojen päivittymisen johdosta, kuten loppukäyttäjän muuttaessa ja määräaikaisen joustopalvelusopimuksen päättyessä. Kuormanohjauspalvelusta sopiminen loppukäyttäjän ja markkinapohjaisen kuormanohjauspalvelun tarjoajan välillä ei edellyttäisi kolmannen osapuolen, kuten jakeluverkonhaltijan, loppukäyttäjän vähittäismyyjän, tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen suostumusta.

Pykälän 2 momentin mukaan jakeluverkonhaltijan olisi mahdollistettava loppukäyttäjän ehdotetun 1 momentin mukaisesti valtuuttamalle toimijalle markkinaperusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittaustaitteiston kuormanohjausreleeseen. Jakeluverkonhaltijan olisi mahdollistettava loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen. Pääsyyllä kuormanohjaukseen tarkoitetaan mahdollisuutta ohjata kuormanohjausreleeseen kytkettyä asiakkaan sähkökuormaa etänä. Koska loppukäyttäjän kuormanohjaus tapahtuu releellä, joka on osa jakeluverkonhaltijan hallinnoimaa mittaria, tulisi jakeluverkonhaltijan mahdollistaa kuormanohjauksen tekninen toteutus ja kuormien liittäminen kuormanohjausreleeseen. Liittämisen mahdollistaminen voisi tapahtua esimerkiksi jakeluverkonhaltijan tarjoamana palveluna. Päätöksen asiakkaan kuormanohjauksesta tekisi asiakas itse.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jakeluverkonhaltijalla olisi oikeus ehdotetun 1 momentin mukaisen valtuutuksen estämättä käyttää kuormanohjausrelettä sähköverkkoon kohdistuvissa normaaliolojen häiriötilanteissa, sähköpulatilanteissa, valmiuslain (1552/2011) tarkoittamissa poikkeusoloissa, tai jos on ilmeistä, että markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus vaarantaa sähköverkon käyttövarmuuden. Säännöksellä turvattaisiin sähköjärjestelmän toimintaa ja mahdollistettaisiin jakeluverkonhaltijan tarvittavat kuormanohjaustoimet sekä varautumissuunnitelmaan sisällytettävästä sähkönkäyttöpaikkojen etusijajärjestyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (981/2022) ja valmiuslain edellyttämien toimien toteuttaminen. Valmiuslain 36 §:n mukaan poikkeusoloissa valtioneuvosto voi päätöksellään rajoittaa sähkön käyttöä tai kokonaan kieltää sähkön käytön valtioneuvoston asetuksella tarkemmin määriteltäviin muihin kuin huoltovarmuuden kannalta välttämättömiin tarkoituksiin. Lisäksi jakeluverkonhaltijalla tulisi olla mahdollisuus kuormanohjaukseen sähkön niukkuustilanteiden ulkopuolella, jos olisi ilmeistä, että kolmannen osapuolen suorittaman markkinaehtoisen kuormanohjauksen piirissä oleva merkittävän suuruusluokan kuorman ohjaaminen vaarantaisi sähköverkon käyttövarmuuden.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että ehdotetun 1 momentin mukaisen valtuutuksen päättyessä loppukäyttäjän verkonhaltijan olisi aktivoitava kuormanohjaukseen verkkopalvelutuotteen mukainen aikajaotus, ellei loppukäyttäjä tekisi uutta valtuutusta. Kyseisiä tilanteita voivat olla esimerkiksi myyjänvaihtotilanteet tai määräaikaisen kuormanohjauspalvelusopimuksen päätyminen. Ehdotetulla 65 b §:llä ei näin ollen kiellettäisi jakeluverkonhaltijan mahdollisuutta toteuttaa kuormanohjausta, jos loppukäyttäjän valtuuttama sähkömarkkinoiden osapuoli ei sitä tarjoa. Tällä vältettäisiin myös tilanne, jossa asiakkaan kuormanohjaukseen tulisi katkos. Katkos voisi johtaa esimerkiksi tilanteeseen, jossa asiakkaan kiinteistön lämmityskuormat eivät kytkettyisi talvella aikaisempaan tapaan päälle ja kiinteistö kokisi merkittäviä pakkasen aiheuttamia vaurioita.

Pykälän 5 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin kuormanohjaustoiminnallisuuden toteuttamisesta ja sen edellyttämästä tiedonvaihdosta. Asetuksenantovaltuus koskisi teknisiä seikkoja, kuten kuormanohjausrajapinnan toimintaa.

86 §. Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot. Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan vähittäismyyjän on annettava ehdotetussa 105 i §:ssä tarkoitettua yhteislaskutuksesta sovittaessa loppukäyttäjälle tieto jakeluverkonhaltijan nimestä ja yhteystiedoista sekä ohjeet ja yhteystiedot verkon häiriöiden ja keskeytysten ilmoittamisesta jakeluverkonhaltijalle. Ehdotetun 105 i §:n mukaisessa yhteislaskutuksessa vähittäismyyjä hoitaisi loppukäyttäjän asiakaspalvelun sähkönjakeluun liittyviä teknisiä kysymyksiä lukuun ottamatta. Ehdotetulla tiedottamisvelvoitteella pyrittäisiin varmistamaan, että loppukäyttäjä saa tiedon oikeasta kontaktihosta verkon häiriöiden ja keskeytysten varalta.

Pykälän 4 momenttia esitetään muutettavaksi niin, että velvoite kirjata tiedot sovituissa muodossa sopimukseen tai vahvistusilmoitukseen koskisi myös uutta 3 momenttia. Velvoitteella varmistettaisiin, että ehdotetussa 3 momentissa tarkoitettu tieto olisi yksiselitteisesti loppukäyttäjän saatavilla.

86 a §. Loppukäyttäjältä ennen sopimuksen tekemistä pyydettävät tiedot. Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan loppukäyttäjän sopimuksen tekemisen yhteydessä toimittamien tietojen muuttuessa loppukäyttäjän on itse ilmoitettava uusi laskutusosoite sen ollessa eri kuin sähkönkäyttöpaikan osoite. Ehdotetulla säännöksellä estettäisiin riski siitä, että vähittäismyyjälle tai jakeluverkonhaltijalle ilmoitettaisiin loppukäyttäjän laskutusosoitteeksi jokin kolmas taho ilman loppukäyttäjän omaa tahtoa, ja näin ollen vähennettäisiin väärinkäytösten

mahdollisuutta. Lisäksi säännöksellä turvattaisiin, että jakeluverkonhaltijalla säilyisivät oikeat asiakastiedot riippumatta siitä, että yhteislaskutuksen myötä jakeluverkonhaltijan asiakaskontakti vähenisi. Loppukäyttäjä voisi ehdotetusta säännöksestä huolimatta edelleen halutessaan ilmoittaa laskutusosoitteeseen sähkönkäyttöpaikastaan poikkeavan osoitteen esimerkiksi sopiessaan kolmannen tahon kanssa siitä, että tämä taho hoitaa loppukäyttäjän laskujen maksun.

87 §. Sopimuksen tekeminen. Pykälän 4 momentin mukaan toimitusvelvollisuuden piirissä olevalla loppukäyttäjällä tulee olla mahdollisuus tehdä vähittäismyyjän kanssa sopimus, joka sisältää sähköntoimituksen lisäksi sähkönjakelun sisältämän palvelun. Momentti esitetään kumottavaksi, sillä sen katsotaan esitetyn yhteislaskutuksen käyttöönoton myötä muuttuvan tarpeettomaksi. Kyseisen säännöksen kumoaminen ei vaikuttaisi muuhun toimitusvelvollisuuteen liittyvään sääntelyyn eikä säännöksen pohjalta voimassa oleviin sopimuksiin.

89 §. Sopimuksen voimassaolo ja päättyminen. Pykälään esitetään lisättävän uusi 2 momentti, jonka mukaan kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettua kotimyyntissä tai etämyyntissä tehdyn sähköntoimitusopimuksen mukaisen sähköntoimituksen on käynnistytävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä. Säännöksellä pyritään ehkäisemään tilanteita, joissa kuluttajan kanssa tehdään esimerkiksi puhelinmyyntissä sähköntoimitus sopimus pitkäksi aikaa odottamaan kuluttajalla sillä hetkellä voimassa olevan sopimuksen päättymistä. Sekä kuluttajan tarpeet, olosuhteet että sähkömarkkinoiden tilanne voivat muuttua pitkän odotusajan kuluessa, eikä uusi sopimus näin ollen voimaan tullessaan välttämättä enää vastaisi kuluttajan tarpeita. Säännös ei kuitenkaan estäisi kuluttajan omasta aloitteesta tapahtuvaa sähköntoimitusopimuksen tekemistä siten, että sopimus tulee voimaan kauempana tulevaisuudessa.

Uuden sopimuksen voimaantuloa tarkasteltaisiin säännöksessä sähköntoimituksen alkamisen ajankohdan perusteella. Aikarajan sitominen sopimuksen voimaantuloon voisi mahdollistaa sen, että säännöksen tarkoituksen vastaisesti tehtäisiin sopimuksia, jotka sopimusteknisesti tulisivat voimaan sallitun kolmen kuukauden aikana, mutta joiden mukainen sähköntoimitus alkaisi vasta edellisen sopimuksen voimassaolon päätyttyä.

92 a §. Sähköntoimitusopimuksen irtisanomismaksu. Lakiin esitetään lisättävän uusi 92 a §, jolla pantaisiin täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohta. Pykälän 1 momentin mukaan vähittäismyyjä tai itsenäinen aggregaattori voisi periä loppukäyttäjältä sopimuksen irtisanomisesta maksun, kun loppukäyttäjä vapaaehtoisesti irtisanoo määräaikaisen kiinteähintaisen sähköntoimitusopimuksen ennen määräajan päättymistä. Ehdotettu säännös soveltuisi näin ollen tilanteisiin, jossa määräaikainen sopimus on päättynyt loppukäyttäjän tekemään irtisanomiseen. Maksun tulisi lisäksi olla ollut osa sopimusta, jonka loppukäyttäjä on tehnyt vapaaehtoisesti, ja siitä tulisi olla tiedotettu selvästi loppukäyttäjälle ennen sopimuksen tekemistä. Irtisanomismaksu säilyisi näin ollen edelleen sopimusvapauden piirissä, ja ehdotetulla 92 a §:llä säänneltäisiin loppukäyttäjän ja vähittäismyyjän tai itsenäisen aggregaattorin väliseen sopimukseen perustuvan maksun enimmäismäärää.

Pykälän 2 momentti sisältäisi sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaiset kriteerit 1 momentissa tarkoitettujen irtisanomismaksun arviointiin. Maksun tulisi olla oikeasuhteinen, eikä se saisi ylittää sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota, mukaan lukien kustannukset mahdollisista yhdistetyistä investoinneista tai asiakkaalle osana sopimusta jo toimitetuista palveluista. Vähittäismyyjällä tai itsenäisellä aggregaattorilla olisi todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta. Euroopan unionin tuomioistuin on vuoden 2009 sähkömarkkinadirektiivin puitteissa katsonut asiassa C-371/22, *G sp. z o.o. v W S.A.*, että sopimussakon kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon muun muassa kyseessä olevan sopimuksen alkuperäinen kesto, sopimuksen jäljellä oleva

kesto sen päättämisaikana, sähkömäärä, joka on ostettu sopimuksen täyttämiseksi mutta jota asiakas ei lopulta kuluta, sekä keinot, jotka kohtuullisen huolellisella toimittajalla olisi ollut käytettävissään niiden mahdollisten taloudellisten tappioiden rajoittamiseksi, joita sille aiheutuu sopimuksen ennakaisen päättämisen vuoksi. Unionin tuomioistuin on asiassa C-371/22, *G sp. z o.o. v W S.A* lisäksi katsonut, että irtisanomisesta perittävän sopimussakon kohtuullisuudella turvataan loppukäyttäjän oikeutta vaihtaa toimittajaa sekä sähkömarkkinadirektiivin tavoitteiden toteutumista. Direktiivin tavoitteisiin lukeutuvat muun muassa täysin avoimet ja kilpailukykyiset sähkön sisämarkkinat, joilla kaikilla kuluttajilla on mahdollisuus valita vapaasti toimittajansa ja joilla toimittajat voivat vapaasti toimittaa hyödykkeitä asiakkailleen, kilpailukykyyn tehostaminen sisämarkkinoilla, jotta voidaan varmistaa sähkön toimitukset erittäin kilpailukykyisin hinnoin, sekä tasapuolisten toimintaedellytysten luominen sähkön sisämarkkinoiden toteuttamiseksi. Lisäksi tuomioistuin huomautti, sähkömarkkinadirektiivillä tavoiteltiin sitä, että kuluttajat hyötyvät kilpailukykyisistä ja vapautetuista markkinoista.

Pykälän 3 momentin mukaan Energiavirasto seuraisi 1 momentissa tarkoitettujen sopimuksen irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä 2 momentissa tarkoitettujen kriteerien puitteissa ja toteuttaisi asianmukaisia toimenpiteitä havaitessaan luvattomia irtisanomismaksuja. Ehdotettu säännös perustuu sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 momenttiin sekä sähkömarkkinadirektiiviin direktiivillä (EU) 2024/1711 lisättyyn uuteen 11 artiklan 2 kohdan b alakohtaan. Asianmukaisia toimenpiteitä olisivat esimerkiksi Energiaviraston yleiseen valvontatoimivaltaan lukeutuvat toimet. Lisäksi Energiavirasto voisi esimerkiksi antaa tarvittaessa lausuntoja 2 momentissa tarkoitettua vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvasta suoran taloudellisen tappion määräytymisperusteista. Energiavirastolla olisi näin ollen yleinen rooli valvontaviranomaisena joko omasta aloitteestaan tai sille tehtyjen kantelujen perusteella, mutta se ei ratkaisisi yksittäiseen sopimussuhteeseen liittyviä riitatapauksia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että ehdotetun pykälän säännöksistä ei saisi sopimuksin poiketa. Ehdotettu irtisanomismaksua koskeva sääntely olisi näin ollen luonteeltaan pakottavaa, eikä yksittäisessä tapauksessa voitaisi sopia esimerkiksi summaltaan ehdotetun 2 momentin mukaiset kriteerit ylittävästä irtisanomismaksusta. Säännöksellä suojattaisiin loppukäyttäjän asemaa sopimussuhteessa.

99 a §. Valitusten käsittely. Lakiin esitetään lisättävän uusi 99 a § loppukäyttäjän tekemän valituksen käsittelystä. Ehdotetulla pykälällä täydennettäisiin sähkömarkkinadirektiivin 10 artiklan 9 kohdan täytäntöönpanoa. Loppukäyttäjällä tulisi olla oikeus sähkönjakelua ja muuta verkkopalvelua, sähköntoimitusta sekä aggregointia koskevan valituksen käsittelyn hyvään tasoon. Jakeluverkonhaltijan, vähittäismyyjän ja aggregaattorin tulisi käsitellä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi. Direktiivin säännös esitetään pantavaksi täytäntöön sen sanamuotoa laajempaa siten, että säännöksen soveltamisalaan lukeutuisi vähittäismyyjien lisäksi myös jakeluverkonhaltijat ja aggregaattorit. Ehdotetussa muodossaan soveltamisala vastaisi sähkömarkkinalain kuluttajasäännöksiä koskevan 13 luvun yleistä, 84 §:ssä määriteltyä soveltamisalaa.

101 §. Vastuutahot. Pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että loppukäyttäjä ei voisi esittää jakeluverkonhaltijalle yhteislaskutuksen piirissä olevaan sopimukseen taikka vähittäismyyjän virheelliseen tai viivästyneeseen laskuun perustuvia vaatimuksia. Lisäksi pykälään esitetään lisättävän uusi 4 momentti, jonka mukaan vähittäismyyjä toimisi loppukäyttäjän yhteystahona ehdotetussa 105 i §:ssä tarkoitettussa yhteislaskutuksessa. Mikäli loppukäyttäjä ilmoittaisi virheistä, jotka liittyvät sellaisiin laskun tietoihin, joita vähittäismyyjä ei voi tarkis-

taa, vähittäismyyjän olisi siirrettävä loppukäyttäjältä saamansa ilmoitus edelleen jakeluverkonhaltijan käsiteltäväksi. Loppukäyttäjän asiakaspalvelu keskitettäisiin 105 i §:ssä tarkoitetussa yhteislaskutuksessa näin ollen pääasiallisesti vähittäismyyjälle.

105 c §. Laskutustiedot. Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi uusi 9 kohta, jonka mukaan loppukäyttäjän laskussa olisi 105 i §:ssä tarkoitetun yhteislaskutuksen tilanteessa 1 momentin 1, 2, 4, 5, 6 ja 8 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa eriteltävä jakeluverkonhaltijaa ja sen saatavaa koskevat tiedot. Jakeluverkonhaltijaa ja sen saatavaa koskevat tiedot tulisi esittää loppukäyttäjän laskulla näin ollen palvelutarjoajan nimen ja yhteystietojen, maksettavan hinnan, laskutuksen perusteena käytettävien mitattavien suureiden määrien, suorituksen tai palvelun hinnan muodostumisen erittelyn, suorituksen tai palvelun nimen, sekä sopimuksen voimassaoloajan osalta. Koska loppukäyttäjä ei yhteislaskutuksessa vastaanottaisi laskuja ja 105 c §:n 1 momentin edellyttämiä tietoja jakeluverkonhaltijaltaan, tulisi ne yhdistää vähittäismyyjältä loppukäyttäjälle toimitettavalle laskulle.

105 i §. Yhteislaskutus. Sähkömarkkinalakiin esitetään lisättäväksi uusi 105 i §, jonka 1 momentin mukaan vähittäismyyjä voisi loppukäyttäjän pyynnöstä tai tämän suostumuksella tarjota tälle sähköntoimituksen ja sähkönjakelun sisältämän palvelun laskutusta yhdellä laskulla, jolloin loppukäyttäjä maksaisi koko laskun loppusumman vähittäismyyjälle. Vähittäismyyjä voisi jatkossa valita tarjoaako se asiakkaille yhteislaskutusta, erillislaskutusta vai molempia. Vähittäismyyjän tarjotessa molempia vaihtoehtoja olisi laskutusmalli asiakkaan päätettävissä.

Yhteislaskutuksen käyttöönotto tapahtuisi joko loppukäyttäjän pyynnöstä tai tämän nimenomaisella suostumuksella. Vähittäismyyjä ei näin ollen voisi siirtää loppukäyttäjää yhteislaskutuksen piiriin yksipuolisella ilmoituksella. Erillistä suostumusta asiakkaalta ei edellytettäisi jo voimassa olevien, sähkömarkkinalain 87 §:n kumottavaksi esitetyn 4 momentin mukaisissa toimitusvelvollisuussopimuksissa.

Yhteislaskutukseen siirtyminen ei edellyttäisi uuden sähköntoimitus sopimuksen tekemistä. Yhteislaskutus koskisi pelkästään sähköntoimituksen ja -jakelun laskutusta, eikä sillä luovuttaisi erillisistä sähköntoimitusta ja -jakelua koskevista sopimuksista. Asiakkaalla tulisi jatkossakin olla jakelupalvelua koskeva erillinen sähköverkkosopimus jakeluverkonhaltijan kanssa.

Yhteislaskutus ehdotetaan rajattavaksi loppukäyttäjiiin, joiden sähkönkäyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella tai jonka sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa. Käytännössä yhteislaskutuksen ulkopuolelle rajautuisivat teollisuus ja liiketoiminta, jossa on pitkät aukioloajat ja joka on auki viikonloppuisin (tyyppikäyttäjät 11-13, T4). Rajauksella vähennettäisiin yhteislaskutuksen aiheuttamaa, yksittäiseen asiakkaaseen liittyvää luottotappioriskiä sekä vähittäismyyjältä vaadittavien vakuuksien suuruutta ja niiden aiheuttamia kustannuksia.

Yhteislaskutuksen tarjoamisen loppukäyttäjille tulisi tapahtua syrjimättömästi, ja lähtökohtaisesti yhteislaskutusta tarjoavan vähittäismyyjän tulisi yhtäläisesti mahdollistaa se kaikille edellä esitetyt ehdot täyttävälle loppukäyttäjille. Yhteislaskutuksen tarjoamisesta yksittäisen loppukäyttäjän kohdalla voisi kuitenkin kieltäytyä painavaan syyhyn perustuen. Koska yhteislaskutuksessa vähittäismyyjä kantaisi loppukäyttäjään kohdistuvan luottotappioriskin myös sähkönjakelumaksujen osalta, voitaisiin yhteislaskutuksesta kieltäytymiseen oikeuttavana painavana syynä nähdä esimerkiksi loppukäyttäjän olennainen maksuvelvoitteiden laiminlyönti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että loppukäyttäjä maksaisi yhteislaskutuksessa koko laskun loppusumman vähittäismyyjälle. Vähittäismyyjän tulisi tilittää jakeluverkonhaltijalle tä-

män osuus saatavasta kokonaisuudessaan, mukaan lukien verot ja muut julkisoikeudelliset maksut. Yhteislaskutus ei vaikuttaisi vähittäismyyjän tai jakeluverkonhaltijan verovelvoitteisiin. Vähittäismyyjä ei saisi myöskään veloittaa jakeluverkonhaltijalta yhteislaskutuksesta laskutussisää tai muita ylimääräisiä kuluja.

Vähittäismyyjä vastaisi koko yhteislaskun osalta saatavan perinnästä loppukäyttäjältä sekä 103 §:ssä tarkoitettua sähköjakelua tai sähkötoimitusta koskevasta keskeytysvaroituksesta. Perintävastuun katsotaan olevan perusteltua olla vähittäismyyjällä, koska jakeluverkonhaltijalla ei yhteislaskutuksen puitteissa ole mahdollisuutta seurata saataviensa erääntymistä ja loppukäyttäjän suorituksia eikä toisaalta tehdä toimenpiteitä perintätoimien tarpeen minimoimiseksi. Vähittäismyyjä toimisi loppukäyttäjän pääasiallisena yhteyspisteenä, mutta loppukäyttäjän tulisi kuitenkin tarvittaessa saada helposti kontakti jakeluverkonhaltijaansa teknisiin kysymyksiin kuten sähkökatkoksiiin, sähkön laatuun ja sähköliittymiin liittyen.

Vähittäismyyjän olisi ilmoitettava jakeluverkonhaltijalle loppukäyttäjän maksulaiminlyönneistä. Koska yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijalla ei olisi suoraa mahdollisuutta seurata loppukäyttäjän maksujen suoritusta, turvattaisiin ilmoitusvelvollisuudella jakeluverkonhaltijan mahdollisuutta ennakoida mahdollisia maksuviiveitä.

Pykälän 3 momentin mukaan vähittäismyyjän laiminlyönti jakelumaksujen osuuden tilittämisestä jakeluverkonhaltijalle loppukäyttäjältä riippumattomasta syystä ei muodostaisi sähkömarkkinalain 102 tai 103 §:ssä tarkoitettua perustetta sähköjakelun keskeyttämiselle. Säännöksellä suojattaisiin loppukäyttäjää tilanteessa, jossa tämä on maksanut yhteislaskutuksen piirissä olevan laskunsa vähittäismyyjälle, mutta vähittäismyyjä ei tilittäisi maksua jakeluverkonhaltijalle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan veloitteesta toimittaa yhteislaskutuksen edellyttämät tiedot sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön. Yhteislaskutuksen edellyttämä tiedonvaihto vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välillä tapahtuisi sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön Datahubin kautta, eikä laskutus edellyttäisi yhtiöiden välistä suoraa tiedonvaihtoa.

Pykälän 5 momentti sisältäisi yhteislaskutuksessa vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välillä sovellettavien ehtojen määrittelyä koskevan määräyksenantovaltuuden. Ehdot olisi valmisteltava koordinoitusti verkonhaltijoiden kanssa ja niiden valmistelussa olisi kuultava vähittäismyyjiä sekä asiaankuuluvia verkon käyttäjiä ja muita sähkömarkkinoiden osapuolia. Ehdot voisivat koskea tarkennuksia yhteislaskutuksen toteuttamiseen jakeluverkonhaltijoiden ja vähittäismyyjiä välillä, kuten maksuaikatauluja tai tarvittavien tietojen toimittamista.

Jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän olisi yhteislaskutuksessa sovellettava Energiaviraston vahvistamia ehtoja. Ehdoin näin ollen yhtenäistettäisiin yhteislaskutuksessa sovellettavia käytäntöjä, sekä helpotettaisiin ja selkeytettäisiin yhteislaskutuksen käyttöönottoa ja sen valtakunnallista toteuttamista. Lisäksi sitovat ehdot turvaisivat tasapuolisia kilpailuedellytyksiä edistämällä sitä, etteivät jakeluverkonhaltijat aseta kohtuuttomia tai syrjiviä ehtoja suhteessa vähittäismyyjiin.

Pykälän 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yhteislaskutuksesta. Säännökset voivat koskea vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välistä maksuaikataulua, sekä yhteislaskutuksen edellyttämien tietojen toimittamista sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön.

105 j §. *Jakeluverkonhaltijan velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen.* Sähkömarkkinalakiin esitetään lisättäväksi uusi 57 a §, jonka mukaan jakeluverkonhaltijoilla olisi velvoite osallistua yhteislaskutukseen. Yhteislaskutuksen toteuttaminen edellyttää, että jakeluverkonhaltijat antavat kaikille vähittäismyyjille tasapuoliset ja syrjimättömät mahdollisuudet tarjota asiakkailleen yhteislaskua.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jakeluverkonhaltijan oikeudesta edellyttää vähittäismyyjää asettamaan vakuus yhteislaskutuksen piiriin kuuluvien saataviensa turvaamiseksi. Yhteislaskutuksessa vähittäismyyjä hoitaisi jakeluverkonhaltijan saatavien laskuttamisen ja perinnän loppukäyttäjältä, ja jakeluverkonhaltijaan kohdistuisi riski siitä, että vähittäismyyjä ei tilittäisi sille jakelun sekä jakeluverkonhaltijan keräämien verojen ja muiden julkisoikeudellisten maksujen osuutta laskusta. Näin ollen yhteislaskutus tarkoittaa periaatteessa jakeluverkonhaltijan luotonantoa vähittäismyyjälle, jolloin mahdollisuus turvata luotonmaksu vakuuden edellyttämällä olisi perusteltua. Vastaavasti jakeluverkonhaltija voisi kieltäytyä yhteislaskutuksesta, jos vähittäismyyjä ei asettaisi tarvittavaa vakuutta.

Vakuuden tarve määräytyisi perustuen vähittäismyyjän maksuvalmiuteen sekä tämän sähköntoiminnan laajuuteen jakeluverkonhaltijan vastuualueella. Koska vakuuden asettaminen voisi edellä esitetyin tavoin toimia yhteislaskutuksen edellytyksenä, tulisi sen vaatimisen perusteet olla riittävän selkeät. Vakuuden tarpeen perustuminen vähittäismyyjän maksuvalmiuteen lisäisi vakuuksien tarveperusteisuutta ja vähentäisi vakuuksista aiheutuvia kokonaistaloudellisia kustannuksia. Toisaalta olisi perusteltua pystyä myös päivittämään arviota vakuuden tarpeellisuudesta ja määrästä esimerkiksi vähittäismyyjän taloudellisen tilanteen muuttuessa. Maksuvalmiutta kuvaavina seikkoina voitaisiin huomioida esimerkiksi vähittäismyyjän maksuhäiriöt tai talousluvut. Vähittäismyyjän jakeluverkonhaltijan vastuualueella tapahtuvan sähköntoiminnan laajuuden huomioiminen vakuuden määrittelyssä mahdollistaisi vakuuden määrän suhteuttamisen mahdollisen luottoriskin suuruuteen ja edistäisi eri kokoisten vähittäismyyjien tasavertaista kohtelua. Lisäksi sähköntoiminnan laajuuden huomioiminen pienentäisi riskiä siitä, että vakuus muodostuisi uusien toimijoiden markkinoille pääsyä vaikeuttavaksi tai niiden kilpailuedellytyksiä heikentäväksi tekijäksi.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vakuuden asettamisesta ja sen laskentaperusteista. Säännökset voisivat koskea esimerkiksi vakuuden asettamisen käytäntöjä ja prosessia sekä tarkempia, teknistasoisia laskentaperusteita. Koska vakuuden puuttuminen voisi edellä esitetyin tavoin muodostaa perusteen yhteislaskutuksen järjestämisestä kieltäytymiselle, tulisi vakuuden edellytysten ja laskentaperusteiden olla mahdollisimman kaavamaisia sekä helposti ja yksiselitteisesti jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välisessä suhteessa sovellettavia.

Pykälän 3 momentin mukana jakeluverkonhaltijalla olisi oikeus päättää yhteislaskutus ilmoittamalla siitä vähittäismyyjälle, mikäli vähittäismyyjä laiminlyö olennaisesti yhteislaskutukseen liittyvän maksuvelvollisuutensa tai muut velvollisuutensa. Jakeluverkonhaltijan olisi ilmoitettava loppukäyttäjälle siirtymisestä takaisin erillislaskutukseen viivytyksettä. Perusteltua olisi selkeyden vuoksi, että siirtymä erillislaskutukseen tapahtuisi loppukäyttäjän laskutusjakson päättyessä. Tämä selkeyttäisi tilannetta sekä loppukäyttäjälle että vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välisessä suhteessa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin jakeluverkonhaltijan velvoitteesta ilmoittaa Energiavirastolle 4 momentissa tarkoitettua yhteislaskutuksen päättämisestä. Energiavirasto arvioisi ilmoituksen johdosta, onko vähittäismyyjä määrättävä yhteislaskutukseen liittyvien velvoitteiden rikkomisen vuoksi keskeyttämään yhteislaskutus myös muiden jakeluverkonhaltijoiden kanssa

määrääjäksi. Säännöksellä pyrittäisiin vähentämään riskiä siitä, että esimerkiksi jakeluverkonhaltijan luottotappioriski suhteessa vähittäismyyjään realisoituisi useammassa tapauksessa.

7.2 Laki sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä

1 §. Sähköntoimitussopimusten vertailuväline. Pykälässä annettaisiin Energiaviraston tehtäväksi ylläpitää verkkosivustoa, jonka avulla loppuasiakkaat voivat vertailla vähittäismyyjien tarjoamia sähköntoimitussopimuksia, mukaan lukien dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimukset ja vähittäismyyjien ostotarjouksia loppuasiakkaiden itse tuottamasta sähköstä. Lakia sovellettaisiin sähkön vähittäismyyjiin ja heidän tarjoamiinsa sähköntoimitussopimuksiin ja vähittäismyyjien ostotarjouksiin loppuasiakkaiden itse tuottamasta sähköstä.

2 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisen kannalta keskeisiä termejä. Lain termistö määriteltäisiin mahdollisimman yhdenmukaiseksi sähkömarkkinadirektiivin ja sähkömarkkinalain määritelmien kanssa. Lain määritelmiä tulisi soveltaa yhdenmukaisesti sähkömarkkinadirektiivin ja sähkömarkkinalain määritelmien kanssa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta, jossa määriteltäisiin itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävä loppuasiakas. Direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan 14 kohdan mukaisesti tällä tarkoitettaisiin loppuasiakasta, joka toimii omissa tiloissaan rajatulla alueella ja joka tuottaa uusiutuvista energialähteistä sähköä omaan kulutukseen ja joka voi varastoida tai myydä uusiutuvista energialähteistä itse tuottamaansa sähköä, edellyttäen että muun kuin itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän kuluttajan kyseinen toiminta ei ole hänen ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaansa. Lain yhtenäisen termistön varmistamiseksi direktiivin (EU) 2018/2001 käyttämän kuluttaja–termin asemesta määritelmässä ehdotetaan kuitenkin käytettäväksi sähkömarkkinadirektiivin loppuasiakas–termiä ja kotitalousasiakas–termin asemesta Suomessa vakiintunutta kuluttaja–termiä, jolla tarkoitettaisiin kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua kuluttajaa. Sähkömarkkinoilla kuluttaja on luonnollinen henkilö, joka hankkii sähköä pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten.

5 §. Vähittäismyyjän ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vertailuvälineeseen rekisteröityneiden vähittäismyyjien velvollisuudesta ilmoittaa Energiavirastolle vähittäismyyntihintansa ja –ehtonsa. Ehdotettu säännös ja ehdotetut menettelytavat vastaisivat voimassaolevaa sääntelyä. Vähittäismyyjän ilmoitusvelvollisuus koskisi vähittäismyyntihintoja ja -ehtoja, joilla vähittäismyyjä myy tai tarjoaa yleisesti sähköä kuluttajille ja loppuasiakkaille, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kilowattituntia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitetun vertailuvälineeseen rekisteröityneen vähittäismyyjän olisi ilmoitettava Energiavirastolle ostohinnat tai ostohinnan määräytymisperusteet sekä muut ehdot, joilla vähittäismyyjä tarjoutuu ostamaan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän loppuasiakkaansa verkkoon syöttämän sähkön. Säännös ei velvoittaisi pykälässä tarkoitettua vähittäismyyjää ostamaan loppuasiakkailtaan näiden itse tuottamaa uusiutuvaa sähköä, mutta mikäli vähittäismyyjä kuitenkin tarjoutuisi ostamaan loppuasiakkaansa verkkoon syöttämää sähköä, tulisi vähittäismyyjän tehdä momentissa tarkoitettu ilmoitus Energiavirastolle. Ilmoitusmenettely on tarkoitus järjestää siten, että vähittäismyyjä syöttäisi tiedot itse Energiaviraston tietojärjestelmään.

Pykälän 3 momentin mukaan vähittäismyyjän ilmoituksessa ei saisi olla kuluttajansuojalain 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jotka ovat omiaan johdattaa siihen, että kuluttaja tai loppuasiakas tekee ostopäätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt. Kuluttajansuojalain 2 luvun 6 §:ssä säädetään kiellosta antaa totuudenas-

taisia tai harhaanjohtavia tietoja. Säännöksen mukaan markkinoinnissa ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jos tiedot ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tekee ostopäätöksen tai muun kulutushyödykkeeseen liittyvän päätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt. Totuudenvastaiset tai harhaanjohtavat tiedot voivat koskea erityisesti: 1) kulutushyödykkeen olemassaoloa, saatavuutta, lajia, laatua, määrää ja muita keskeisiä ominaisuuksia; 2) kulutushyödykkeen alkuperää, valmistustapaa ja -aikaa, käyttöä ja käytön vaikutuksia sekä hyödykkeelle tehtyjen testien tuloksia; 3) kulutushyödykkeen hintaa tai sen määrätymisen perusteita, erityistä hintaetua ja maksuehtoja; 4) kulutushyödykkeen toimitusaikaa ja muita toimitusehtoja; 5) myyntimenettelyn luonnetta, asiakaspalvelua sopimuksen teon jälkeen ja asiakasvalitusten käsittelyä; 6) huollon, korjausten ja varaosien tarvetta ja saatavuutta; 7) elinkeinonharjoittajan tai hänen edustajansa henkilöllisyyttä, yhteystietoja, ominaisuuksia ja asemaa markkinoilla sekä heidän saamiensa palkintoja ja tunnustuksia; 8) elinkeinonharjoittajan oikeuksia ja velvollisuuksia, mukaan lukien sitoumusta noudattaa käytännesääntöihin sisältyviä velvoitteita; sekä 9) kuluttajan oikeuksia, velvollisuuksia ja riskejä. Energiavirasto voisi määrätä vähittäismyyjän määräaikaiseen julkaisukieltoon vertailuvälineessä, mikäli tämä toistuvasti rikkoo säännöksessä asetettua kieltoa. Nykyisin pykälän 2 momenttiin sisältyvään säännöksen ei ehdoteta muutoksia.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi valtuussäännös, jonka mukaan Energiavirasto voisi antaa tarkemmat määräykset, mitä 1 momentissa tarkoitettuihin vähittäismyyntihintoihin, 2 momentissa tarkoitettuihin ostohintoihin tai niiden hinnanmäärätymisperusteisiin sekä sopimuksia koskeviin muihin ehtoihin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa. Säännös on välttämätön, jotta voidaan varmistaa vähittäismyyjien noudatettavaksi yhtenäiset menettelytavat ilmoitusten tekemisessä.

8 §. Määräaikainen julkaisukielto. Pykälässä säädettäisiin määräaikaisesta julkaisukiellosta, joka voitaisiin määrätä seuraamukseksi 5 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen totuudenvastaisen tai harhaanjohtavien tietojen ilmoittamisesta vertailuvälineeseen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan määräaikainen julkaisukielto voitaisiin määrätä myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja ostotarjouksia koskevien totuudenvastaisen tai harhaanjohtavien tietojen ilmoittamisesta vertailuvälineeseen. Pykälän säännöksiin ei muilta osin ehdoteta muutoksia.

Energiavirasto voisi päättää vähittäismyyjän tarjoamien sähköntoimitussopimusten julkaisukiellosta vertailuvälineessä määräajaksi, jonka pituus voisi olla enintään kuusi kuukautta. Määräaikainen julkaisukielto olisi vähittäismyyjälle merkityksellinen tämän elinkeinon harjoittamisen kannalta. Energiavirastolla olisi tämän vuoksi harkintavaltaa päättää, missä tilanteissa virasto pitäisi tarpeellisena käyttää määräaikaista julkaisukieltoa. Vähämerkityksellisissä tai tuotamuksellisissa rikkomuksissa Energiavirasto voisi soveltaa lievempiä valvontatoimia, kuten esimerkiksi lain 7 §:ään ja valvontalain 9 §:ään perustuvaa päätöstä korjaavista toimenpiteistä ja mahdollista uhkasakkoa.

Julkaisukiellon edellytyksenä olisi, että vähittäismyyjä on vertailuvälineeseen toistuvasti ilmoittanut tarjoamiaan sähköntoimitussopimuksia koskevia, 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Määräaikaiseen julkaisukieltoon asettamiseen voisi johdattaa toistuva menettely, jossa vähittäismyyjä asiakkaita houkutellessaan ilmoittaa vertailuvälineeseen sähkötarjouksiaan koskevia totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja esimerkiksi ilmoittamalla sellaisia sopimushintoja tai keskeisiä sopimusehtoja, joilla vähittäismyyjä ei tosiasiassa solmisi sopimusta asiakkaansa kanssa tai ilmoittamalla esimerkiksi sähkötuotteen vääran energialähteen.

Energiaviraston olisi ennen julkaisukiellon antamista varoitettava vähittäismyyjää, että sen toiminta voi johtaa julkaisukiellon antamiseen, mikäli vähittäismyyjä jatkaa määräaikaisen julkaisukiellon edellytyksenä olevaa toimintaansa. Varoituksessa olisi yksilöitävä se menettely, jonka jatkamisesta määräaikainen julkaisukiello määrättäisiin.

Energiaviraston olisi pyydettävä kuluttaja-asiamiehen lausunto vähittäismyyjän toiminnasta ennen 5 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien tietojen antamiseen perustuvan varoituksen tai julkaisukiellon antamista vähittäismyyjälle. Lausuntomenettelyllä pyrittäisiin välttämään tilanne, jossa kuluttajansuojalain ja ehdotetun lain soveltamiskäytännöt eroaisivat toisistaan.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Ehdotettuja uusia säännöksiä täsmentävät keskeiset alemman asteiset säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin ehdotetun 65 b §:n mukaiseen markkinapohjaiseen loppukäyttäjän kuormanohjaukseen liittyvän kuormanohjaustoiminnallisuuden toteuttamisesta ja sen edellyttämästä tiedonvaihdosta.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lisäksi täsmentää yhteislaskutusta koskevaan sääntelyä. Ehdotetun 105 i §:n 6 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkentavaa sääntelyä koskien vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välistä maksuaikataulua, sekä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön toimitettavia tietoja. Lisäksi 105 j §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yhteislaskutukseen liittyvän vähittäismyyjältä vaadittavan vakuuden asettamisesta ja sen laskentaperusteista.

Energiaviraston antamat normipäätökset koskisivat sähkömarkkinalain muutettavaksi esitetyn 54 §:n mukaisia sähköjakelupalvelun maksukomponenttien rakenteita sekä ehdotetun 105 i §:n mukaisessa yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavia ehtoja.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian.

Sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annettuun lakiin esitetyt muutokset liittyvät RED II – direktiivin kansalliseen täytäntöönpanoon, ja sähkömarkkinalakiin esitetty uusi 99 a § sähkömarkkinadirektiivin kansalliseen täytäntöönpanoon. Ehdotuksen mukaiset säännökset tulisi näin ollen saattaa voimaan ensi tilassa.

Sähkömarkkinalain 3 §:n 5 kohtaan sekä 13 ja 16 §:ään esitettävät liittymisjohtoa koskevat muutokset ovat merkityksellisiä investointien toteutumisen kannalta edellä kappaleessa 2.7 kuvatun tavoin. Näin ollen nähdään tärkeänä, että investointien toteuttamisen mahdollistavat muutokset saadaan voimaan mahdollisimman pian.

Ehdotettu 49 a §, 65 b §, 86 §, 86 a §, 101 §, 105 c §, 105 e §, 105 i § ja 105 j § tulisivat kuitenkin voimaan vasta 1.1.2026. Sekä markkinapohjaiseen loppukäyttäjän kuormanohjaukseen siirtyminen että yhteislaskutuksen käyttöönottoaminen edellyttävät lakia alemman tasoista sääntelyä ja järjestelmien kehittämistä.

Ehdotettu 87 §:n 4 momentin kumoaminen tulisi voimaan 1.1.2026, eli samanaikaisesti yhteislaskutusta koskevien säännösten kanssa. Kyseisen momentin kumoamisen myöhemmällä voimaantulolla vältettäisiin tilanne, jossa 87 §:n 4 momentin mukainen toimitusvelvollisuuteen perustuva oikeus yhteislaskutukseen ei enää olisi voimassa ennen ehdotetun 105 i §:n voimaantuloa ja yhteislaskutuksen käyttöönottoa. Lisäksi 105 i §:ssä tarkoitettua yhteislaskutusta koskevia säännöksiä ei sovellettaisi toimitusvelvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän vahingoksi sellaiseen sopimukseen, joka on tehty 87 §:n 4 momentin nojalla ennen 1.1.2026. Ajallisen soveltamisen rajauksella estettäisiin uuden yhteislaskutusta koskevan sääntelyn takautuva vaikutus jo olemassa oleviin sopimuksiin.

Voimaantulosäännöksiin ehdotetaan lisäksi sisällytettävän säännös, jonka mukaan 92 a §:ää ei sovellettaisi ennen ehdotetun lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin. Taannehtiva puuttuminen sopimussuhteisiin on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä katsottu lähtökohtaisesti, joskaan ei ehdottomasti, omaisuudensuojan vastaiseksi (ks. PeVL 28/1994 vp, PeVL 37/1998 vp, s. 2, PeVL 63/2002 vp, s. 2, PeVL 42/2006 vp, s. 4). Lisäksi on huomioitava direktiivin säännösten välittömien oikeusvaikutusten rajallisuus yksityisten välisissä suhteissa. Ehdotetun säännöksen ajallisen soveltamisen rajaaminen ei kuitenkaan estäisi sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohdan hyödyntämistä tulkinnallisena apuna jo ennen uuden 92 a §:n voimaantuloa.

10 Toimeenpano ja seuranta

Sähkömarkkinalain toimeenpanon vaikutuksia seurataan työ- ja elinkeinoministeriössä.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys sisältää säännöksiä, joilla pannaan täytäntöön sähkömarkkinadirektiiviin direktiivillä (EU) 2024/1711 tehtyjä muutoksia sähkömarkkinadirektiiviin. Muilta osin direktiivimuutosten edellyttämät kansalliset säännökset tulevat sisältymään myöhemmin annettavaan erilliseen hallituksen esitykseen.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Hallituksen esityksen suhde talousarvioesitykseen selvitetään jatkovalmistelun aikana.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

12.1 Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Laissa säädettävien elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia, minkä lisäksi rajoittamisen laajuuden ja edellytysten tulee ilmetä laista (PeVL 36/2021 vp, PeVL 36/2021 vp, PeVL 13/2014 vp). Perustuslain turvaaman elinkeinovapauden arvioinnin kannalta keskeisiä uusia säännösehdotuksia hallituksen esityksessä ovat sähkömarkkinalakiin esitetyt yhteislaskutukseen liittyvät vakuusedellytykset sekä uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloa koskeva säännös.

Perusoikeuksien yleisten rajoitusperiaatteiden mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain

alaan. Edellytykseen kuuluu, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset annetaan lailla. Perusoikeusrajoituksen tulee olla laissa tarkkarajainen ja riittävän täsmällisesti määritetty. Rajoituksen olennaisen sisällön tulee ilmetä laista. Sääntelyn tarkkuuden ja täsmällisyyden kannalta on tärkeää, että laista ilmenee riittävän selkeästi, kuka on oikeutettu käyttämään rajoitusvaltuuksia, mitä valtuuksia käytettäessä saadaan tehdä ja miten silloin on menettävä. Ehdotettujen säännösten arvioidaan täyttävän perusoikeuksien rajoitusperiaatteiden vaatimukset lailla säätämisestä sekä säännösten tarkkuudesta ja täsmällisyydestä.

Perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä. Rajoitusperusteena voi siten olla esimerkiksi pyrkimys suojata jonkin muun kuin rajoituksen kohteena olevan perusoikeuden toteutumista tai saavuttaa jokin muu sellainen päämäärä, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta objektiivisin perustein arvioituna (normatiivisessa mielessä) hyväksyttävä. Rajoitussääntelyn tulee olla myös painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Ehdotettuun yhteislaskutukseen liittyvällä vakuuksia koskevalla sääntelyllä pyritään turvaamaan tehokkaasti ja syrjimättömästi toimiva yhteislaskutusjärjestelmä, joka kohtelisi vähittäismyyjiä syrjimättömästi. Lisäksi ehdotetulla yhteislaskutusjärjestelmällä turvattaisiin vähittäismyyjien yhdenmukaiset kilpailuedellytykset yhteislaskun tarjoamisessa. Ehdotetulla vakuuksia koskevalla sääntelyllä pyrittäisiin puolestaan turvaamaan jakeluverkonhaltijan saatavat. Ehdotetun sääntelyn katsotaan näin ollen olevan painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloaika rajoittavalla ehdotetulla sääntelyllä pyritään puolestaan kuluttajan parempaa suojaa kuluttajan ja vähittäismyyjän välisessä sopimussuhteessa, ja sääntelyn katsotaan näin ollen olevan painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa.

Perusoikeusrajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ja muutenkin suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Perusoikeuden rajoitus on sallittu vain, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään. Ehdotetun yhteislaskutusta koskevan sääntelyn oikeasuhtaisuutta tukee se, että vaadittavan vakuuden vaikutusta alalle tuloon voidaan minimoida huomioimalla liiketoiminnan laajuus vakuuden määräytymisperusteissa. Lisäksi vakuusvaatimus ei estä liiketoimintaa kokonaisuudessaan yhteislaskutuksen ollessa vähittäismyyjälle vapaaehtoista. Ehdotetun uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaan tuloon liittyvän sääntelyn oikeasuhtaisuutta tukee puolestaan se, että sääntely olisi rajattu soveltumaan vain etämyyntiin, jossa on ilmennyt kuluttajansuojan kannalta ongelmallista sopimuskäytäntöä. Ehdotettu sääntely ei myöskään estäisi sähkönmyyntisopimusten etämyyntiä kokonaisuudessaan, vaan rajaisi sitä ajallisesti. Näillä perusteilla voidaan katsoa elinkeinovapauden kohdistuvien rajoitusten olevan suhteellisuusvaatimuksen mukaisia.

12.2 Omaisuuden suoja

12.2.1 Omaisuuden käyttörajoitukset

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin arvioinut perustuslain 15 §:n omaisuuden suojan näkökulmasta ehdotuksia, joissa muun ohella sähkö-, maakaasu- ja teleyritysten omistajille on asetettu omaisuuden käyttöön kohdistuvia velvollisuuksia tai rajoituksia kilpailuedellytysten luomiseksi tai turvaamiseksi. Valiokunta on näissä yhteyksissä lähtenyt vakiintuneesti siitä, että velvoitteet ja rajoitukset ovat kulloinkin kysymyksessä olevan omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslainmukaisia, jos ne perustuvat lain täsmällisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohdullisia (esimerkiksi PeVL 4/2000 vp, PeVL 34/2000 vp, PeVL 8/2002 vp, PeVL 63/2002 vp,

PeVL 36/2004 vp, PeVL 10/2007 ja PeVL 19/2021 vp). Perustuslakivaliokunta on lisäksi pitänyt lainsäätäjän liikkumavaraa omaisuudensuojan näkökulmasta lähtökohtaisesti suurempana, jos velvoitteet koskevat pörssiyhtiöitä tai muita varallisuusmassaltaan huomattavia oikeushenkilöitä, kuin jos sääntelyllä on hyvin välittömiä vaikutuksia oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle (esim. PeVL 55/2018 vp, PeVL 74/2018 vp, PeVL 10/2007 vp, PeVL 32/2004 vp, PeVL 34/2000 vp). Valiokunnan mukaan yritykset ja muut elinkeinonharjoittajat eivät voi perustellusti odottaa elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (PeVL 17/2021 vp, PeVL 32/2010 vp, PeVL 31/2006 vp ja PeVL 56/2005 vp).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinotoiminnan sääntelyä niin sanottuun luonnolliseen monopoliin perustuvassa markkinatilanteessa lähtökohtaisesti tarpeellisena ja hyväksyttävänä (esimerkiksi PeVL 4/2000 vp, PeVL 36/2004 vp ja PeVL 19/2021 vp). Tällaisessa tilanteessa on valiokunnan mielestä perusteltua pyrkiä edistämään kilpailua ja suojaamaan asiakkaiden varallisuusarvoisia oikeuksia tavanomaista tehokkaammilla sääntelykeinoilla. Edelleen valiokunta on katsonut, että sääntelyn riittävää täsmällisyyttä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon päätettäviin seikkoihin liittyvät osin laskennalliset ja siten teknisluonteiset erityispiirteet samoin kuin sääntelyn kohdistuminen - yksilön asemesta - ensi sijassa sähköliiketoimintaa harjoittaviin yrityksiin (esimerkiksi PeVL 2/2004 vp ja PeVL 36/2004 vp). Valiokunnan mukaan lainsäätäjällä on luonnollisten monopolien sääntelyssä laaja liikkumavara (PeVL 19/2021 vp). Lisäksi valiokunta on kiinnittänyt huomiota asianmukaisen oikeusturvan järjestämiseen toiminnanharjoittajille (esimerkiksi PeVL 36/2004 vp).

Perustuslain turvaaman omaisuudensuojan ja käyttöoikeuksien rajoitusten suhteen arvioinnin kannalta merkityksellisiä säännösehdotuksia hallituksen esityksessä ovat sähkömarkkinalain muutosehdotuksen liittämiselvöllisyyttä ja yhteislaskutusta koskevat säännökset.

Perusoikeuksien yleisten rajoitusperiaatteiden mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Edellytykseen kuuluu, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset annetaan lailla. Perusoikeusrajoituksen tulee olla laissa tarkkarajainen ja riittävän täsmällisesti määritetty. Rajoituksen olennaisen sisällön tulee ilmetä laista. Sääntelyn tarkkuuden ja täsmällisyyden kannalta on tärkeää, että laista ilmenee riittävän selkeästi, kuka on oikeutettu käyttämään rajoitusvaltuuksia, mitä valtuuksia käytettäessä saadaan tehdä ja miten silloin on menettävä. Ehdotettujen säännösten arvioidaan täyttävän perusoikeuksien rajoitusperiaatteiden vaatimukset lailla säätämisestä sekä säännösten tarkkuudesta ja täsmällisyydestä.

Perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä. Rajoitusperusteena voi siten olla esimerkiksi pyrkimys suojata jonkin muun kuin rajoituksen kohteena olevan perusoikeuden toteutumista tai saavuttaa jokin muu sellainen päämäärä, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta objektiivisin perustein arvioituna (normatiivisessa mielessä) hyväksyttävä. Rajoitussääntelyn tulee olla myös painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa.

Ehdotetulla sääntelyllä tavoitellaan yhteislaskutusjärjestelmää, joka toimisi tehokkaasti ja syrjimättömästi toisaalta suhteessa vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välisessä suhteessa sekä toisaalta suhteessa loppukäyttäjään, kunkin osapuolen oikeudet turvaten. Lisäksi ehdotettu yhteislaskutusjärjestelmällä turvattaisiin vähittäismyyjien yhdenmukaiset kilpailuedellytykset yhteislaskun tarjoamisessa. Ehdotettu liittämiselvöllisyyttä koskeva sääntely turvaisi loppukäyttäjien pääsyä verkkoon kohtuullisessa ajassa. Ehdotettu sääntely perustuu lisäksi osittain unionin sähkömarkkinalainsäädäntöön, joka velvoittaa jäsenvaltiota varmistamaan kohtuulliset

verkkoon liittämisaajat. Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinotoiminnan sääntelyä ns. luonnolliseen monopoliin perustuvassa markkinatilanteessa lähtökohtaisesti tarpeellisenä ja hyväksyttävänä. Tällaisessa tilanteessa on valiokunnan mukaan perusteltua pyrkiä edistämään kilpailua ja suojaamaan asiakkaiden varallisuusarvoisia oikeuksia tavanomaista tehokkaammilla sääntelykeinoilla. Sääntelylle on unionin sähkömarkkinalainsäädännön toimeenpanoon ja sähköverkkojen sääntelyn tehokkaaseen täytäntöönpanoon liittyvät hyväksyttävät perusteet ja se on painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa.

Perusoikeusrajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ja muutenkin suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Perusoikeuden rajoitus on sallittu vain, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään. Omaisuuden käyttörajoituksia sisältävillä säännöksillä pyritään edistämään kilpailua ja suojaamaan toisaalta asiakkaiden ja toisaalta verkonhaltijoiden ja vähittäismyyjien varallisuusarvoisia oikeuksia. Perustuslakivaliokunta on myös katsonut, että lainsäätäjällä on luonnollisten monopoliin sääntelyssä laaja liikkumavara. Näillä perusteilla voidaan katsoa omaisuuden käyttämiseen kohdistuvien rajoitusten olevan suhteellisuusvaatimuksen mukaisia.

12.2.2 Sopimusvapautta koskevat rajoitukset

Sopimusvapautta ei ole sellaisenaan nimenomaisesti turvattu perustuslaissa. Perustuslakivaliokunnan mukaan sopimusoikeuden sääntely sinänsä kuuluu tavallisen lainsäädännön alaan. Sääntely voi perustuslakivaliokunnan mukaan koskea tulevia sopimussuhteita muun muassa niiden sallittujen ja kiellettyjen ehtojen osalta (PeVL 3/1982 vp, PeVL 26/2008 vp).

Sopimusvapaus saa kuitenkin suojaa tietyssä määrin perustuslain 15 §:n 1 momentissa olevan omaisuuden suojaan turvaavan yleislausekkeen kautta (HE 309/1993 vp, PeVL 15/2004 vp, PeVL 33/1998 vp). Omaisuuden perustuslainsuoja turvaa sopimussuhteiden pysyvyyttä, joskaan kielto puuttua taannehtivasti sopimussuhteiden koskemattomuuteen ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostunut ehdottomaksi (PeVL 33/1998 vp, PeVL 34/1998 vp, PeVL 37/1998 vp, PeVL 63/2002 vp, PeVL 42/2006 vp). Varallisuus oikeudellisten oikeustoimien pysyvyyden suojan taustalla on ajatus oikeussubjektien perusteltujen odotusten suojaamisesta taloudellisissa asioissa (PeVL 33/2002 vp, PeVL 21/2004 vp, PeVL 42/2006 vp). Perusteltujen odotusten suojaan on valiokunnan käytännössä katsottu kuuluvan oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen niin, että tällaisia seikkoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolten oikeusasemaa (PeVL 21/2004 vp, PeVL 42/2006 vp).

Valiokunta on arvioinut tällaistakin omaisuuden suojaan puuttuvaa sääntelyä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, kuten sääntelyn tarkoituksen hyväksyttävyyden ja sääntelyn oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 56/2005 vp, PeVL 31/2006 vp). Perustuslakivaliokunta on aiemmassa käytännössään hyväksynyt tavallisella lailla säädettäväksi esimerkiksi radiomastojen vuokrausvelvollisuudesta (PeVL 45/2005 vp) sekä tunnistusvälineen tarjoajien velvollisuudesta laatia tunnistuspalvelunsa käyttöoikeuden toimitusehdot ja velvollisuudesta käyttää ainoastaan näitä toimitusehtoja tehdessään sopimuksia tunnistusvälityspalveluiden tarjoajien kanssa sekä velvollisuudesta tehdä sopimus tunnistusvälityspalvelun pyynnöstä laissa määrättyssä ajassa (PeVL 74/2018 vp).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt lainsäätäjän liikkumavaraa omaisuuden suojaan näkökulmasta lähtökohtaisesti suurempana, jos velvoitteet koskevat pörssiyhtiöitä tai muita varallisuusmas-

saltaan huomattavia oikeushenkilöitä, kuin jos sääntelyllä on hyvin välittömiä vaikutuksia oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle (PeVL 10/2007 vp, PeVL 32/2004 vp, PeVL 34/2000 vp). Valiokunta on katsonut, että varallisuusmassaltaan huomattavien oikeushenkilöiden osalta ja luonnollisten monopolien sääntelyssä lainsäätäjän liikkumavara on tässä suhteessa laaja (PeVL 74/2018 vp ja PeVL 19/2021 vp). Valiokunnan mukaan yritykset ja muut elinkeinon harjoittajat eivät voi perustellusti odottaa elinkeinotoimintaansa sääntelevän lainsäädännön pysyvän muuttumattomana (PeVL 17/2021 vp, PeVL 32/2010 vp, PeVL 31/2006 vp ja PeVL 56/2005 vp).

Perustuslakivaliokunta on sähkömarkkinalain sopimuksia koskevan luvun säännöksistä aikaisemmin antamassaan lausunnossa katsonut, ettei perustuslain omaisuudensuojasäännöksistä (PeVL 33/1998 vp) johtunut estettä säätää niitä voimaan taannehtivasti vaikuttavina. Perustuslakivaliokunta on arvioinut myös sähköntoimituksen keskeytymisen vuoksi suoritettavista vakiorvauksista annettujen säännösten soveltamista ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimukseen (PeVL 63/2002 vp). Valiokunta on katsonut, että perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuussäännösten vuoksi on perusteltua, että tällaiset, kuluttajansuojaan liittyvän sääntelyn vaikutukset ulottuvat ehdotettuun tapaan myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin.

Perustuslain turvaaman omaisuudensuojan suhteen arvioinnin kannalta merkityksellisiä säännöshedotuksia hallituksen esityksessä ovat yhteislaskutukseen, uuden sähköntoimitus sopimuksen voimaantuloon sekä määräaikaisen sähköntoimitus sopimuksen irtisanomismaksuun liittyvä sääntely.

Yhteislaskutus

Ehdotettu yhteislaskutusta koskeva sääntely rajoittaa jakeluverkonhaltijoiden sopimusvapautta muodostaen niihin soveltuvan sopimuspakon osallistua tietyin ehdoin yhteislaskutuksen toteuttamiseen. Vastaavasti sekä jakeluverkonhaltijan että vähittäismyyjien sopimusvapautta voidaan katsoa rajoitettavan yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välisessä suhteessa sovellettavien ehtojen pakottavuuden osalta.

Perusoikeuksien yleisten rajoitusperiaatteiden mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Edellytykseen kuuluu, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset annetaan lailla. Perusoikeusrajoituksen tulee olla laissa tarkkarajainen ja riittävän täsmällisesti määritetty. Rajoituksen olennaisen sisällön tulee ilmetä laista. Sääntelyn tarkkuuden ja täsmällisyyden kannalta on tärkeää, että laista ilmenee riittävän selkeästi, kuka on oikeutettu käyttämään rajoitusvaltuuksia, mitä valtuuksia käytettäessä saadaan tehdä ja miten silloin on menettävä. Ehdotetussa 105 j §:ssä säädettäisiin jakeluverkonhaltijan velvollisuudesta osallistua yhteislaskutukseen vähittäismyyjän pyynnöstä, kun yhteislaskutuksesta on sovittu vähittäismyyjän ja loppukäyttäjän välillä. Ehdotetun yhteislaskutuksen olennainen sisältö olisi määriteltävä sähkömarkkinalaissa. Lisäksi laissa määriteltäisiin Energiaviraston toimivaltuus tarkentaa yhteislaskutukseen soveltuvia ehtoja. Ehdotettujen säännösten arvioidaan täyttävän perusoikeuksien rajoitusperiaatteiden vaatimukset lailla säätämisestä sekä säännösten tarkkuudesta ja täsmällisyydestä.

Perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä. Rajoitusperusteena voi siten olla esimerkiksi pyrkimys suojata jonkin muun kuin rajoituksen kohteena olevan perusoikeuden toteutumista tai saavuttaa jokin muu sellainen päämäärä, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta objektiivisin perustein arvioituna (normatiivisessa mielessä) hyväksyttävä. Rajoitussääntelyn tulee olla myös pai-

navan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Perusoikeusrajoitusten tulee lisäksi olla välttämättömiä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ja muutenkin suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Perusoikeuden rajoitus on sallittu vain, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään. Ehdotetulla sääntelyllä tavoitellaan yhteislaskutusjärjestelmää, joka toimisi tehokkaasti ja syrjimättömästi toisaalta suhteessa vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välisessä suhteessa sekä toisaalta suhteessa loppukäyttäjään, kunkin osapuolen oikeudet turvaten. Lisäksi ehdotettu yhteislaskutusjärjestelmä turvaa vähittäismyyjien yhdenmukaiset kilpailuedellytykset yhteislaskun tarjoamisessa. Sääntely on näin ollen painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Sääntelyn ei arvioida merkitsevän kovinkaan pitkälle menevää rajoitusta vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden sopimusvapauteen, ja sen katsotaan olevan suhteellisuusvaatimuksen mukaista.

Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantulon ja määräaikaisen sähkönmyyntisopimuksen irtisanomismaksun sääntely

Esityksen määräaikaisen kiinteähintaisen sähköntoimitussopimuksen irtisanomismaksuun ja uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloon liittyvillä ehdotuksilla katsotaan olevan liittyvämpintoja perusoikeussääntelyyn sopimusvapauden näkökulmasta. Ehdotetulla sääntelyllä rajoitettaisiin tietyissä tilanteissa vähittäismyyjän ja kuluttajan mahdollisuutta sopia uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajankohdasta. Lisäksi ehdotettu sääntely rajoittaisi osittain vähittäismyyjän tai aggregaattorin sekä loppukäyttäjän mahdollisuutta sopia keskinäisessä suhteessaan sopimuksen irtisanomismaksun suuruudesta.

Perusoikeuksien yleisten rajoitusperiaatteiden mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Edellytyksen kuuluu, että kaikki yksilön oikeusasemaan vaikuttavat keskeiset säännökset annetaan lailla. Perusoikeusrajoituksen tulee olla laissa tarkkarajainen ja riittävän täsmällisesti määritetty. Sekä uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloon että määräaikaisen sähkönmyyntisopimuksen irtisanomismaksuun liittyvä sääntely olisi määritelty tarkasti ja täsmällisesti sähkömarkkinalaissa.

Perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä. Rajoitusperusteena voi siten olla esimerkiksi pyrkimys suojata jonkin muun kuin rajoituksen kohteena olevan perusoikeuden toteutumista tai saavuttaa jokin muu sellainen päämäärä, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta objektiivisin perustein arvioituna (normatiivisessa mielessä) hyväksyttävä. Rajoitussääntelyn tulee olla myös painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Perusoikeusrajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ja muutenkin suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Perusoikeuden rajoitus on sallittu vain, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään. Sekä uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloon että määräaikaisen sähkönmyyntisopimuksen irtisanomismaksuun liittyvällä sääntelyllä tavoitellaan kuluttajan parempaa suojaa kuluttajan ja vähittäismyyjän välisessä sopimussuhteessa, ja sääntelyn katsotaan näin ollen olevan painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuutta tukee se, etteivät säännökset merkitsisi takautuvaa puuttumista yksityisten välisiin varallisuus oikeudellisiin sopimussuhteisiin. Ehdotettu uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloon liittyvä sääntely on lisäksi rajattu soveltumaan vain koti- ja etämyyntiin, jossa on ilmennyt kuluttajansuojan kannalta ongelmallista sopimuskäytäntöä.

Ehdotetulle sääntelylle on näiltä osin kuluttajansuojaan perustuvat hyväksyttävät perusteet. Sähkömarkkinalakiin ehdotetun sopimusvapautta rajoittavan sääntelyn arvioidaan olevan ongelmattonta perustuslain kannalta ottaen huomioon myös sähkön vähittäismyyjien asema, sääntelyn perustuminen täsmällisiin säännöksiin sekä sääntelyn kohtuullisuus elinkeinonharjoittajan kannalta. Sääntely ei merkitse kovinkaan pitkälle menevää rajoitusta vähittäismyyjien ja muiden sähköalan yritysten sopimusvapauteen. Ehdotettu sääntely on lähtökohdiltaan painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa ja oikeasuhtaista.

Ehdotetun sääntelyn ei arvioida olevan ongelmallista perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuusensuojan kannalta.

12.3 Sääntelyvallan siirtäminen

Sähkömarkkinalain muutosehdotukseen sisältyy valtuuksia tarkempien säännösten ja määräysten antamiseen.

Perustuslain (731/1999) 80 § koskee asetuksen antamista ja lainsäädäntövallan siirtoa. Pykälän 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan (PeVL 10/2014 vp, PeVL 58/2010 vp, PeVL 44/2010 vp). Pykälän 2 momentin mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Määräystenantovaltuuksien säätämistä viranomaiselle rajoittaa myös perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös lain alasta. Lailla on sen perusteella säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan (PeVL 35/2005 vp).

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaisesta valtuudesta voidaan siis säätää vain, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä. Tällainen erityinen syy on hallituksen esityksen HE 1/1998 vp perusteluiden mukaan käsillä lähinnä silloin, kun kysymyksessä on tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Sääntelyn kohteeseen liittyvät erityiset syyt saattavat joskus edellyttää myös usein ja nopeasti muuteltavien säännösten antamista. Perustuslain uudistusta koskeneen hallituksen esityksen mukaan viranomaista ei kuitenkaan saisi valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä, jos sääntelyn asiallinen merkitys edellyttää, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Valtuuttavan lain tulee täyttää perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä asetetut täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset (ks. esim. PeVL 34/2012 vp, s. 3), ja valtuutukselta edellytetään tavanomaista suurempaa täsmällisyyttä. Olennaista on, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa. Valtuutuksen soveltamisalaa voidaan rajata esimerkiksi alueellisesti, henkilöllisesti, asiallisesti tai ajallisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa usein määräyksen tarkasti rajattua kohderyhmää.

Esitys sisältää muulle viranomaiselle kuin tasavallan presidentille, valtioneuvostolle tai ministeriölle kohdistetun sääntelyvallan siirtämisen sähkömarkkinalakiin lisättäväksi ehdotetussa 54 §:n 2 momentissa sekä 105 i §:n 5 momentissa.

Ehdotetun 54 §:n 2 momentin mukaan Energiavirasto voisi antaa sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan säännöksiin perustuvia tarkempia määräyksiä sähkönjakelupalvelujen maksukomponenttien rakenteista, mukaan lukien tehomaksun ja aikajaotuksen kansallisista määräytymispe-

rusteista. Sääntelyvallan siirto perustuisi näin ollen lakiin, ja muutettavaksi ehdotettu 54 § sisältäisi asiaa koskevan perussäännöksen. Energiavirasto voisi näin ollen antaa tarkentavia, teknisluonteisia määräyksiä. Lisäksi Energiaviraston määräysten asiasisältöä rajaavat EU:n sähkökauppa-asetuksen tariffisääntelyä koskevat säännökset. Koska kyseinen sääntely sisältyy suoraan sovellettavaan asetukseen, ja huomioitava on lisäksi sähkömarkkinadirektiivin 59 artiklan kansallisen sääntelyviranomaisen toimivaltaa koskevat säännökset, on jäsenvaltion liikkumavara säätää asiaa koskevia kansallisia aineellisoikeudellisia säännöksiä erittäin rajattu.

Sähkömarkkinoiden osalta erityisenä syynä sääntelyvallan siirrolle voidaan lisäksi pitää toimialan luonnetta ja EU-sääntelyn velvoitteita. Sähköverkot ovat niin sanottuja luonnollisia monopoleja, sillä rinnakkaisten kilpailevien verkkojen rakentaminen ei ole yleensä taloudellisesti järkevää. EU-lainsäädännössä verkkoon pääsy on pyritty tekemään mahdollisimman helpoksi kaikille sähköverkkopalveluja tarvitseville ja hinnoittelun on oltava kohtuullista. EU-oikeuden tehokas toimeenpano edellyttää, että Energiavirasto voi arvioida tariffien ja niiden laskentamenetelmien yksityiskohtia. Jos tariffirakenteista säädettäisiin lailla se tekisi EU-sääntelystä tulevan velvoitteen sääntelyviranomaisen toimivallasta määrätä tariffeista ja laskentamenetelmistä tyhjäksi sekä vaarantaisi sääntelyviranomaisen riippumattomuuden. Tämän vuoksi on perusteltua, että valtuuksia annettaessa jätetään EU-oikeuden tehokkaan toimeenpanon ja toimialan luonteen vuoksi Energiavirastolle riittävä harkintavaltia. EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntö ei estä ehdotuksen mukaista sääntelymallia, sillä lainsäädännöllä ei puututa laskentamenetelmiin tai edes määrätä tariffirakenteista sitovasti. Lainsäädännöllä on tarkoitus antaa Energiavirastolle sääntelykehys jakelumaksujen rakenteen yhtenäistämiseen, jonka pohjalta Energiavirasto voi määrätä jakelumaksujen rakenteesta tarkemmin tarveperusteisesti.

Sääntelyvallan siirron arvioidaan olevan täsmällistä ja tarkkarajaista. Lain tasolla säädettäisiin jakelumaksujen rakenteesta, ja Energiaviraston toimivaltaan jäisi sähkömarkkinadirektiivissä tarkoitettun toimivaltuuden mukaisesti säätää lailla määrättyjen maksukomponenttien tarkemmasta sisällöstä.

Energiavirastolle annettaisiin määräyksenantovaltuus lisäksi sähkömarkkinalakiin lisättäväksi ehdotetun 105 i §:n 5 momentissa. Energiavirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavista ehdoista. Ehdot olisi valmisteltava koordinoitusti verkonhaltijoiden kanssa ja niiden valmistelussa olisi kuultava vähittäismyyjiä sekä asiaankuuluvia verkon käyttäjiä ja muita sähkömarkkinoiden osapuolia. Ehtojen soveltaminen olisi pakollista jakeluverkonhaltijalle ja vähittäismyyjälle niiden toteuttaessa 105 i §:ssä tarkoitettua yhteislaskutusta. Määräyksenantovaltuus olisi näin ollen tarkkarajainen sen ollessa rajattu jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välisen suhteen tarkentamiseen. Perussäännökset asiasta sisältyisivät sähkömarkkinalakiin, ja niitä voitaisiin edelleen tarkentaa 105 i §:n 6 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella. Energiaviraston määräyksenantovalta näin ollen täydentäisi lakiin sisältyviä perussäännöksiä ja valtioneuvoston asetuksella annettavia tarkentavia säännöksiä vähäisiltä, teknisluonteisilta osin.

Ehdotetut valtuutussäännökset on rajoitettu koskemaan teknisluonteisia yksityiskohtia oikeusaseman perusteiden määräytyessä lain säännösten perusteella. Valtuutussäännökset on sijoitettu ja asiallisesti kytketty säänneltävää asiaa koskevaan pykälään. Norminantovalta on lisäksi säädetty mahdollisimman tarkkarajaisesti ja täsmällisesti. Ehdotukseen sisältyvien sääntelyvallan siirtämistä koskevien säännösten ei näin ollen arvioida olevan ristiriidassa perustuslain kanssa.

12.4 Arvio säätämisyjärjestyksestä

Edellä tässä luvussa mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella, ja koska direktiivissä (EU) 2018/2001 ja direktiivissä (EU) 2019/944 on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

sähkömarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sähkömarkkinalain (588/2013) 87 §:n 4 momentti,
muutetaan 3 §:n 5 kohta, 13 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohta, 16 §:n 2 momentti, 20 §:n 3 momentti, 21 b §:n 2 momentti, 54 §:n 1 momentti, 62 §:n 1 momentti, 86 §:n 4 momentti, 101 §:n 1 momentti, 105 c §:n 1 momentin 8 kohta, sekä
lisätään 3 §:ään uusi 32 b ja 38 a kohta, 49 a §:ään 1 momenttiin uusi 4 a ja 5 a kohta, 54 §:ään uusi 2 momentti, lakiin uusi 54 a, 54 b, 54 c § ja 65 b §, 86 §:ään uusi 3 momentti, 86 a §:ään uusi 2 momentti, 89 §:ään uusi 4 momentti, lakiin uusi 92 a § ja 99 a §, 101 §:ään uusi 4 momentti, 105 c §:n 1 momenttiin uusi 9 kohta, sekä lakiin uusi 105 i ja 105 j §, sekä,
sellaisena kuin niistä ovat 3 § osaksi laeissa 497/2023, 891/2021, 730/2021, 108/2019 ja 1430/2014, 20 §:n 3 momentti laissa 1430/2014, 21 b §:n 2 momentti laissa 497/2023, 49 a §:n 1 momentti laissa 108/2019, 62 §:n 1 momentti ja 86 § laissa 497/2023, 86 a § laissa 108/2019, sekä 105 c §:n 1 momentti laissa 497/2023, seuraavasti:

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

---

5) *liittymisjohdolla* sähköjohdon ja muiden sähköverkkoon liittämiseen tarvittavien sähkölaitteiden ja –laitteistojen muodostamaa yhtenäistä kokonaisuutta, jolla liitetään sähköverkkoon liittyjän tai liittyjien:

- a) sähkönkäyttöpaikka;
- b) yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto;
- c) yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto;

---

32 b) *määräaikaisella kiinteähintaisella sähköntoimitussopimuksella* sähköntoimittajan ja lopukäyttäjän välistä sähköntoimitussopimusta, jolla taataan samat sopimusehdot, mukaan lukien hinta, sopimuksen voimassaolon ajaksi, mutta johon voi kiinteän hinnan sisällä sisältyä joustava elementti, jossa hinta vaihtelee esimerkiksi huippukuormitusaikoina ja niiden ulkopuolisina aikoina, ja jossa tuloksena olevan laskun muutokset voivat johtua ainoastaan sellaisista tekijöistä, joita sähköntoimittaja ei ole määritellyt, kuten veroista ja maksuista;

---

38 a) *sopimuksen irtisanomismaksulla* maksua tai sakkoa, jonka sähköntoimittaja tai aggregointia harjoittava sähkömarkkinoiden osapuoli voi veloittaa asiakkaalta sähköntoimitus- tai palvelusopimuksen irtisanomisesta;

---

13 §

Jakeluverkon rakentaminen

Muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos:

1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkökäyttöpaikka taikka yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon;

2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon;

---

16 §

Hankeluvan myöntäminen

Jos hakemus ei koske valtakunnan rajan ylittävää sähköjohtoa, on hankelupa 1 momentin esittämättä myönnettävä:

1) liittymisjohdolle, jolla sähkökäyttöpaikka, yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto, yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon;

2) sähköjohdolle, jonka jakeluverkonhaltija rakentaa vastuualueellaan tai vastuualueeltaan sen ulkopuolelle, jos sähköjohto yhdistää jakeluverkonhaltijan sähköverkon osat toisiinsa tai jakeluverkonhaltijan sähköverkon toiseen sähköverkkoon.

---

20 §

Liittämisvelvollisuus

Liittymä on kytkettävä sähköverkkoon liittyjän kohtuulliset tarpeet ja liittymän kytkemiseksi tarvittavat sähköverkkoinvestoinnit huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa siitä, kun verkonhaltija on vastaanottanut liittämispyyntön ja liittymän kytkemisen edellyttämät tiedot liittyjän sähkölaitteistoista. Kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saa ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä.

21 b §

Verkkoon pääsyn täytäntöönpano sähköverkossa

Verkonhaltijan tulee tehdä pyynnöstä tarjous liittyjälle sähköverkkoon liittämisestä sekä verkon käyttäjälle, energiavaraston haltijalle ja asiakkaalle sähkön siirto- ja jakelupalvelusta. Liittämistä koskevassa tarjouksessa on esitettävä liittämisen edellytyksenä olevat tekniset vaatimukset sekä liittyjän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista ja arvio liittymän toimitusajasta.

---

49 a §

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (*sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut*). Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja ovat:

4 a) kuormanohjauksrajapinnan ylläpitäminen sekä markkinapohjaiseen loppukäyttäjän kuormanohjaukseen liittyvien tietojen ylläpito ja välittäminen;

5 a) yhteislaskutuksen edellyttämä tuote- ja laskurivitetöjen välittäminen;

54 §

Sähkönjakelupalvelujen aikajaotus ja hintarakenne

Jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia, aikajaotukseltaan ja hintarakenteeltaan erilaisia sähkönjakelupalvelutuotteita.

Sähkönjakelupalvelutuotteiden jakelumaksun hintarakenne voi koostua perusmaksusta, energiamaksusta ja tehomaksusta. Loppukäyttäjillä, joiden sähkönkäyttöpaikka on varustettu yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella, jakelumaksuun voi sisältyä myös loistehokomponentti. Energiaselästä voi antaa sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan säännöksiin perustuvia tarkempia määräyksiä sähkönjakelupalvelujen maksukomponenttien rakenteista, mukaan lukien tehomaksun ja aikajaotuksen kansallisista määräytymisperusteista.

54 a §

Sähköisen liikkumisen integrointi jakeluverkkoon

Jakeluverkonhaltijan on tehtävä yhteistyötä yritysten kanssa, jotka omistavat, kehittävät, käyttävät tai hallinnoivat sähköajoneuvojen latauspisteitä.

54 b §

Käytettävissä olevan jakeluverkonhaltijan kapasiteetin ilmoittaminen

Jakeluverkonhaltijan on julkaistava kolmen kuukauden välein selkeät ja läpinäkyvät tiedot uusia liittämispyyntöjä varten käytettävissä olevasta jakeluverkkonsa ja suurjännitteisen jakeluverkkonsa kapasiteetista sekä perusteet tämän kapasiteetin laskemiseksi. Käytettävissä oleva kapasiteetti on ilmaistava olemassa olevien ja mahdollisten verkon käyttäjien tarpeet huomioon ottaen riittävän tarkalla maantieteellisellä tarkkuudella edellyttäen, että julkaisu ei vaaranna yleistä turvallisuutta tai tietojen luottamuksellisuutta. Julkaisussa on kerrottava mahdollisuudesta joustavaan liityntään siirtorajoitusten alaisilla alueilla.

54 c §

Liittämispyyntöjen käsittely jakeluverkossa

Liittyjä voi pyytää jakeluverkonhaltijalta verkkoon liittämistä ja toimittaa siihen liittyvän tarpeellisen aineiston sähköisessä muodossa.

Jakeluverkonhaltijan on annettava liittyjälle selkeää ja läpinäkyvää tietoa liittämispyyntötilasta ja käsittelystä kolme kuukautta liittämispyyntöä esittämisen jälkeen. Nämä tiedot on toimitettava päivitettyinä liittyjälle kolmen kuukauden välein siihen asti, kunnes liittämispyyntö on lopullisesti käsitelty.

62 §

Suljettua jakeluverkkoa koskevat erityissäännökset

Suljettuun jakeluverkkoon ja suljetun jakeluverkonhaltijaan ei sovelleta 23, 23 a eikä 26 a §:ää, 27 §:n 3 momenttia, 28, 29, 29 a, 29 b, 50–52, 52 a, 53, 53 a, 54, 54 a–54 c, 55, 56, 56 a, 58 eikä 59 §:ää ja 61 a §:n 2 momenttia.

---

65 b §

Markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus jakeluverkossa

Loppukäyttäjä voi jakeluverkon sähkökäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen antamaan suoraan käskyt kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Valtuutus tehdään, muutetaan ja peruutetaan loppukäyttäjän ilmoituksella sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihdon yksikköön. Kuormanohjauspalvelusta sopiminen loppukäyttäjän ja markkinapohjaisen kuormanohjauspalvelun tarjoajan välillä ei edellytä jakeluverkonhaltijan, loppukäyttäjän vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen suostumusta.

Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän 1 momentin mukaisesti valtuuttamalle sähkömarkkinoiden osapuolelle markkinaperusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittauslaitteiston kuormanohjausreleen ohjaukseen. Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen.

Jakeluverkonhaltijalla on oikeus 1 momentin mukaisen valtuutuksen estämättä käyttää kuormanohjausrelettä sähköverkkoon kohdistuvissa normaaliolojen häiriötilanteissa, sähköpulatilanteissa, valmiuslain (1552/2011) tarkoittamissa poikkeusoloissa, tai jos on ilmeistä, että markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus vaarantaa sähköverkon käyttövarmuuden.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun valtuutuksen päättyessä loppukäyttäjän verkonhaltijan on aktivoitava kuormanohjaukseen loppukäyttäjän verkkopalvelutuotteen mukainen aikajaotus, ellei loppukäyttäjä tee uutta valtuutusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin kuormanohjaustoiminnallisuuden toteuttamisesta ja sen edellyttämästä tiedonvaihdosta.

86 §

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot

Vähittäismyyjän on annettava yhteislaskutuksesta sovittaessa loppukäyttäjälle tieto jakeluverkonhaltijan nimestä ja yhteystiedoista sekä ohjeet ja yhteystiedot verkon häiriöiden ja keskeytysten ilmoittamisesta jakeluverkonhaltijalle.

Edellä 2 ja 4 momentissa tarkoitettut tiedot on kirjattava sovitussa muodossaan sopimukseen tai vahvistusilmoitukseen. Loppukäyttäjän sopimukseen tai tälle lähetettävään vahvistusilmoitukseen on lisäksi sisällytettävä yhteenveto keskeisistä sopimusehdoista näkyvästi ja ytimekkäällä ja yksinkertaisella kielellä.

---

86 a §

Loppukäyttäjältä ennen sopimuksen tekemistä pyydettävät tiedot

---

Tietojen muuttuessa loppukäyttäjän on itse ilmoitettava uusi laskutusosoitteenensa sen ollessa eri kuin sähkönkäyttöpaikan osoite.

89 §

Sopimuksen voimassaolo ja päätyminen

Jos sähkönmyyntisopimus on tehty kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettussa kotimyyntissä tai etämyyntissä, sopimuksen mukaisen sähköntoimituksen on käynnistytävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä.

92 a §

Sähkönmyyntisopimuksen irtisanomismaksu

Vähittäismyyjä tai itsenäinen aggregaattori voi periä loppukäyttäjältä sopimuksen irtisanomisesta maksun, kun loppukäyttäjä vapaaehtoisesti irtisanoo määräaikaisen kiinteähintaisen sähkönmyyntisopimuksen ennen määräajan päättymistä, mikäli tällainen maksu on osa sopimusta, jonka loppukäyttäjä on tehnyt vapaaehtoisesti, ja tällaisesta maksusta on tiedotettu selvästi loppukäyttäjälle ennen sopimuksen tekemistä.

Maksun tulee olla oikeasuhteinen, eikä se saa ylittää sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota, mukaan lukien kustannukset mahdollisista yhdistetyistä investoinneista tai asiakkaalle osana sopimusta jo toimitetuista palveluista. Vähittäismyyjällä tai itsenäisellä aggregaattorilla on todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta.

Energiavirasto seuraa 1 momentissa tarkoitettujen sopimuksen irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä 2 momentissa tarkoitettujen kriteerien puitteissa ja toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä havaitessaan luvattomia irtisanomismaksuja.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa.

99 a §

Valitusten käsittely

Loppukäyttäjällä on oikeus sähkönjakelua ja muuta verkkopalvelua, sähköntoimitusta sekä aggregointia koskevan valituksen käsittelyn hyvään tasoon. Jakeluverkonhaltijan, vähittäismyyjän ja aggregaattorin tulee käsitellä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi.

101 §

Vastuutahot

Loppukäyttäjällä on aina oikeus esittää virheeseen sekä 100 §:ssä tarkoitettuun sähkönjakelun keskeytymiseen perustuvat vaatimuksensa jakeluverkonhaltijalle lukuun ottamatta yhteislaskutuksen piirissä olevaan sopimukseen taikka vähittäismyyjän virheelliseen tai viivästyneeseen laskuun perustuvia vaatimuksia. Vaatimus on esitettävä kohtuullisessa ajassa siitä, kun loppukäyttäjä havaitsi virheen tai sähkönjakelun keskeytymisen taikka hänen olisi pitänyt se havaita ja hänellä oli vaatimuksen esittämiseksi tarvittavat tiedot jakeluverkonhaltijasta.

Vähittäismyyjä toimii loppukäyttäjän yhteystahona yhteislaskutuksessa. Mikäli loppukäyttäjä ilmoittaa virheestä, jotka liittyvät sellaisiin laskun tietoihin, joita vähittäismyyjä ei voi tarkistaa, vähittäismyyjän on siirrettävä loppukäyttäjältä saamansa ilmoitus edelleen jakeluverkonhaltijan käsiteltäväksi.

105 c §

Laskutustiedot

Loppukäyttäjän laskussa on selvästi erottuen esitettävä seuraavat laskutustiedot:

- 8) sopimuksen voimassaoloaika;
- 9) yhteislaskutuksessa 1, 2, 4, 5, 6 ja 8 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa tulee eritellä jakeluverkonhaltijaa ja sen saatavaa koskevat tiedot.

105 e §

Muut laskulla annettavat tiedot

Loppukäyttäjälle on annettava laskussa laskutustietojen lisäksi tiedot:

- 4) keskitetyistä palvelupisteistä, joissa loppukäyttäjien saatavilla on tarvittavat tiedot heidän oikeuksistaan, voimassa olevasta lainsäädännöstä ja ristiriitatilanteissa käytettävissä olevista rii-tojenratkaisumenettelyistä;
- 5) yhteislaskutuksessa vähittäismyyjän on annettava loppukäyttäjälle tieto jakeluverkonhaltijan nimestä ja yhteystiedoista sekä ohjeet ja yhteystiedot verkon häiriöiden ja keskeytysten ilmoittamisesta jakeluverkonhaltijalle.

105 i §

Yhteislaskutus

Vähittäismyyjä voi loppukäyttäjän, jonka sähkönkäyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella tai jonka sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa, pyynnöstä tai tämän suostumuksella tarjota sähköntoimituksen ja sähkönjakelun sisältämän palvelun laskutusta yhdellä laskulla (*yhteislaskutus*). Yhteislaskutuksen tarjoaminen loppukäyttäjille tulee tapahtua syrjimättömästi. Yhteislaskutuksen tarjoamisesta yksittäisen loppukäyttäjän kohdalla voi kieltäytyä vain painavaan syyhyn perustuen.

Yhteislaskutuksessa loppukäyttäjä maksaa koko laskun loppusumman vähittäismyyjälle. Vähittäismyyjän tulee tilittää jakeluverkonhaltijalle tämän osuus saatavasta. Vähittäismyyjä vastaa koko yhteislaskun osalta saatavan perinnästä loppukäyttäjältä sekä 103 §:ssä tarkoitettua sähköjakelua tai sähkötoimitusta koskevasta katkaisuvaroituksesta. Vähittäismyyjän on ilmoitettava jakeluverkonhaltijalle loppukäyttäjän maksulaiminlyönneistä.

Vähittäismyyjän laiminlyönti jakelumaksujen osuuden tilittämisestä jakeluverkonhaltijalle loppukäyttäjistä riippumattomasta syystä ei muodosta 102 tai 103 §:ssä tarkoitettua perustetta sähköjakelun keskeyttämiselle.

Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan tulee toimittaa yhteislaskutuksen edellyttämät tiedot sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavista ehdoista. Ehdot on valmisteltava koordinoitusti verkonhaltijoiden kanssa ja niiden valmistelussa on kuultava vähittäismyyjiä sekä asiaankuuluvia verkon käyttäjiä ja muita sähkömarkkinoiden osapuolia. Jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän on yhteislaskutuksessa sovellettava Energiaviraston vahvistamia ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteislaskutuksesta. Säännökset voivat koskea vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välistä maksuaikataulua sekä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön toimitettavia tietoja.

105 j §

Jakeluverkonhaltijan velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen

Jakeluverkonhaltijalla on velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen vähittäismyyjän pyynnöstä, kun yhteislaskutuksesta on sovittu vähittäismyyjän ja loppukäyttäjän välillä.

Jakeluverkonhaltija voi edellyttää vähittäismyyjää asettamaan vakuuden yhteislaskutukseen liittyvien saataviensa turvaamiseksi. Jakeluverkonhaltija voi kieltäytyä yhteislaskutuksen järjestämisestä, jos vähittäismyyjä ei aseta tarvittavaa vakuutta. Vakuuden tarve määräytyy vähittäismyyjän maksuvalmiuden sekä tämän jakeluverkonhaltijan vastuualueella tapahtuvan sähköntoimitustoiminnan laajuuden perusteella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vakuuden asettamisesta ja sen laskentaperusteista.

Jakeluverkonhaltijalla on oikeus päättää yhteislaskutus ilmoittamalla siitä vähittäismyyjälle, mikäli vähittäismyyjä laiminlyö olennaisesti yhteislaskutukseen liittyvän maksuvelvollisuutensa tai muut velvollisuutensa. Jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava loppukäyttäjälle siirtymisestä takaisin erillislaskutukseen viivytyksettä.

Jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava Energiavirastolle 3 momentissa tarkoitettua yhteislaskutuksen päättämisestä. Energiavirasto arvioi ilmoituksen johdosta, onko vähittäismyyjä määrättävä yhteislaskutukseen liittyvien velvoitteiden rikkomisen vuoksi keskeyttämään yhteislaskutus myös muiden jakeluverkonhaltijoiden kanssa määrääjäksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 49 a §, 65 b §, 86 §, 86 a §, 101 §, 105 c §, 105 e §, 105 i § ja 105 j § sekä 87 §:n 4 momentin kumoaminen tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2026.

Tämän lain 105 i §:ssä tarkoitettua yhteislaskutusta koskevia säännöksiä ei sovelleta toimitusvelvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän vahingoksi ennen 1 päivää tammikuuta 2026 87 §:n 4 momentin nojalla tehtyyn sopimukseen.

Tämän lain 92 a §:ää ei sovelleta ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin.

2.

Laki

sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkötoimitusten vertailuvälineestä annetun lain (498/2023) 1 §, 2 §:n 4 kohta, 5 ja 8 § sekä
lisätään 2 §:ään uusi 5 kohta, seuraavasti:

1 §

Sähkötoimitussopimusten vertailuväline

Energiaviraston tehtävänä on ylläpitää verkkosivustoa, jonka avulla loppuasiakkaat voivat vertailla vähittäismyyjien tarjoamia sähkötoimitussopimuksia, mukaan lukien dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimukset, ja vähittäismyyjien ostotarjouksia loppuasiakkaiden itse tuottamasta sähköstä.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimuksella* vähittäismyyjän ja loppuasiakkaan välistä sähkötoimitussopimusta, joka seuraa spot-markkinoiden, vuorokausimarkkinat ja päivän-sisäiset markkinat mukaan lukien, hintavaihteluja aikaväleillä, jotka vastaavat vähintään markkinoiden selvitysaikavälejä;

5) *itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävällä loppuasiakkaalla* loppuasiakasta, joka toimii omissa tiloissaan rajatulla alueella ja joka tuottaa uusiutuvista energialähteistä sähköä omaan kulutukseen ja joka voi varastoida tai myydä uusiutuvista energialähteistä itse tuottamaansa sähköä, edellyttäen että muun kuin itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän kuluttajan kyseinen toiminta ei ole hänen ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaansa.

5 §

Vähittäismyyjän ilmoitusvelvollisuus

Vertailuvälineeseen rekisteröityneen vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle vähittäismyyntihinnat ja -ehdot tai, jos kysymyksessä on dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimus tai muu muuttuvaan suureen perustuva sähkönmyyntisopimus, hinnanmääräytymisperusteet, joilla vähittäismyyjä myy tai tarjoaa yleisesti sähköä kuluttajille ja loppuasiakkaille, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kilowattituntia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle ostohinnat tai ostohinnan määräytymisperusteet sekä muut ehdot, joilla vähittäismyyjä tarjoutuu ostamaan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän loppuasiakkaansa verkkoon syöttämän sähkön.

Ilmoituksessa ei saa olla kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jotka ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tai loppuasiakas tekee ostopäätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt.

Energiavirasto voi antaa tarkemmat määräykset, mitä vähittäismyyntihintoihin, ostohintoihin tai niiden hinnanmääräytymisperusteisiin sekä sopimuksia koskeviin muihin ehtoihin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa.

8 §

Määräaikainen julkaisukiello

Energiavirasto voi päättää vähittäismyyjän tarjoamien sähkötoimitussopimusten tai 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ostotarjousten julkaisukiellosta vertailuvälineessä määräajaksi, jonka pituus voi olla enintään kuusi kuukautta. Julkaisukiellon edellytyksenä on, että vähittäismyyjä on vertailuvälineeseen toistuvasti ilmoittanut tarjoamiaan sähkötoimitussopimuksia koskevia, 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Energiaviraston on ennen julkaisukiellon antamista varoitettava vähittäismyyjää, että sen toiminta voi johtaa julkaisukiellon antamiseen, mikäli vähittäismyyjä jatkaa määräaikaisen julkaisukiellon edellytyksenä olevaa toimintaansa.

Energiavirasto voi pyytää kuluttaja-asiamiehen lausunnon vähittäismyyjän toiminnasta ennen varoituksen tai julkaisukiellon antamista vähittäismyyjälle.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

sähkömarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *liittymisjohdolla* yhtä sähkökäyttöpaikkaa tai energiavarastoa taikka yhtä tai useampaa voimalaitosta varten rakennettua sähköjohtoa, jolla liittyjä tai liittyjät liitetään sähköverkkoon;

5) *liittymisjohdolla* sähköjohdon ja muiden sähköverkkoon liittämiseen tarvittavien sähkölaitteiden ja -laitteistojen muodostamaa yhtenäistä kokonaisuutta, jolla liitetään sähköverkkoon liittyjän tai liittyjien:

- a) sähkökäyttöpaikka;
- b) yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto;
- c) yksi tai useampi voimalaitos taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto;

(uusi)

32 b) *määräaikaisella kiinteähintaisella sähköntoimitussopimuksella* sähköntoimittajan ja loppukäyttäjän välistä sähköntoimitussopimusta, jolla taataan samat sopimusehdot, mukaan lukien hinta, sopimuksen voimassaolon ajaksi, mutta johon voi kiinteän hinnan sisällä sisältyä joustava elementti, jossa hinta vaihtelee esimerkiksi huippukuormitus-aikoina ja niiden ulkopuolisina aikoina, ja jossa tuloksena olevan laskun muutokset voivat johtua ainoastaan sellaisista tekijöistä, joita sähköntoimittaja ei ole määritellyt, kuten veroista ja maksuista;

(uusi)

38 a) *sopimuksen irtisanomismaksulla* maksumaa tai sakkoa, jonka sähköntoimittaja tai aggregointia harjoittava sähkömarkkinoiden osapuoli voi veloittaa asiakkaalta sähköntoimitus- tai palvelusopimuksen irtisanomisesta;

13 §

Jakeluverkon rakentaminen

Jakeluverkonhaltijalla on yksinoikeus rakentaa jakeluverkkoa vastuualueellaan.

Muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos:

1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkönkäyttöpaikka liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon;

2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon;

2 a) kysymyksessä on erillinen linja, jolla liitetään pienimuotoista sähköntuotantoa sähkönkäyttöpaikkaan tai kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän verkkoon;

3) kysymyksessä on kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäinen verkko;

4) verkonhaltija antaa toiselle suostumuksen verkon rakentamiseen.

16 §

Hankeluvan myöntäminen

Hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on, että sähköjohdon rakentaminen on sähkönsiirron turvaamiseksi tarpeellista. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että sähköjohdon rakentaminen on muutoinkin sähkömarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista.

Jos hakemus ei koske valtakunnan rajan ylittävää sähköjohtoa, on hankelupa 1 momentin estämättä myönnettävä:

13 §

Jakeluverkon rakentaminen

Jakeluverkonhaltijalla on yksinoikeus rakentaa jakeluverkkoa vastuualueellaan.

Muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos:

1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkönkäyttöpaikka *taikka yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarausto* liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon;

2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos *taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarausto* liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon;

2 a) kysymyksessä on erillinen linja, jolla liitetään pienimuotoista sähköntuotantoa sähkönkäyttöpaikkaan tai kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän verkkoon;

3) kysymyksessä on kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäinen verkko;

4) verkonhaltija antaa toiselle suostumuksen verkon rakentamiseen.

16 §

Hankeluvan myöntäminen

Hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on, että sähköjohdon rakentaminen on sähkönsiirron turvaamiseksi tarpeellista. Valtakunnan rajan ylittävän sähköjohdon hankeluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että sähköjohdon rakentaminen on muutoinkin sähkömarkkinoiden kehityksen ja vastavuoroisuuden kannalta tarkoituksenmukaista.

Jos hakemus ei koske valtakunnan rajan ylittävää sähköjohtoa, on hankelupa 1 momentin estämättä myönnettävä:

1) liittymisjohdolle, jolla sähkökäyttöpaikka *taikka* yksi tai useampi voimalaitos liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon;

2) sähköjohdolle, jonka jakeluverkonhaltija rakentaa vastuualueellaan tai vastuualueeltaan sen ulkopuolelle, jos sähköjohto yhdistää jakeluverkonhaltijan sähköverkon osat toisiinsa tai jakeluverkonhaltijan sähköverkon toiseen sähköverkkoon.

Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja.

1) liittymisjohdolle, jolla sähkökäyttöpaikka, *yksi tai useampi toisiinsa kytketty energiavarasto*, yksi tai useampi voimalaitos *taikka yksi tai useampi voimalaitos ja niihin kytkeytyvät yksi tai useampi energiavarasto* liitetään lähimpään nimellisjännitteeltään vähintään 110 kilovoltin sähköverkkoon;

2) sähköjohdolle, jonka jakeluverkonhaltija rakentaa vastuualueellaan tai vastuualueeltaan sen ulkopuolelle, jos sähköjohto yhdistää jakeluverkonhaltijan sähköverkon osat toisiinsa tai jakeluverkonhaltijan sähköverkon toiseen sähköverkkoon.

Hankelupaan voidaan liittää luvan edellytysten kannalta tarpeellisiksi katsottavia ehtoja.

20 §

Liittämisvelvollisuus

Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkökäyttöpaikat, voimalaitokset ja energiavarastot toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla avoimia, tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Verkonhaltijan tulee julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkkonhaltija käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt.

Verkonhaltijan tulee antaa liittyjälle tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta. Liittymä on kytkettävä sähköverkkoon 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä, jos liittymän kytkemisen edellyttämät verkkonhaltijan investoinnit sähköverkkoon on mahdollista toteuttaa tässä ajassa verkkonhaltijan kannalta kohtuullisesti ja verkon käyttäjien suhteen syrjimättömästi.

20 §

Liittämisvelvollisuus

Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkökäyttöpaikat, voimalaitokset ja energiavarastot toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla avoimia, tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Verkonhaltijan tulee julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkkonhaltija käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt.

Liittymä on kytkettävä sähköverkkoon liittyjän kohtuulliset tarpeet ja liittymän kytkemiseksi tarvittavat sähköverkkoinvestoinnit huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa siitä, kun verkkonhaltija on vastaanottanut liittämisspyynnön ja liittymän kytkemisen edellyttämät tiedot liittyjän sähkölaitteistoista. Kohtuullinen liittämissaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saa ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä.

21 b §

Verkkoon pääsyn täytäntöönpano sähköverkkossa

Verkonhaltijan on toimitettava verkon käyttäjille, energiavaraston haltijoille ja asiakkaille tiedot, joita nämä tarvitsevat päästäkseen tehokkaasti verkkoon ja käyttääkseen sitä tehokkaasti.

Verkonhaltijan tulee tehdä verkon käyttäjälle, energiavaraston haltijalle ja asiakkaalle tämän pyynnöstä tarjous sähköverkkoon liittämistä sekä sähkön siirto- ja jakelupalvelusta. Liittämistä koskevassa tarjouksessa on esitettävä liittämisen edellytyksenä olevat tekniset vaatimukset.

Jos verkkonhaltija kieltäytyy liittämistä taikka siirto- tai jakelupalvelusta, sen on annettava asianmukaiset ja merkitykselliset tiedot kieltäytymisensä syistä. Kieltäytymiseen on liitettävä tieto siitä, että verkon käyttäjällä, energiavaraston haltijalla ja asiakkaalla on halutessaan mahdollisuus saattaa asia Energiaviraston ratkaistavaksi riitojenratkaisumenettelyssä sekä Energiaviraston yhteystiedot.

49 a §

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (*sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut*). Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja ovat:

1) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakastietojen ja sähkönkäyttöpaikkatietojen ylläpito;

21 b §

Verkkoon pääsyn täytäntöönpano sähköverkkossa

Verkonhaltijan on toimitettava verkon käyttäjille, energiavaraston haltijoille ja asiakkaille tiedot, joita nämä tarvitsevat päästäkseen tehokkaasti verkkoon ja käyttääkseen sitä tehokkaasti.

Verkonhaltijan tulee tehdä pyynnöstä tarjous liittyjälle sähköverkkoon liittämistä sekä verkon käyttäjälle, energiavaraston haltijalle ja asiakkaalle sähkön siirto- ja jakelupalvelusta. Liittämistä koskevassa tarjouksessa on esitettävä liittämisen edellytyksenä olevat tekniset vaatimukset *sekä liittyjän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista ja arvio liittymän toimitusajasta.*

Jos verkkonhaltija kieltäytyy liittämistä taikka siirto- tai jakelupalvelusta, sen on annettava asianmukaiset ja merkitykselliset tiedot kieltäytymisensä syistä. Kieltäytymiseen on liitettävä tieto siitä, että verkon käyttäjällä, energiavaraston haltijalla ja asiakkaalla on halutessaan mahdollisuus saattaa asia Energiaviraston ratkaistavaksi riitojenratkaisumenettelyssä sekä Energiaviraston yhteystiedot.

49 a §

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut

Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa vastuualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (*sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut*). Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja ovat:

1) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakastietojen ja sähkönkäyttöpaikkatietojen ylläpito;

Voimassa oleva laki

2) vähittäismyynnin ja sähköjakelun asiakassopimusprosessien edellyttämän tiedonvaihdon järjestäminen;

3) laskutuksen ja taseselvityksen perustana olevien mittaustietojen tiedonvaihdon järjestäminen;

4) sähkötoimitusten ja sähköjakelun katkaisu- ja kytkentäprosessien tiedonvaihdon järjestäminen;

5) jakeluverkonhaltijan tuote- ja laskurivitietojen ylläpidon järjestäminen sekä vähittäismyyjän tuote- ja laskurivitietojen ylläpito mahdollisuuden järjestäminen;

6) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan osapuolittietojen välittäminen;

7) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakkaan pääsyn järjestäminen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön hallussa oleviin omiin tietoihinsa;

8) sähkökauppojen taseselvitys jakeluverkoissa ja taseselvitykseen liittyvän tiedonvaihdon järjestäminen;

9) edellä 1–8 kohdassa tarkoitettujen palvelujen kattamien tietojen säilyttäminen.

Ehdotus

2) vähittäismyynnin ja sähköjakelun asiakassopimusprosessien edellyttämän tiedonvaihdon järjestäminen;

3) laskutuksen ja taseselvityksen perustana olevien mittaustietojen tiedonvaihdon järjestäminen;

4) sähkötoimitusten ja sähköjakelun katkaisu- ja kytkentäprosessien tiedonvaihdon järjestäminen;

4 a) *kuormanohjauksrajapinnan ylläpitäminen sekä markkinapohjaiseen loppukäyttäjän kuormanohjaukseen liittyvien tietojen ylläpito ja välittäminen;*

5) jakeluverkonhaltijan tuote- ja laskurivitietojen ylläpidon järjestäminen sekä vähittäismyyjän tuote- ja laskurivitietojen ylläpito mahdollisuuden järjestäminen;

5 a) *yhteislaskutuksen edellyttämä tuote- ja laskurivitietojen välittäminen;*

6) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan osapuolittietojen välittäminen;

7) vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan asiakkaan pääsyn järjestäminen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön hallussa oleviin omiin tietoihinsa;

8) sähkökauppojen taseselvitys jakeluverkoissa ja taseselvitykseen liittyvän tiedonvaihdon järjestäminen;

9) edellä 1–8 kohdassa tarkoitettujen palvelujen kattamien tietojen säilyttäminen.

54 §

Sähköjakelupalvelujen aikajaotus jakeluverkoissa

Jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia erilaisia sähköjakelupalveluja.

(uusi)

54 §

Sähköjakelupalvelujen aikajaotus ja hintarakenne

Jakeluverkonhaltijan on tarjottava jakeluverkkonsa käyttäjille näiden tarpeisiin soveltuvia, *aikajaotukseltaan ja hintarakenteeltaan* erilaisia sähköjakelupalvelutuotteita.

Sähköjakelupalvelutuotteiden jakelumaksun hintarakenne voi koostua perusmaksusta, energiamaksusta ja tehomaksusta. Loppukäyttäjillä, joiden sähkökäyttöpaikka on varustettu yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jakelumaksuun voi sisältyä myös loistehokomponentti. Energiavirasto voi antaa sähkökauppa-asetuksen 18 artiklan säännöksiin perustuvia tarkempia määräyksiä sähkönjakelupalvelujen maksukomponenttien rakenteista, mukaan lukien tehomaksun ja aikajaotuksen kansallisista määräytymisperusteista.

54 a §

(uusi)

Sähköisen liikkumisen integrointi jakeluverkkoon

Jakeluverkonhaltijan on tehtävä yhteistyötä yritysten kanssa, jotka omistavat, kehittävät, käyttävät tai hallinnoivat sähköajoneuvojen latauspisteitä.

54 b §

(uusi)

Käytettävissä olevan jakeluverkonhaltijan kapasiteetin ilmoittaminen

Jakeluverkonhaltijan on julkaistava kolmen kuukauden välein selkeät ja läpinäkyvät tiedot uusia liittämispyyntöjä varten käytettävissä olevasta jakeluverkkonsa ja suurjännitteisen jakeluverkkonsa kapasiteetista sekä perusteet tämän kapasiteetin laskemiseksi. Käytettävissä oleva kapasiteetti on ilmaistava olemassa olevien ja mahdollisten verkon käyttäjien tarpeet huomioiden riittävän tarkalla maantieteellisellä tarkkuudella edellyttäen, että julkaisu ei vaaranna yleistä turvallisuutta tai tietojen luottamuksellisuutta. Julkaisussa on kerrottava mahdollisuudesta joustavaan liityntään siirtorajoitusten alaisilla alueilla.

54 c §

(uusi)

Liittämispyyntön käsittely jakeluverkossa

Liittyjä voi pyytää jakeluverkonhaltijalta verkkoon liittämistä ja toimittaa siihen liittyvän tarpeellisen aineiston sähköisessä muodossa.

Jakeluverkonhaltijan on annettava liittyjälle selkeää ja läpinäkyvää tietoa liittämispyyntönsä tilasta ja käsittelystä kolme kuukautta liittämispyyntönsä esittämisen jälkeen. Nämä tiedot on toimitettava päivitettyinä liittyjälle kolmen kuukauden välein siihen asti, kunnes liittämispyyntö on lopullisesti käsitelty.

62 §

62 §

*Suljettua jakeluverkkoa koskevat erityissäännökset**Suljettua jakeluverkkoa koskevat erityissäännökset*

Suljettuun jakeluverkkoon ja suljetun jakeluverkonhaltijaan ei sovelleta 23, 23 a eikä 26 a §:ää, 27 §:n 3 momenttia, 28, 29, 29 a, 29 b, 50–52, 52 a, 53, 53 a, 54–56, 56 a, 58 eikä 59 §:ää ja 61 a §:än 2 momenttia.

Edellä 24 a ja 24 b §:ää ja 27 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan suljetun jakeluverkon haltijaan vain, jos Energiavirasto on vahvistanut sille sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 11 §:ssä tarkoitetut ehdot ja menetelmät.

Suljettuun jakeluverkkoon ja suljetun jakeluverkonhaltijaan ei sovelleta 23, 23 a eikä 26 a §:ää, 27 §:n 3 momenttia, 28, 29, 29 a, 29 b, 50–52, 52 a, 53, 53 a, 54, 54 a–54 c, 55, 56, 56 a, 58 eikä 59 §:ää ja 61 a §:n 2 momenttia.

Edellä 24 a ja 24 b §:ää ja 27 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan suljetun jakeluverkon haltijaan vain, jos Energiavirasto on vahvistanut sille sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 11 §:ssä tarkoitetut ehdot ja menetelmät.

(uusi)

65 b §

Markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus jakeluverkossa

Loppukäyttäjä voi jakeluverkon sähkönkäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen antamaan suoraan käskyt kuormansa ohjaukseen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön ylläpitämän kuormanohjausrajapinnan kautta. Valtuutus tehdään, muutetaan ja peruutetaan loppukäyttäjän ilmoituksella sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihdon yksikköön. Kuormanohjauspalvelusta sopiminen loppukäyttäjän ja markkinapohjaisen kuormanohjauspalvelun tarjoajan välillä ei edellytä jakeluverkonhaltijan, loppukäyttäjän vähittäismyyjän tai muun sähkömarkkinoiden osapuolen suostumusta.

Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän 1 momentin mukaisesti valtuuttamalle sähkömarkkinoiden osapuolelle markkinaperusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittauslaitteiston kuormanohjausreleen ohjaukseen. Jakeluverkonhaltijan on mahdollistettava loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen.

Jakeluverkonhaltijalla on oikeus 1 momentin mukaisen valtuutuksen estämättä käyttää kuormanohjausrelettä sähköverkkoon kohdistuvissa normaaliolojen häiriötilanteissa, sähköpulatilanteissa, valmiuslain (1552/2011) tarkoittamissa poikkeusoloissa, tai jos on ilmeistä, että markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus vaarantaa sähköverkon käyttövarmuuden.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun valtuutuksen päätyessä loppukäyttäjän verkonhaltijan on aktivoitava kuormanohjaukseen loppukäyttäjän verkkopalvelutuotteen mukainen aikajaotus, ellei loppukäyttäjä tee uutta valtuutusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin kuormanohjaustoiminnallisuuden toteuttamisesta ja sen edellyttämästä tiedonvaihdosta.

86 §

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot

Jakeluverkonhaltijan on annettava ennen liittymissopimuksen tekemistä liittyjälle ja ennen sähköverkkosopimuksen tekemistä loppukäyttäjälle tiedot sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista sekä tarjolla olevista sopimuksen sisältöä koskevista vaihtoehtoista, kuten hinnoitteluvaihtoehtoista. Vähittäismyyjän on annettava ennen sähköntuotteen myyntisopimuksen ja aggregaattorin ennen aggregointisopimuksen tekemistä vastaavat tiedot loppukäyttäjälle.

Liittyjälle ja loppukäyttäjälle on annettava ainakin seuraavat tiedot:

- 1) palveluntarjoajan nimi ja yhteystiedot;

86 §

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot

Jakeluverkonhaltijan on annettava ennen liittymissopimuksen tekemistä liittyjälle ja ennen sähköverkkosopimuksen tekemistä loppukäyttäjälle tiedot sopimukseen sovellettavista keskeisistä ehdoista sekä tarjolla olevista sopimuksen sisältöä koskevista vaihtoehtoista, kuten hinnoitteluvaihtoehtoista. Vähittäismyyjän on annettava ennen sähköntuotteen myyntisopimuksen ja aggregaattorin ennen aggregointisopimuksen tekemistä vastaavat tiedot loppukäyttäjälle.

Liittyjälle ja loppukäyttäjälle on annettava ainakin seuraavat tiedot:

- 1) palveluntarjoajan nimi ja yhteystiedot;

2) tarjottu suoritus tai palvelu ja sen laatu sekä liittymissopimuksen kysymyksessä ollessa liittymän toimitusaika;

3) sopimuksen mukaiseen suoritukseen tai palveluun liittyvät mahdolliset ylläpitopalvelut;

4) menetelmät, joiden kautta liittyjä tai loppukäyttäjä saa tietoja sopimukseen tai siihen liittyviin ylläpitopalveluihin sovellettavista maksuista;

5) sopimuksen voimassaoloaika sekä sopimuksen uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot;

6) sovellettavat vahingonkorvaukset ja muut hyvitykset, jos suorituksen tai palvelun laatu ei vastaa sovittua;

7) tiedot käytettävissä olevista valitusmenettelyistä ja riitojenratkaisumenettelyistä sekä niiden vireillepanosta;

8) tiedot kuluttajalle kuuluvista oikeuksista, jotka esitetään laskuissa taikka sähköalan yrityksen internetsivulla.

Vähittäismyyjän on annettava dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimusta tarjotessaan loppukäyttäjälle tiedot tällaisen sopimuksen tarjoamista mahdollisuuksista, kustannuksista ja riskeistä sekä sopimuksen edellytyksenä olevista vaatimuksista mittauslaitteistolle.

(uusi)

Edellä 2 momentissa tarkoitettut tiedot on kirjattava sovitussa muodossaan sopimukseen tai vahvistusilmoitukseen. Loppukäyttäjän sopimukseen tai tälle lähetettävään vahvistusilmoitukseen on lisäksi sisällytettävä yhteenvedo keskeisistä sopimusehdoista näkyvästi ja ytimekkäällä ja yksinkertaisella kielellä.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa poiketa loppukäyttäjää koskevan sopimuksen osalta.

2) tarjottu suoritus tai palvelu ja sen laatu sekä liittymissopimuksen kysymyksessä ollessa liittymän toimitusaika;

3) sopimuksen mukaiseen suoritukseen tai palveluun liittyvät mahdolliset ylläpitopalvelut;

4) menetelmät, joiden kautta liittyjä tai loppukäyttäjä saa tietoja sopimukseen tai siihen liittyviin ylläpitopalveluihin sovellettavista maksuista;

5) sopimuksen voimassaoloaika sekä sopimuksen uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot;

6) sovellettavat vahingonkorvaukset ja muut hyvitykset, jos suorituksen tai palvelun laatu ei vastaa sovittua;

7) tiedot käytettävissä olevista valitusmenettelyistä ja riitojenratkaisumenettelyistä sekä niiden vireillepanosta;

8) tiedot kuluttajalle kuuluvista oikeuksista, jotka esitetään laskuissa taikka sähköalan yrityksen internetsivulla.

Vähittäismyyjän on annettava dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimusta tarjotessaan loppukäyttäjälle tiedot tällaisen sopimuksen tarjoamista mahdollisuuksista, kustannuksista ja riskeistä sekä sopimuksen edellytyksenä olevista vaatimuksista mittauslaitteistolle.

Vähittäismyyjän on annettava yhteislaskutuksesta sovittaessa loppukäyttäjälle tieto jakeluverkonhaltijan nimestä ja yhteystiedoista sekä ohjeet ja yhteystiedot verkon häiriöiden ja keskeytysten ilmoittamisesta jakeluverkonhaltijalle.

Edellä 2 ja 4 momentissa tarkoitettut tiedot on kirjattava sovitussa muodossaan sopimukseen tai vahvistusilmoitukseen. Loppukäyttäjän sopimukseen tai tälle lähetettävään vahvistusilmoitukseen on lisäksi sisällytettävä yhteenvedo keskeisistä sopimusehdoista näkyvästi ja ytimekkäällä ja yksinkertaisella kielellä.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa poiketa loppukäyttäjää koskevan sopimuksen osalta.

Loppukäyttäjältä ennen sopimuksen tekemistä pyydettävät tiedot

Loppukäyttäjältä ennen sopimuksen tekemistä pyydettävät tiedot

Loppukäyttäjältä on pyydettävä sähköverkkosopimuksen ja sähkönmyyntisopimuksen tekemistä varten ainakin seuraavat tiedot:

- 1) loppukäyttäjän nimi ja yhteystiedot;
- 2) tiedot loppukäyttäjän yksiselitteiseksi yksilöimiseksi;
- 3) sopimuksen kohteena olevan sähkökäyttöpaikan osoite.

(uusi)

Loppukäyttäjältä on pyydettävä sähköverkkosopimuksen ja sähkönmyyntisopimuksen tekemistä varten ainakin seuraavat tiedot:

- 1) loppukäyttäjän nimi ja yhteystiedot;
- 2) tiedot loppukäyttäjän yksiselitteiseksi yksilöimiseksi;
- 3) sopimuksen kohteena olevan sähkökäyttöpaikan osoite.

Tietojen muuttuessa loppukäyttäjän on itse ilmoitettava uusi laskutusosoitteensa sen ollessa eri kuin sähkökäyttöpaikan osoite.

87 §

Sopimuksen tekeminen

87 §

Sopimuksen tekeminen

Liittymissopimus on tehtävä kirjallisesti. Jakeluverkonhaltija ei saa vedota ehtoon, jota ei ole merkitty liittymissopimukseen tai josta ei ole muutoin sovittu kirjallisesti.

Kutakin sähkökäyttöpaikkaa koskevan sähköverkkosopimuksen ja sähkönmyyntisopimuksen saa tehdä vain samalle loppukäyttäjälle tai samoille loppukäyttäjille. Sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus on tehtävä kirjallisesti, jos sopijapuoli sitä vaatii.

Jos elinkeinonharjoittaja tarjoaa kuluttajalle puhelimesta 1 tai 2 momentissa tarkoitettua sopimusta ja kuluttaja tällöin ilmoittaa halustaan tehdä sopimus elinkeinonharjoittajan kanssa, sopimuksen tekemisessä on noudatettava kuluttajansuojalain 6 luvun 12 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia, jollei mainitun pykälän 3 momentista muuta johdu.

Toimitusvelvollisuuden piirissä olevalla loppukäyttäjällä tulee olla mahdollisuus tehdä vähittäismyyjän kanssa sopimus, joka sisältää sähkötoimituksen lisäksi sähköjohdon sisältämän palvelun.

Dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimuksen solmiminen edellyttää loppukäyttäjän nimenomaista tahdonilmaisua. Vähittäismyyjä ei saa vedota ehtoon, joka ei perustu loppukäyttäjän nimenomaiseen tahdonilmaisuu.

Liittymissopimus on tehtävä kirjallisesti. Jakeluverkonhaltija ei saa vedota ehtoon, jota ei ole merkitty liittymissopimukseen tai josta ei ole muutoin sovittu kirjallisesti.

Kutakin sähkökäyttöpaikkaa koskevan sähköverkkosopimuksen ja sähkönmyyntisopimuksen saa tehdä vain samalle loppukäyttäjälle tai samoille loppukäyttäjille. Sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus on tehtävä kirjallisesti, jos sopijapuoli sitä vaatii.

Jos elinkeinonharjoittaja tarjoaa kuluttajalle puhelimesta 1 tai 2 momentissa tarkoitettua sopimusta ja kuluttaja tällöin ilmoittaa halustaan tehdä sopimus elinkeinonharjoittajan kanssa, sopimuksen tekemisessä on noudatettava kuluttajansuojalain 6 luvun 12 a §:ssä säädettyjä vaatimuksia, jollei mainitun pykälän 3 momentista muuta johdu.

(kumottu)

Dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimuksen solmiminen edellyttää loppukäyttäjän nimenomaista tahdonilmaisua. Vähittäismyyjä ei saa vedota ehtoon, joka ei perustu loppukäyttäjän nimenomaiseen tahdonilmaisuu.

89 §

Sopimuksen voimassaolo ja päättyminen

Liittymissopimus, sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus voidaan tehdä olemaan voimassa toistaiseksi tai määräajan.

Toistaiseksi voimassa oleva sopimus päättyy purkamisen tai irtisanomisen johdosta. Määräaikainen sopimus päättyy määräajan umpeuduttua. Jos liittynyt tai loppukäyttäjä on kuluttaja, hän saa kuitenkin irtisanoa myös määräaikaisen liittymis- ja sähköverkkosopimuksen samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen.

Toistaiseksi voimassa olevat sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus päättyvät ilman eri toimenpiteitä, kun kyseistä sähkönkäyttöpaikkaa koskeva liittymissopimus päättyy.

(uusi)

(uusi)

89 §

Sopimuksen voimassaolo ja päättyminen

Liittymissopimus, sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus voidaan tehdä olemaan voimassa toistaiseksi tai määräajan.

Toistaiseksi voimassa oleva sopimus päättyy purkamisen tai irtisanomisen johdosta. Määräaikainen sopimus päättyy määräajan umpeuduttua. Jos liittynyt tai loppukäyttäjä on kuluttaja, hän saa kuitenkin irtisanoa myös määräaikaisen liittymis- ja sähköverkkosopimuksen samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen.

Toistaiseksi voimassa olevat sähköverkkosopimus ja sähkönmyyntisopimus päättyvät ilman eri toimenpiteitä, kun kyseistä sähkönkäyttöpaikkaa koskeva liittymissopimus päättyy.

Jos sähkönmyyntisopimus on tehty kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitetussa kotimyynnissä tai etämyynnissä, sopimuksen mukaisen sähköntoimituksen on käynnistyttävä viimeistään kolmen kuukauden kuluessa sopimuksen tekemisestä.

92 a §

Sähkönmyyntisopimuksen irtisanomismaksu

Vähittäismyyjä tai itsenäinen aggregaattori voi periä loppukäyttäjältä sopimuksen irtisanomisesta maksun, kun loppukäyttäjä vapaaehtoisesti irtisanoo määräaikaisen kiinteähintaisen sähkönmyyntisopimuksen ennen määräajan päättymistä, mikäli tällainen maksu on osa sopimusta, jonka loppukäyttäjä on tehnyt vapaaehtoisesti, ja tällaisesta maksusta on tiedotettu selvästi loppukäyttäjälle ennen sopimuksen tekemistä.

Maksun tulee olla oikeasuhteinen, eikä se saa ylittää sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota, mukaan lukien kustannukset mahdollisista yhdistetyistä investoinneista tai asiakkaalle osana

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sopimusta jo toimitetuista palveluista. Vähittäismyyjällä tai itsenäisellä aggregaattorilla on todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta.

Tämän pykälän säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa.

(uusi)

99 a §

Valitusten käsittely

Loppukäyttäjällä on oikeus sähköjakelua ja muuta verkkopalvelua, sähkötoimitusta sekä aggregointia koskevan valituksen käsittelyn hyvään tasoon. Jakeluverkonhaltijan, vähittäismyyjän ja aggregaattorin tulee käsitellä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi.

101 §

Vastuutahot

Loppukäyttäjällä on aina oikeus esittää virheeseen sekä 100 §:ssä tarkoitettuun sähköjakelun keskeytymiseen perustuvat vaatimuksensa jakeluverkonhaltijalle lukuun ottamatta myyjän virheelliseen tai viivästyneeseen laskuun perustuvia vaatimuksia. Vaatimus on esitettävä kohtuullisessa ajassa siitä, kun loppukäyttäjä havaitsi virheen tai sähköjakelun keskeytymisen taikka hänen olisi pitänyt se havaita ja hänellä oli vaatimuksen esittämiseksi tarvittavat tiedot jakeluverkonhaltijasta.

Jakeluverkonhaltija vastaa virheestä kuluttajalle, jollei jakeluverkonhaltija kohtuullisessa ajassa vaatimuksesta tiedon saatuaan ilmoita kuluttajalle virheestä vastuussa olevaa vähittäismyyjää, joka ottaa vastattavakseen virheestä aiheutuvan vahingonkorvauksen tai hinnanalennuksen.

Jakeluverkonhaltija ja vähittäismyyjä, joka toimittaa sähkön kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, vastaa 100 §:ssä tarkoitettua sähköjakelun tai sähkötoimituksen keskeytymisestä loppukäyttäjälle. Jakeluverkonhaltija vastaa säh-

101 §

Vastuutahot

Loppukäyttäjällä on aina oikeus esittää virheeseen sekä 100 §:ssä tarkoitettuun sähköjakelun keskeytymiseen perustuvat vaatimuksensa jakeluverkonhaltijalle lukuun ottamatta yhteislaskutuksen piirissä olevaan sopimukseen taikka vähittäismyyjän virheelliseen tai viivästyneeseen laskuun perustuvia vaatimuksia. Vaatimus on esitettävä kohtuullisessa ajassa siitä, kun loppukäyttäjä havaitsi virheen tai sähköjakelun keskeytymisen taikka hänen olisi pitänyt se havaita ja hänellä oli vaatimuksen esittämiseksi tarvittavat tiedot jakeluverkonhaltijalta.

Jakeluverkonhaltija vastaa virheestä kuluttajalle, jollei jakeluverkonhaltija kohtuullisessa ajassa vaatimuksesta tiedon saatuaan ilmoita kuluttajalle virheestä vastuussa olevaa vähittäismyyjää, joka ottaa vastattavakseen virheestä aiheutuvan vahingonkorvauksen tai hinnanalennuksen.

Jakeluverkonhaltija ja vähittäismyyjä, joka toimittaa sähkön kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, vastaa 100 §:ssä tarkoitettua sähköjakelun tai sähkötoimituksen keskeytymisestä loppu-

könjakelun keskeytymisestä verkossaan tämän lisäksi myös loppukäyttäjälle, joka ostaa sähkön hänen jakeluverkkoonsa liittyneen kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, jollei jakeluverkonhaltija kohtuullisessa ajassa vaatimuksesta tiedon saatuaan ilmoita loppukäyttäjälle vähittäismyyjää, joka ottaa vastattavakseen sähkönjakelun keskeytymiseen perustuvan vaikiokorvauksen.

(uusi)

käyttäjälle. Jakeluverkonhaltija vastaa sähkönjakelun keskeytymisestä verkossaan tämän lisäksi myös loppukäyttäjälle, joka ostaa sähkön hänen jakeluverkkoonsa liittyneen kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen sähköverkon kautta, jollei jakeluverkonhaltija kohtuullisessa ajassa vaatimuksesta tiedon saatuaan ilmoita loppukäyttäjälle vähittäismyyjää, joka ottaa vastattavakseen sähkönjakelun keskeytymiseen perustuvan vaikiokorvauksen.

Vähittäismyyjä toimii loppukäyttäjän yhteystahona yhteislaskutuksessa. Mikäli loppukäyttäjä ilmoittaa virheestä, jotka liittyvät sellaisiin laskun tietoihin, joita vähittäismyyjä ei voi tarkistaa, vähittäismyyjän on siirrettävä loppukäyttäjältä saamansa ilmoitus edelleen jakeluverkonhaltijan käsiteltäväksi.

105 c §

Laskutustiedot

Loppukäyttäjän laskussa on selvästi erotuen esitettävä seuraavat laskutustiedot:

- 1) palvelutarjoajan nimi ja yhteystiedot, puhelinnumero ja sähköpostiosoite;
- 2) maksettava hinta;
- 3) laskun eräpäivä;
- 4) laskutuksen perusteena käytettävien mitattavien suureiden määrät tai, jos laskutuksen perusteena käytetään mitattavien suureiden perusteella muodostettavia yhdistettyjä suureita, tällaisten yhdistettyjen suureiden määrät laskutuskaudella;
- 5) erittely siitä, miten suorituksen tai palvelun hinta muodostuu;
- 6) suorituksen tai palvelun nimi;
- 7) loppukäyttäjän käyttöpaikkatunnus;
- 8) sopimuksen voimassaoloaika.

Loppukäyttäjän laskussa on eriteltävä toisistaan sähköenergian toimituksen osuus, verkkomaksun osuus sekä verojen, veronluonteisten maksujen ja muiden maksujen osuus. Erittelyssä on käytettävä maakaasun ja sähkön hintoja koskevista Euroopan tilastoista sekä direktiivin 2008/92/EY kumoamisesta anne-

105 c §

Laskutustiedot

Loppukäyttäjän laskussa on selvästi erotuen esitettävä seuraavat laskutustiedot:

- 1) palvelutarjoajan nimi ja yhteystiedot, puhelinnumero ja sähköpostiosoite;
- 2) maksettava hinta;
- 3) laskun eräpäivä;
- 4) laskutuksen perusteena käytettävien mitattavien suureiden määrät tai, jos laskutuksen perusteena käytetään mitattavien suureiden perusteella muodostettavia yhdistettyjä suureita, tällaisten yhdistettyjen suureiden määrät laskutuskaudella;
- 5) erittely siitä, miten suorituksen tai palvelun hinta muodostuu;
- 6) suorituksen tai palvelun nimi;
- 7) loppukäyttäjän käyttöpaikkatunnus;
- 8) sopimuksen voimassaoloaika;
- 9) yhteislaskutuksessa 1, 2, 4, 5, 6 ja 8 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa tulee eritellä jakeluverkonhaltijaa ja sen saatavaa koskevat tiedot.

Loppukäyttäjän laskussa on eriteltävä toisistaan sähköenergian toimituksen osuus, verkkomaksun osuus sekä verojen, veronluonteisten maksujen ja muiden maksujen osuus. Erittelyssä on käytettävä maakaasun ja sähkön

tussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1952 vahvistettuja maksumponenttien yhteisiä määritelmiä.

Jos laskutus koskee dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimusta tai muuta sähköpörssin hintaan perustuvaa sähköntoimitussopimusta, 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu erittely suorituksen hinnan muodostumisesta voidaan ilmoittaa enintään kuukauden pituisen jakson sähkönkulutuksella painotettuna keskihintana. Loppukäyttäjälle on tällöin järjestettävä mahdollisuus tarkistaa lasketun sähköenergian hinnan oikeellisuus sähköntoimittajan verkkosivuilla olevan asiakasportaalin kautta.

hintoja koskevista Euroopan tilastoista sekä direktiivin 2008/92/EY kumoamisesta annettussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/1952 vahvistettuja maksumponenttien yhteisiä määritelmiä.

Jos laskutus koskee dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimusta tai muuta sähköpörssin hintaan perustuvaa sähköntoimitussopimusta, 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu erittely suorituksen hinnan muodostumisesta voidaan ilmoittaa enintään kuukauden pituisen jakson sähkönkulutuksella painotettuna keskihintana. Loppukäyttäjälle on tällöin järjestettävä mahdollisuus tarkistaa lasketun sähköenergian hinnan oikeellisuus sähköntoimittajan verkkosivuilla olevan asiakasportaalin kautta.

*105 e §**105 e §**Muut laskulla annettavat tiedot**Muut laskulla annettavat tiedot*

Loppukäyttäjälle on annettava laskussa laskutustietojen lisäksi tiedot:

1) loppukäyttäjän käytettävissä olevista riitojenratkaisumenettelyistä sekä riitojenratkaisuelinten yhteystiedot;

2) loppukäyttäjän sopimukseen liittyvästä mahdollisuudesta vaihtaa vähittäismyyjää ja sen vaikutuksista;

3) sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain (498/2023) mukaisesta verkkosivustosta, jonka avulla loppukäyttäjät voivat vertailla vähittäismyyjien tarjoamia sähköntoimitussopimuksia;

4) keskitetyistä palvelupisteistä, joissa loppukäyttäjien saatavilla on tarvittavat tiedot heidän oikeuksistaan, voimassa olevasta lainsäädännöstä ja ristiriitatilanteissa käytettävissä olevista riitojenratkaisumenettelyistä.

Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen tietojen voidaan asettaa loppukäyttäjien saataville myös verkkosivuilla. Loppukäyttäjien laskussa on tällöin annettava ohjeet, joiden avulla loppukäyttäjä saa pääsyn vertailutietoihin.

Loppukäyttäjälle on annettava laskussa laskutustietojen lisäksi tiedot:

1) loppukäyttäjän käytettävissä olevista riitojenratkaisumenettelyistä sekä riitojenratkaisuelinten yhteystiedot;

2) loppukäyttäjän sopimukseen liittyvästä mahdollisuudesta vaihtaa vähittäismyyjää ja sen vaikutuksista;

3) sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain (498/2023) mukaisesta verkkosivustosta, jonka avulla loppukäyttäjät voivat vertailla vähittäismyyjien tarjoamia sähköntoimitussopimuksia;

4) keskitetyistä palvelupisteistä, joissa loppukäyttäjien saatavilla on tarvittavat tiedot heidän oikeuksistaan, voimassa olevasta lainsäädännöstä ja ristiriitatilanteissa käytettävissä olevista riitojenratkaisumenettelyistä;

5) yhteislaskutuksessa vähittäismyyjän on annettava loppukäyttäjälle tieto jakeluverkonhaltijan nimestä ja yhteystiedoista sekä ohjeet ja yhteystiedot verkon häiriöiden ja keskeytysten ilmoittamisesta jakeluverkonhaltijalle.

Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen tietojen voidaan asettaa loppukäyttäjien saataville myös verkkosivuilla. Loppukäyttäjien laskussa on tällöin annettava ohjeet, joiden

avulla loppukäyttäjä saa pääsyn vertailutietoihin.

105 i §

(uusi)

Yhteislaskutus

Vähittäismyyjä voi loppukäyttäjän, jonka sähkökäyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeella tai jonka sähkökäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa, pyynnöstä tai tämän suostumuksella tarjota sähköntoimituksen ja sähkönjakelun sisältämän palvelun laskutusta yhdellä laskulla (yhteislaskutus). Yhteislaskutuksen tarjoaminen loppukäyttäjille tulee tapahtua syrjimättömästi. Yhteislaskutuksen tarjoamisesta yksittäisen loppukäyttäjän kohdalla voi kieltäytyä vain painavaan syyhyn perustuen.

Yhteislaskutuksessa loppukäyttäjä maksaa koko laskun loppusumman vähittäismyyjälle. Vähittäismyyjän tulee tilittää jakeluverkonhaltijalle tämän osuus saatavasta. Vähittäismyyjä vastaa koko yhteislaskun osalta saatavan perinnästä loppukäyttäjältä sekä 103 §:ssä tarkoitettua sähkönjakelua tai sähköntoimitusta koskevasta keskeytysvaroituksesta. Vähittäismyyjän on ilmoitettava jakeluverkonhaltijalle loppukäyttäjän maksulaiminlyönneistä.

Vähittäismyyjän laiminlyönti jakelumaksujen osuuden tilittämisestä jakeluverkonhaltijalle loppukäyttäjistä riippumattomasta syystä ei muodosta 102 tai 103 §:ssä tarkoitettua perustetta sähkönjakelun keskeyttämiselle.

Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan tulee toimittaa yhteislaskutuksen edellyttämät tiedot sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön.

Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavista ehdoista. Ehdot on valmisteltava koordinoitusti verkonhaltijoiden kanssa ja niiden valmistelussa on kuultava vähittäismyyjiä sekä asiaankuuluvia verkon käyttäjiä ja muita

sähkömarkkinoiden osapuolia. Jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän on yhteislaskutuksessa sovellettava Energiaviraston vahvistamia ehtoja.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteislaskutuksesta. Säännökset voivat koskea vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan välistä maksuaikataulua sekä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikköön toimitettavia tietoja.

(uusi)

105 j §

Jakeluverkonhaltijan velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen

Jakeluverkonhaltijalla on velvollisuus osallistua yhteislaskutukseen vähittäismyyjän pyynnöstä, kun yhteislaskutuksesta on sovittu vähittäismyyjän ja loppukäyttäjän välillä.

Jakeluverkonhaltija voi edellyttää vähittäismyyjää asettamaan vakuuden yhteislaskutukseen liittyvien saataviensa turvaamiseksi. Jakeluverkonhaltija voi kieltäytyä yhteislaskutuksen järjestämisestä, jos vähittäismyyjä ei aseta tarvittavaa vakuutta. Vakuuden tarve määräytyy vähittäismyyjän maksuvalmiuden sekä tämän jakeluverkonhaltijan vastuualueella tapahtuvan sähkönmyyntitoiminnan laajuuden perusteella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vakuuden asettamisesta ja sen laskentaperusteista.

Jakeluverkonhaltijalla on oikeus päättää yhteislaskutus ilmoittamalla siitä vähittäismyyjälle, mikäli vähittäismyyjä laiminlyö olennaisesti yhteislaskutukseen liittyvän maksuvelvollisuutensa tai muut velvollisuutensa. Jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava loppukäyttäjälle siirtymisestä takaisin erillislaskutukseen viivytyksettä.

Jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava Energiavirastolle 3 momentissa tarkoitettua yhteislaskutuksen päättämisestä. Energiavirasto arvioi ilmoituksen johdosta, onko vähittäismyyjä määrättävä yhteislaskutukseen liitty-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vien velvoitteiden rikkomisen vuoksi keskeyttämään yhteislaskutus myös muiden jakeluverkonhaltijoiden kanssa määrääjäksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 49 a §, 65 b §, 86 §, 86 a §, 101 §, 105 c §, 105 e §, 105 i § ja 105 j § sekä 87 §:n 4 momentin kumoaminen tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2026.

Tämän lain 105 i §:ssä tarkoitettua yhteislaskutusta koskevia säännöksiä ei sovelleta toimitusvelvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän vahingoksi ennen 1 päivää tammikuuta 2026 87 §:n 4 momentin nojalla tehtyyn sopimukseen.

Tämän lain 92 a §:ää ei sovelleta ennen lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

. . .

2.

Laki

sähkötoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Sähkötoimitussopimusten vertailuväline

Sähkötoimitussopimusten vertailuväline

Energiaviraston tehtävänä on ylläpitää verkkosivustoa, jonka avulla loppuasiakkaat voivat vertailla vähittäismyyjien tarjoamia sähkötoimitussopimuksia, mukaan lukien dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimukset.

Energiaviraston tehtävänä on ylläpitää verkkosivustoa, jonka avulla loppuasiakkaat voivat vertailla vähittäismyyjien tarjoamia sähkötoimitussopimuksia, mukaan lukien dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimukset, ja vähittäismyyjien ostotarjouksia loppuasiakkaiden itse tuottamasta sähköstä.

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *loppuasiakkaalla* asiakasta, joka ostaa sähköä omaan käyttöönsä;

2) *vähittäismyyjällä* sähkötoimittajaa, joka toimittaa sähköä jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta välittömästi loppuasiakkaille;

3) *sähkötoimitussopimuksella* vähittäismyyjän ja loppuasiakkaan välistä sopimusta sähkötoimituksesta loppuasiakkaalle;

4) *dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimuksella* vähittäismyyjän ja loppuasiakkaan välistä sähkötoimitussopimusta, joka seuraa spot-markkinoiden, vuorokausimarkkinat ja päivänsisäiset markkinat mukaan lukien, hintavaihteluja aikaväleillä, jotka vastaavat vähintään markkinoiden selvitysaikavälejä.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *loppuasiakkaalla* asiakasta, joka ostaa sähköä omaan käyttöönsä;

2) *vähittäismyyjällä* sähkötoimittajaa, joka toimittaa sähköä jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta välittömästi loppuasiakkaille;

3) *sähkötoimitussopimuksella* vähittäismyyjän ja loppuasiakkaan välistä sopimusta sähkötoimituksesta loppuasiakkaalle;

4) *dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimuksella* vähittäismyyjän ja loppuasiakkaan välistä sähkötoimitussopimusta, joka seuraa spot-markkinoiden, vuorokausimarkkinat ja päivänsisäiset markkinat mukaan lukien, hintavaihteluja aikaväleillä, jotka vastaavat vähintään markkinoiden selvitysaikavälejä;

5) itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käytävällä loppuasiakkaalla loppuasiakasta, joka toimii omissa tiloissaan rajatulla alueella ja joka tuottaa uusiutuvista energialähteistä sähköä omaan kulutukseen ja joka voi varastoida tai myydä uusiutuvista energialähteistä

5 §

Vähittäismyyjän ilmoitusvelvollisuus

Vertailuvälineeseen rekisteröityneen vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle vähittäismyyntihinnat ja -ehdot tai, jos kysymyksessä on dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimus tai muu muuttuvaan suureeseen perustuva sähkönmyyntisopimus, hinnanmääräytymisperusteet, joilla vähittäismyyjä myy tai tarjoaa yleisesti sähköä kuluttajille ja loppuasiakkaille, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kilowattituntia. Ilmoituksessa ei saa olla kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jotka ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tai loppuasiakas tekee ostopäätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt.

Energiavirasto voi antaa tarkemmat määräykset, mitä vähittäismyyntihintoihin ja -ehtoihin tai hinnanmääräytymisperusteisiin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa.

8 §

Määräaikainen julkaisukielto

Energiavirasto voi päättää vähittäismyyjän tarjoamien sähköntoimitussopimusten julkaisukiellosta vertailuvälineessä määräajaksi,

itse tuottamaansa sähköä, edellyttäen että muun kuin itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän kuluttajan kyseinen toiminta ei ole hänen ensisijaista kaupallista tai ammatillista toimintaansa.

5 §

Vähittäismyyjän ilmoitusvelvollisuus

Vertailuvälineeseen rekisteröityneen vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle vähittäismyyntihinnat ja -ehdot tai, jos kysymyksessä on dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimus tai muu muuttuvaan suureeseen perustuva sähkönmyyntisopimus, hinnanmääräytymisperusteet, joilla vähittäismyyjä myy tai tarjoaa yleisesti sähköä kuluttajille ja loppuasiakkaille, joiden odotettu vuosikulutus on alle 100 000 kilowattituntia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle ostohinnat tai ostohinnan määräytymisperusteet sekä muut ehdot, joilla vähittäismyyjä tarjoutuu ostamaan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän loppuasiakkaansa verkkoon syöttämän sähkön.

Ilmoituksessa ei saa olla kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jotka ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tai loppuasiakas tekee ostopäätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt.

Energiavirasto voi antaa tarkemmat määräykset, mitä vähittäismyyntihintoihin, ostohintoihin tai niiden hinnanmääräytymisperusteisiin sekä sopimuksia koskeviin muihin ehtoihin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa.

8 §

Määräaikainen julkaisukielto

Energiavirasto voi päättää vähittäismyyjän tarjoamien sähköntoimitussopimusten tai 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ostotarjous-

Voimassa oleva laki

jonka pituus voi olla enintään kuusi kuukautta. Julkaisukiellon edellytyksenä on, että vähittäismyyjä on vertailuvälineeseen toistuvasti ilmoittanut tarjoamiaan sähköntoimitussopimuksia koskevia, 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Energiaviraston on ennen julkaisukiellon antamista varoitettava vähittäismyyjää, että sen toiminta voi johtaa julkaisukiellon antamiseen, mikäli vähittäismyyjä jatkaa määräaikaisen julkaisukiellon edellytyksenä olevaa toimintaansa.

Energiavirasto voi pyytää kuluttaja-asiamiehen lausunnon vähittäismyyjän toiminnasta ennen varoituksen tai julkaisukiellon antamista vähittäismyyjälle.

Ehdotus

ten julkaisukiellosta vertailuvälineessä määräjäksi, jonka pituus voi olla enintään kuusi kuukautta. Julkaisukiellon edellytyksenä on, että vähittäismyyjä on vertailuvälineeseen toistuvasti ilmoittanut tarjoamiaan sähköntoimitussopimuksia koskevia, 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuja totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Energiaviraston on ennen julkaisukiellon antamista varoitettava vähittäismyyjää, että sen toiminta voi johtaa julkaisukiellon antamiseen, mikäli vähittäismyyjä jatkaa määräaikaisen julkaisukiellon edellytyksenä olevaa toimintaansa.

Energiavirasto voi pyytää kuluttaja-asiamiehen lausunnon vähittäismyyjän toiminnasta ennen varoituksen tai julkaisukiellon antamista vähittäismyyjälle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
20 .